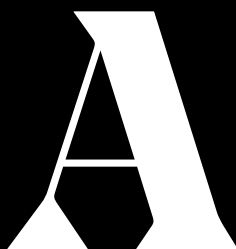

● REC

Advokatbladet

NR. 1 2026 106. ÅRGANG

KLAR FERDIG PLAY

ETTER TIÅR MED PENGETØRKE, ER LYD- OG
BILDEOPPTAKSUTSTYR PÅ VEI TIL ALLE
NORGES 59 RETTSSTEDER.
NÅ STRIDES ADVOKATER OG DOMMERE OM GJENBRUK
I ANKESAKER SKAL ELLER KAN SKJE.
STORTINGET AVGJØR I MARS.

En bank som forstår advokatbransjen

Handelsbanken tilbyr personlig rådgivning og lokal tilgjengelighet, kombinert med solid finansiell styrke. Vi vet at advokatkontorer stiller høye krav til håndtering av klientmidler, strukturerte prosesser og økonomisk innsikt. Med 37 bankkontorer over hele landet er vi alltid i nærheten – klare til å gi deg personlig oppfølging og rådgivning.

Les mer på handelsbanken.no/advokatforeningen

Nå står slaget om gjenbruk av lyd- og bildeopptak

Skal loven ha en kan- eller skal-regel? Stortinget avgjør i mars. I år starter utrulling av opptaksutstyr til alle landets rettssteder. Gjenbruk ble solgt inn som effektiviserende, men fører ikke til mindre tidsbruk, mener kritikerne. I Sverige har de praktisert gjenbruk i 18 år, med gode erfaringer.

TEMA SIDE 22

FASTE SPALTER:

Bøker
SIDE 52

Generalsekretærens kommentar
SIDE 61

Advokatansvar
SIDE 65

Nytt om navn
SIDE 66

Medlemsnytt
SIDE 68

Sosiale medier
SIDE 73

Kryssord
SIDE 74

Var det advokatvirksomhet? Oslo tingrett skal avgjøre om långiveres tap i Ousdal-saken dekkes av profesjonsansvarsforsikringen. Advokat Hans Kenneth Viga-Gerhardsen representerer Gjensidige Forsikring.

SIDE 10

– Nå må gutta ta over Rebekka Egeland i Brækhus har skapt et nettverk av partnere fra de største firmaene for å løse felles kvinne- og mangfoldsutfordringer i bransjen.

SIDE 14

Vil vise at det er mulig Malene Reinertsen (36) er Schjødts yngste partner i Norge, og mor til to små barn. – Kravene er de samme, uansett kjønn, sier hun.

SIDE 56

SAGT I DETTE BLADET

– Sverdet, altså straffen, bør helst svinges av domstolene. Forvaltningen har en annen rolle og bør i hovedsak bruke andre virkemidler enn sanksjoner. OLE ANDENÆS, advokat i Wikborg Rein, SIDE 12

– Jeg ble meget overrasket da statsadvokaten valgte å presentere tiltalen på en pressekonferanse i fjor, i stedet for på en vanlig og rolig måte; bare ved å legge den ut. ELLEN HOLAGER ANDENÆS, advokat i Advokatfirmaet Andenæs, SIDE 18

– Man kan ikke forvente at advokaten i enhver situasjon skal forholde seg like rolig og kjølig, uavhengig av hva man blir møtt med av usakligheter. BJØRN DYRLAND, advokat i Wexels, SIDE 62

Konspirasjoner i retten - et varsko til oss

Lørdag 24. januar var verdensdagen for The Endangered Lawyers Day. I tidligere år har fokuset blitt rettet mot situasjonen for truede advokater i Tyrkia, Iran, Colombia, Filippinene, Honduras og andre land med en svakere rettsstat enn vår.

I år var temaet truslene mot rettsstaten og advokater i USA.

Her hjemme ble dagen markert med et arrangement i regi av Menneskerettighetsutvalget i Advokatforeningen. Den amerikanske dommeren Thomas Moukawsher var invitert for å snakke om hvordan han opplever situasjonen i USA.

Han ga et innblikk i hvordan mistillit kan gjøres til politisk drivstoff. «La meg forklare hvordan rettssystemet i USA er under beleiring», sa han, og beskrev hvordan konspirasjonsteorier som «Pizzagate» og QAnon ikke bare har levd sitt eget liv på nett, men også har dukket opp i domstolene.

Etter at Trump ble tiltalt etter valget i 2020, spredte ideene om at domstolene var korrupte og illegitime seg dramatisk, og økte helt enormt etter at Trump ble valgt i 2024, sa han.

En person som hevdet at en stor pedofiliring styrte familiedomstolene i Connecticut, der Moukawsher har vært dommer i forti år, har oppfordret folk til å ta livet av ham og to av hans dommerkolleger. Personen har publisert bilde av dommerens hjem på nett, og foreslått at folk brenner det ned. Mannen er nå tiltalt, og Moukawsher skal vitne i rettsaken mot ham i februar.

Blant dommerne er situasjonen blitt farlig: Flere dommere er blitt skutt og drept, og mellom 2021 og 2024 har antall trusler mot dommere blitt fordoblet. Tusenvis har dessuten mistet jobbene sine, fortalte han.

Han oppfordret tilhørerne til å stå opp mot Trump, og mener at advokater i USA «ikke må nøle med å bruke tid og penger på å bekjempe dette tyranniet».

Den amerikanske dommerens historie gjorde et sterkt inntrykk på tilhørerne, og vi som er glad i den norske rettsstaten, følte oss lettet over at vi ikke har det slik her.

Men vi er ikke immune mot påvirkningen utenfra. Ganske mange politikere er villige til å glatte over den farlige dreiningen vi nå ser i USA, mener Hadia Tajik, tidligere stortingsrepresentant og nå advokatfullmektig i Haavind.

Hun er gjest i en fersk episode av Jus-

spodden, sammen med blant andre Merete Smith, der temaet er «Var dette måneden folkeretten døde». Hajik forteller at hun i mai i fjor, mens hun fortsatt satt på Stortinget, var del av en FN-delegasjon som besøkte New York, der de møtte ulike representanter fra FN-systemet.

Der fikk de høre om hvordan amerikanske representanter, på oppdrag fra det sittende regimet, systematisk tok ut visse begreper i uttalelser og tekstlige arbeider som FN har brukt mye tid på å utvikle rammeverket for.

Begreper som «bærekraft» og «likestilling» ble konsekvent erstattet med andre begreper, fortalte Tajik.

«Så du sitter igjen med en tekst som du ikke kan vurdere opp mot noe, og dermed har den ikke den samme tyngden eller verdien. Om ti år har man flyttet hele forståelsen av hva likestilling og bærekraft er for noe. Og da har man på en måte oppnådd en helt egen form for uthuling av det som skal være fundamentet for en del internasjonalt samarbeid», sa Tajik.

Hun sa at hun er alvorlig bekymret for hvilke krefter og ideologier som får dominere i tiåret vi er inne i, og at hun frykter at autoritære tankesett kommer til å dominere verdensordenen. Hun tror at dette også vil sive inn og bli en del av den norske offentlige debatten.

Men å innrømme at det er krefter som påvirker oss, som det er veldig vanskelig å håndtere, sitter langt inne for politikere, mener hun, fordi det ligger et tap av makt i det øyeblikket man setter ord på det.

Den siste tiden har vi sett hvordan justispolitikken til tider kan minne om et kappløp om å være «tough on crime». Når det lanseres forslag om å kunne utvise utlendinger før de har begått kriminalitet som et «føre var»-prinsipp, slik regjeringen gjorde i januar, bør varsellampene blinke.

Rettsikkerhet flyttes sjelden i ett sprang, men i små, tilsynelatende rimelige skritt, hver gang det passer dårlig å insistere på prinsippene.

NINA SCHMIDT

REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

REDAKTØR

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Mobil: 915 59 602

JOURNALISTER

Thea N. Dahl
thea@advokatbladet.no
Mobil: 482 58 420

Maria Øyvindsdatter Robertsen

maria@advokatbladet.no
Mobil: 482 06 788

REDAKSJONSRAÐ

Emanuel Feinberg (leder)
Jens Johan Hjort
Rune Opdahl
Ida Andenæs
Ida Brabrand

Advokatbladet betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innlegg.

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Universitetsgt. 9,
PB 362 Sentrum, 0102 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekretær,
ms@advokatforeningen.no

Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Mediamania.no

TRYKKERI

Aksell – aksell.no
Telefon: 63 86 44 00

TIPS REDAKSJONEN

redaksjonen@advokatbladet.no

Fagpressen
OPPLAGSKONTROLLERT

TRYKT I
NORGE
NO - 1475

signant.no

DETTE ER IKKE FOR DEG

Med mindre du har behov for **elektronisk signering**

Med mindre du trenger **kundekontroll & KYC**

Med mindre du ser etter **virksomhetssignering**

Med mindre du ønsker **signeringsmagi**

for mer
info

Kartlegger seksuell trakassering

NRK har sendt e-post til over sju tusen advokater der advokatene blir bedt om å svare på en undersøkelse om uønsket seksuell oppmerksomhet i advokatbransjen.

MeToo-bevegelsen startet i 2017 ved at kvinner over hele verden delte historier om seksuell trakassering med emneknaggen #MeToo.

– Her i Norge kom det ikke frem noen saker fra advokatbransjen, mens det i Sverige var underskriftskampanjer og opprop blant jurister. Jeg og mine kolleger er rett og slett nysgjerrige på hva som har skjedd i advokatbransjen i Norge siden MeToo, og ønsker med undersøkelsen å kartlegge dette, sier journalist Johanna Magdalena Husebye i NRK Fakta.

Advokater blir bedt om å svare på om de er blitt utsatt for uønsket oppmerksomhet av seksuell karakter, om de føler at det er trygt å melde fra på jobb om seksuell trakassering, og om de kjenner til andre som har opplevd uønsket seksuell oppmerksomhet i advokatbransjen.

NYTT OM FOLK

Tidligere Wikborg Rein-partner Mads Magnussen er fra årsskiftet ny direktør i Konkurransetilsynet.

Bjarte Aarlie, partner i Sentrumsadvokaten i Bergen, er utnevnt til ny leder av Advokatforeningens utvalg for bistandsadvokater.

Birgitte Knudtzon, partner i Harris, er utnevnt til ny leder av lovutvalget for forsikringsrett.

Mads Magnussen.

Birgitte Knudtzon

Bjarte Aarlie.
Foto: Lumir.no

258.650.000

Det er den samlede prislappen for de 14 advokatene som har arbeidet med det mye omtalte Solstad Offshore-søksmålet i Oslo tingrett. Av totalsummen utgjør 236,3 millioner kroner salær til advokatene. Rettssaken, som ble avsluttet i midten av januar, startet i Oslo tingrett i oktober og gikk over 13 uker. Det er advokater fra Wiersholm, BAH, Nordia Law og Schjødt som har vært prosessfullmektiger. Schjødts gjennomsnittlige timepris lå på 6.500 kroner, BAHs på 5.367 kroner og Wiersholms på 5.291 kroner.

15 advokater fikk møterett for Høyesterett i 2025: Jan Magne Isaksen (Bergen), Per Gustav Lilleaasen (Oslo), Oddvar Myhren Møllerløkken (Lillehammer), Guri Uvsløkk Vagnildhaug (Trondheim), Bjørn Inge Waage (Stavanger), Vidar Riksfjord (Oslo), Ane Grimelid (Oslo), Mads Fredrik Baardseth (Oslo), Vibeke Stiansen (Oslo), Mathias Vellesten (Oslo), Omar Saleem Rathore (Oslo), Øystein Block (Trondheim) og Geir Hegle (Trondheim). Marius Gustavsen Hvitmyr (Drammen) og Morten Mønnich (Oslo) har også fått møterett, men var ikke til stede da bildet ble tatt. Foto: Thea N. Dahl

Slik var saksfordelingen i Høyesterett i 2025

Totalt ble 89 avgjørelser fattet av Høyesterett i fjor, fordelt på 45 sivile saker og 44 straffesaker. I 15 av sakene var det dissens. Det gir en dissensfrekvens på 17 prosent.

SIVILE SAKER		STRAFFESAKER	
Sakstyper	Antall saker	Sakstyper	Antall saker
Erstatningsrett	9	Seksuallovbrudd	7
Sivilprosess	6	Straffeprosess	7
Avtale- og kontraktsrett	5	Vern av den personlige frihet m.v.	5
Ekspropriasjonsrett	4	Voldslovbrudd m.v.	4
Barnerett	3	Reaksjonsvalg	3
Arbeidsrett	2	Vinningslovbrudd m.v.	3
Skatterett	2	Narkotikaovertrødelse	2
Offentlige anskaffelser	2	Utlendingsrett	2
Utlendingsrett	2	Skadeverk	2
Yrskeskade	1	Demonstrasjons- og ytringsfrihet	2
Plan- og bygningsrett	1	Skyldvne	2
Tingsrett	1	Besøksforbud	2
Pensjon	1	Trafikklovbrudd	1
Barnevern	1	Terrorhandlinger	1
Arverett	1	Tjenestefeil	1
Patentrett	1	TOTALT	44
Jordskifte	1		
Selskapsrett	1		
Fast eiendom	1		
TOTALT	45		

Maged Helmy og Rune Opdahl.

AI for Forward-Thinking Firms

– KI oppgraderer oss, men erstatter oss ikke, sier partner Rune Opdahl i Wiersholm.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Sammen med grunnlegger Maged Helmy i Newcode.ai holdt han et innlegg på TechTorget, advokatbransjens største møteplass for teknologi, i januar. Opdahl jobber primært med datateknologi og immaterialrett.

Wiersholm har brukt KI-verktøy fra Newcode.ai i tre år, og har nå femten ulike KI-funksjoner tilgjengelig. Bruken av disse verktøyene har økt med hele 75 prosent bare siden september i fjor.

– Vi har i dag 75 klienter globalt, og er stolte av å jobbe med noen av de største advokatfirmaene i Norge. Newcode er ikke en generisk hyllevare, men en konfigurert KI-plattform. Vi er ikke konsulenter, men medskapere som jobber med dere for å bygge arbeidsflyter og tilpasse plattformen, sa Maged Helmy.

– Jeg tror ikke vi kan klare oss uten den, mente Opdahl.

GIR «FISHEYE»-SYN

KI «oppgraderer» advokaten, altså forsterker advokatens kapasitet, sa de to.

– Kunstig intelligens gir advokater utvidet syn: Et bredt overblikk over massive dokumentmengder, et mikroskopsyn for å oppdage inkonsekvenser eller svake argumenter, og et tele-

skopsyn for å trekke ut kunnskap og skape et narrativ for saken.

Videre bidrar KI til at advokaten får økt kognitiv kapasitet, mente han.

– KI frigjør mental båndbredde ved å ta over grunnleggende oppgaver. Jeg bruker AI som en sparringspartner for å stressteste egne argumenter.

Men fortsatt er et tenkende hode den viktigste ressursen.

– Det KI ikke forsterker, er etiske instinkter, dømmekraft og ansvar. Advokatens rolle vil fortsatt være å sette scenen, levere relevante fakta og bestemme hvordan resultatet skal brukes, siden vi er ansvarlige for resultatene, sa Opdahl.

Han viste til at i fysikk, så er entropi naturloven som driver mot mer uorden, kompleksitet og kaos.

– For oss advokater er dette representert ved økt informasjon, og økt juridisk og samfunnsmessig kompleksitet. Tradisjonelt har advokatfirmaer kjempet mot dette ved hjelp av å skalere opp; å bli større firmaer med flere spesialiserte team.

– KI ble først sett på som et middel for å redusere denne kompleksiteten, men de siste månedene har jeg tenkt på om KI faktisk tilfører mer kompleksitet, sa Opdahl. •

GRATIS ETTERUTDANNING

Fra 1. januar er Advokatforeningens webinarer gratis for foreningens medlemmer. Advokatloven pålegger alle advokater å gjennomføre minst 48 timers etterutdanning i løpet av en treårsperiode. I skrivende stund kan du velge mellom 12 webinarer som gir etterutdanningstimer, sjekk Advokatforeningens aktivitetskalender.

Rett på LUFTA

» Krimrommet

Programledere: Dennis Ravndal og Valentina Baisotti

NYESTE EPISODER:

• Høiby-saken: Dette må du vite

» Dommerpodden

Programledere: Ola Berg Lande, Ragnar Lindefjeld og Paul Joakim Sandøy

NYESTE EPISODER:

• Selvprosederende parter
• Den vanskelige advokaten

» Strict Scrutiny

Programledere: Leah Litman, Kate Shaw og Melissa Murray

NYESTE EPISODER:

• The Illegality and Injustice of ICE's Minnesota Occupation
• Will the Court Actually Push Back Against Trump's Unlawful Firings?

» Amicus

Programledere: Dahlia Lithwick

NYESTE EPISODER:

• Legal Blinkers, Moral Hazards
• Who Gave ICE Permission to Trample the Constitution?

VISSTE DU AT...

Justis- og beredskapsdepartementet har sendt en ny instruks til Utlendingsdirektoratet som åpner for å utvise personer før de begår straffbare handlinger, dersom personen vurderes å ha «tilknytning til et kriminelt nettverk» og utgjør en «ekstraordinær kriminalitetstrussel».

– Vi utvider nå adgangen til å utvise i tilfeller der det er konkrete holdepunkter for at personen tilhører et kriminelt nettverk og utgjør en ekstraordinær kriminalitetstrussel, selv om personen ennå ikke har begått straffbare handlinger i Norge, sier justisminister Astri Aas-Hansen.

Foran til v. Siri Teigum og Merete Smith. På høyre side Sverre Bromander og Anders Schrøder Amundsen fra Juristforbundet. Foto: Hanna Hagenes / Akademikerne

Tilsyn med advokatfullmektigers arbeidstid i 12 firmaer

Arbeidstilsynet ba i januar om innsyn i timelister i advokatfirmaene Schjødt, Wikborg Rein, Thommessen, BAHR, Wiersholm, Elden, Hjort, CMS Kluge, SANDS, Simonsen Vogt Wiig, Tenden og Harris.

TEKST: NINA SCHMIDT

Vi har valgt å undersøke advokatfullmektiger, og det er i de største firmaene de har flest advokatfullmektiger. De tolv vi har åpnet tilsyn hos, er derfor blant de største advokatfirmaene, sier seksjonsleder Anette Østmo Farstad i Arbeidstilsynet.

Juristforbundets undersøkelse fra november i fjor viste at fire av ti advokatfullmektiger har jobbet for mye.

De tolv firmaene ble bedt om å sende inn – for noen utvalgte arbeidstakere – oversikt over arbeidstiden i september til desember 2025 og oversikt over overtidstimer for 2025, samt arbeidsavtaler og lønns slipper.

VIL TA TID

Nylig var Advokatforeningens ledelse i et dialogmøte hos Arbeidstilsynet.

– Akademikerne, Juristforbundet og Advokatforeningen redegjorde for un-

dersøkelser og erfaringer fra bransjen, og vi orienterte også om Advokatforeningens veiledning og medlemstilbud, slik som utkast til arbeidsavtaler, og gratis juridisk rådgivning, forteller leder Siri Teigum.

Resultatet fra tilsynene ligger et stykke frem i tid.

– Arbeidstilsynet varslet at det vil ta noen måneder før tilsynene er ferdigstilt, og vi avventer nå deres konklusjoner. Mitt inntrykk er at Arbeidstilsynet ønsker dialog, samt at de ønsker å bidra til å legge til rette for godt samarbeid om dette, sier Teigum.

President Sverre Bromander i Juristforbundet mener at skriftlige tilsyn ikke er nok.

– Vi mener at det er helt nødvendig at tilsynet går inn og har kvalitative intervjuer med advokatfullmektigene for å danne seg et så riktig inntrykk som mulig av arbeidsforholdene deres, sier han til juristen. •

Har samlet tips til et sunt arbeidsliv

– Det er viktig å skape gode arbeidsforhold for advokatfullmektigene, slik at de trives og blir lenge i bransjen. Advokatforeningen ønsker å bidra til dette, med informasjon, veiledning, kurs, og arenaer for debatt, sier generalsekretær Merete Smith.

Foreningen har laget en egen nettside med praktisk informasjon til ansatte og arbeidsgivere.

På siden finner arbeidsgivere og advokatfullmektiger forslag til gode ansettelsesavtaler, informasjon om avlønning, arbeidstid og særlig uavhengig stilling.

Det er også egne tips til arbeidsgivere om tilsyn med advokatforetak fra Advokattilsynet og lokal tariffavtale og avtale om arbeidstid.

Advokatfullmektiger finner i tillegg informasjon om autorisasjon, prinsipalens veiledningsplikt og tittelbruk.

Også ansatte advokater finner lignende avtaleforslag.

Det er også listet opp aktuelle kurs om alt fra hvordan man kan bygge robusthet og selvtilitt i advokatbransjen til god og lønnsom drift av mindre advokatvirksomheter.

Les mer her!

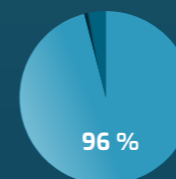

Juridiske vurderinger blir skarpere når de drøftes med dem som merker konsekvensene

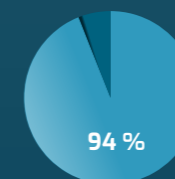
De fleste juridiske problemstillinger stopper ikke ved lovteksten. De griper inn i hvordan virksomheter styres og utvikles, men også i menneskers liv og rettigheter

På våre kurs, sertifiseringer og nettverk møter advokater og jurister dem som har ansvaret for å etterleve lovkravene i næringsliv og forvaltning. Slik blir arbeidet med jussen tettere koblet til virkeligheten den skal fungere i - les mer på juc.no

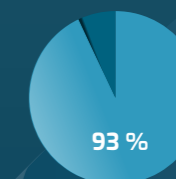
Slik vurderer deltakerne kursene våre

Relevans: Fikk praktisk og relevant kunnskap fra kurset

Kursledere: Vurderte kurslederen som faglig sterk

Vil anbefale JUC: Vil anbefale oss til en kollega

JUC

LES HVA PARTENE SKRIVER I SLUTTINNLEGGENE

Var lånegeskjeften til Per Asle Ousdal advokatvirksomhet?

I Oslo tingrett pågår det nå et slag mellom to långivergrupper og Gjensidige Forsikring i kjølvannet av det som kalles den største advokatskandalen i Norge.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Oslo tingrett skal nå ta stilling til et prinsipielt spørsmål som vil ha stor betydning for en eventuell erstatning: Var lånevirksomheten til Ousdal advokatvirksomhet, og dermed dekket av hans og Bull Årstads profesjonsansvars- og kriminalitetsforsikringer?

Ja, mener saksøkerne. Nei, mener Gjensidige Forsikring.

Ifølge sluttinnlegget til advokat Fredrik Ellingsen i Selmer på vegne av saksøkergruppe 1, som hevder å ha et økonomisk tap på 121,2 millioner kroner, heter det at det ikke er noen tvil om at lånevirksomheten var en del av Ousdals advokatvirksomhet.

«Ousdal kommuniserte ved bruk av Bull Årstads e-postadresse og med sin signatur som advokat i e-postene, og det ble utstedt ordinære låneavtaler som tilsynelatende var inngått og signert av navngitte låntakere. Som sikkerhet for de aktuelle låneavtalene ble det utstedt skriftlige inneståelseserklæringer fra Bull Årstad, hvor advokatfirmaet innto for tilbakebetaling av den innskutte kapitalen med renter, utarbeidet på Bull Årstads brevark og signert av advokat Ousdal på vegne av Bull Årstad. Pengene ble innbetalt til Bull Årstads klientkonto», heter det i sluttinnlegget fra advokat Ellingsen.

BENYTTET KLIENTKONTOEN

Bull Årstads profesjonsansvarsforsikring dekker skadene de skadelidte er påført, anfører han.

«Det er klart at Ousdal utøvde pretendert advokatvirksomhet da han forledet långiverne til å gi fra seg midler og deretter sørget for at disse ble underslått fra firmaets klientkonto.»

At Ousdal også ga juridisk bistand og råd til långiverne, teller også, heter det videre: «Årsaken til at långiverne stolte på disse dokumentene og rådene var

tilliten til Ousdal som advokat. Dermed var en helt sentral del av Ousdals bedragerier bygget på det som i forarbeidene karakteriseres som "den egentlige advokatvirksomhet".»

”
Årsaken til at
långiverne stolte på
disse dokumentene og
rådene, var tilliten til
Ousdal som advokat.

ADVOKAT FREDRIK ELLINGSEN

formuesforvaltning, bistand med transaksjoner og «formidling av pengelån», skriver advokat Linda Egeland i Haver på vegne av gruppen, og mener at det ikke har noen betydning

At Ousdal benyttet klientkontoen til lånevirksomheten, er i seg selv advokatvirksomhet, anføres det videre.

TOTALT 786 MILLIONER KRONER INN

Det vises til at advokat Audun Lillestølen, som ble oppnevnt som forvalter i saken, «har opplyst at det mellom 2013 og 2022 ble betalt totalt 727 millioner kroner inn til Bull Årstads klientkonto fra långivere som var blitt forledet av Ousdal».

Den andre saksøkergruppen, som har krav på 56,5 millioner kroner, anfører også at saksøkerne har krav på utbetaling under Ousdals og Bull Årstads sikkerhetsstillelse, Bull Årstads kriminalitetsforsikring og Ousdals og / eller Bull Årstads profesjonsansvarsforsikringer.

Uttrykkelige eksempler på «uegentlig advokatvirksomhet» er blant annet

formuesforvaltning, bistand med transaksjoner og «formidling av pengelån», skriver advokat Linda Egeland i Haver på vegne av gruppen, og mener at det ikke har noen betydning

To av de saksøkte prosessfullmektiger: Hans Kenneth Viga-Gerhardsen og Anne Gøril Brørs.

Fire av saksøkernes prosessfullmektiger: Fra v. Toralf Haver, Henning Rosenlund Wahlen, Fredrik Lilleaas Ellingsen og Linda Egeland.

at Ousdal manglet konsesjon for å drive med låneformidling.

GJENSIDIGE: POTENSIELT STRAFFBART

Ousdals bedragerier som pågikk i over femten år, ble i all hovedsak muligjort av forhold på saksøkernes side, anfører advokat Hans Kenneth Viga-Gerhardsen i Wiersholm på vegne av Gjensidige Forsikring.

«Saksøkerne krever erstattet de tap de har lidt som følge av at utlån ikke er tilbakebetalt, men disse kravene er ikke erstatningsrettslig vernet, fordi de for 6 av de 8 saksøkerne har tilknytning til deres ulovlige finansieringsvirksomhet og for alle saksøkerne Ousdals ulovlige (pretenderte) låneformidlingsvirksomhet. Involvingen var potensielt også straffbar», heter det i advokat Viga-Gerhardsens sluttinnlegg.

Det vises til at saksøkerne «har stolt blindt på Ousdals løfter og vært motivert av eget ønske om å tjene gode penger på gråmarkedsloan uten å gjøre et minimum av eksterne un-

dersøkelser av om Ousdal kunne foreta slike formidlinger og utstede inneståelseserklæringer med den vage ordlyd som de hadde».

- NOE ANNET ENN ADVOKATVIRKSOMHET

Kravene fra saksøkerne er ikke dekket av sikkerhetsstillelsen, fremholder Gjensidige, og viser til at den kun dekker ansvar en advokat pådrar seg ved utøvelse av advokatvirksomhet.

«Erstatningskravene fremmet av saksøkerne er ikke pådratt under utøvelse av Ousdals advokatvirksomhet. (...) Som beskrevet over ble Ousdals erstatningsansvar pådratt under en pretendert låneformidlings- og finansieringsvirksomhet. Slik virksomhet kan ikke drives i kraft av en advokatbevilling, men er tvert imot underlagt konsesjons- og registreringskrav som Ousdal ikke oppfylte. Dette er noe annet enn advokatvirksomhet», heter det i sluttinnlegget.

Det vises videre til at Ousdals profesjonsansvarsforsikring for hans enkeltpersonforetak ikke dekker forsettlig skadevoldende handlinger.

Heller ikke kriminalitetsforsikringen dekker tap, da forsikringen kun er ansvarlig for å dekke ansatte, og Ousdal var ikke ansatt i Bull Årstad, men deltaker og partner, påpekes det.

Saken skal gå frem til 27. februar. •

— Ikke en optimal rettstilstand

— Grunntanken bak administrative sanksjoner er god, men det er store, prinsipielle betenkeligheter - og mye makt ilagt den personen som både skal tolke loven, etterforske, påtale og dømme i samme sak.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Det sa partner Ole Andenæs i Wikborg Rein da han innledet om administrative sanksjoner på Advokatforeningens antihvitvaskingsdag i januar.

Andenæs leder Wikborg Reins fagområde for finansregulatorisk.

— Sverdet, altså straffen, bør helst svinges av domstolene. Forvaltningen har en annen rolle og bør i hovedsak bruke andre virkemidler enn sanksjoner, sa Andenæs.

Han tok for seg rettssikkerhetsgarantier og endringene i hvitvaskingsloven § 4, en endring som innebærer at også advokatforetak er definert som rapporteringspliktige, ikke bare den enkelte advokat.

Formålet med endringen å sikre Advokattilsynet en tydeligere hjemmel for å kunne ilegge advokatforetak overtredelsesgebyrer.

— Vi har også fått en ny advokatlov og et nytt tilsyn som skal forvalte regelverket, så det store spørsmålet er; hva har vi i vente, sa Andenæs.

ANTALL HJEMLER TIL HIMMELS

Han viste frem eksempler på ilagte gebyrer fra de siste par årene: I fjor ble en advokat som drev med eien-

domsmegling i et selskap med lav omsetning, ilagt et gebyr på 50.000 kroner på grunn av mangelfulle antihvitvaskingsvurderinger- og rutiner.

I 2024 ble revisjonsselskapet RSM ilagt gebyr på 750.000 kroner, etter at Finanstilsynet hadde valgt ut elleve oppdrag for kontroll av kundetiltak, der man ifølge tilsynet fant «grove brudd» på hvitvaskingsloven når det gjaldt identifikasjon av reelle rettighetshavere.

— Jeg tror vi fremover kan se for oss et lignende mønster, sa Andenæs.

Antallet lovparagrafer med hjemmel for illeggelse av overtredelsesgebyrer har økt dramatisk. Mens antallet i 1991

Antihvitvaskingsdagen

- Den nye AML-pakken.
- Advokaters forpliktelser etter sanksjonsregelverket.
- Aktsomhetsnormen.
- Rapportering av mistenkelige forhold.
- Kundetiltak og risiko.
- Paneldebatt.

Dagen ble ledet av Hugo Munthe-Kaas og Kristin Nordland Brattli (bildet).

bare var tre, økte det til ni i år 2000, hoppet til 42 i 2010 og var i 2023 oppe i 218.

— Mange av reglene er skjønnsmessige og til dels vanskelig tilgjengelig, og uten rom for feilvurderinger. Vi har ikke lenger noen ventil for hendelige uhell. Dette er ikke en optimal rettstilstand, sa Andenæs.

INFORMATION BIAS

Systemet er prinsipielt meget betenkelig, og har en iboende risiko for «information bias», påpekte han.

— Det som redder et sånt system, er årvåkenhet hos de som forvalter det. Men vi har sett mange eksempler på dårlig håndverk, og liten eller ingen grad av overprøving.

Det er lurt at det er Advokattilsynet, og ikke Finanstilsynet, som er tilsynsmyndighet overfor advokater, mener han.

— Da kan man lage en egen praksis overfor advokatene. Advokattilsynet har varslet en ny veileder, og det er bra. •

Sentralisert tilsynsmodell

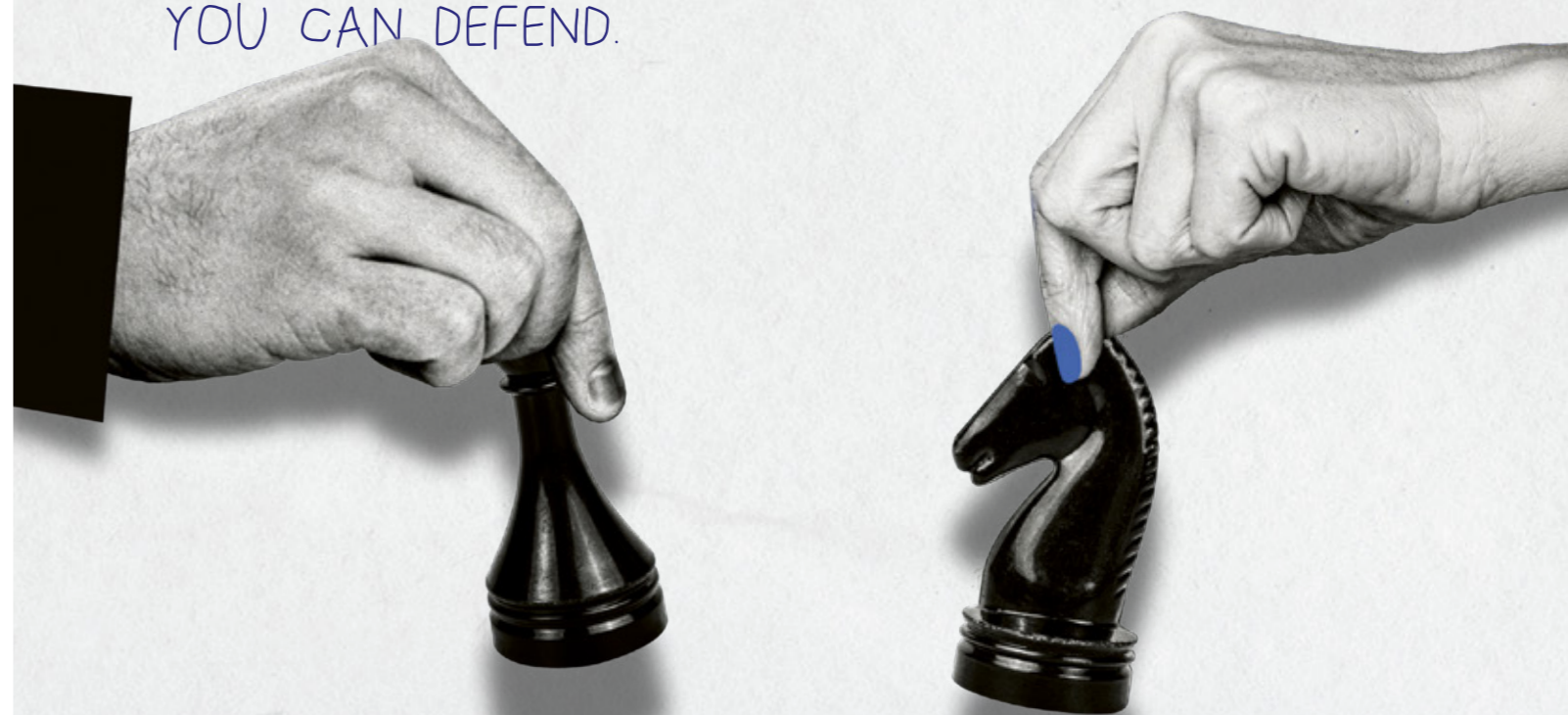
Finansdepartementet har sendt en arbeidsgrupperapport om norsk gjennomføring av EUs nye antihvitvaskingspakke på høring, med frist 30. april.

I den 504 sider lange rapporten anbefales en grunnleggende reform av det norske antihvitvaskingsregelverket for å gjennomføre EUs nye antihvitvaskingspakke. Reformen innebærer nye rettslige rammer, utvidet virkeområde og vesentlige institusjonelle endringer.

I dag er hvitvaskingstilsynet fordelt mellom Finanstilsynet, Lotteritilsynet og Advokattilsynet. Arbeidsgruppen antar at en desto mer sentralisert tilsynsmodell som velges, desto større er muligheten for synergier for bekjempelse av kriminalitet.

DON'T GUESS. MAKE THE RIGHT MOVE.

WITH JUNU.IO YOU GET DATA YOU CAN TRUST & DECISIONS YOU CAN DEFEND.

Law firms need clear, reliable insight into how time, people, and finances perform. Without trusted data, decisions are based on assumptions. Junu.io provides these insights via a business analytics platform designed specifically for law firms. It delivers real-time visibility into billable hours, productivity, financial performance and personnel data, and is securely adapted to each role.

Developed with leading Norwegian law firms and built to strict security standards, Junu.io connects to your systems in days, providing live data and focused dashboards without heavy implementation.

Tror KI vil utfordre prising og forretningsmodeller

Samlet bransjen for å løse felles kvinne- og mangfoldsproblemer

I mars 2024 dumpet en e-post ned i innboksen til et utvalg kvinnelige partnere i landets 25 største advokatfirmaer. «Hei, jeg er Rebekka. Vi har alle det samme problemet. Ingen klarer å løse det alene. Har dere lyst til å treffes?»

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Omtrent slik lød fellesmailen som Rebekka Egeland sendte ut til kvinnelige partnere, styreledere eller managing partnere i de 25 største advokatfirmaene i Norge, rett etter at hun hadde tiltrådt i sin nye jobb som Chief People & Culture i Brækhus i mars 2024.

Egeland er utdannet psykolog, er spesialisert i ledelse og organisasjonspsykologi og har lang erfaring som toppleder i det private næringslivet. I Brækhus sitter hun i toppledergruppen, og har ansvar for alle utviklings- og kompetanseprosjekter.

Sett utenfra fremstår advokatbransjen enfoldig, mener hun.

— På nettsidene og i sosiale medier ser selskapene og advokatene nokså like ut; vi snakker stort sett om hvite menn i dress som pusher femti eller seksti.

«Dette er litt flaut. Hvor blir det av de kvinnelige talentene», tenkte hun.

— Sett fra et kundeperspektiv tenkte jeg at prismodellen ikke nødvendigvis er gunstig for klienten, at forretningsmodellen er gammeldags, og at partnermodellen først og fremst premierer finansielle mål og individuell prestasjon. Det er ikke noe galt med det; denne strukturen passer nok for mange, men vi trenger også å rigge bransjen slik at den premierer god ledelse, laginnsats og samarbeid, fordi det gir best kvalitet til kundene.

ET KOMMERSIELT PROBLEM

I over femten år har kvinnene dominert på

jusstudiet. I 2024 var andelen kvinner 71,6 prosent.

— Men hovedandelen managing partnere og partnere i advokatbransjen er menn. Kvinner har åpenbart evnene, men mange har ikke lyst fordi strukturen ikke passer deres ønsker og behov, sier Egeland.

Bransjen har både et strukturelt og et kommersielt problem, konkluderte hun: Alle advokatfirmaene mister kvinner når de får barn, spesielt nummer to, og mange ansatte kvinner bytter til en mer familievennlig arbeidsplass i løpet av permisjonstiden.

— Dette er ikke et kvinneproblem, men et kommersielt problem, fordi vi ikke får tilgang til det som kunne ha vært en langt større pool med ta-

lenter — og de største talentene skaper størst verdi for kunden. Økt mangfold er med andre ord et konkurransefortrinn, sier Egeland.

Ingen av de største firmaene vil klare å endre etablerte strukturer alene, tror Egeland.

— Så jeg tenkte; hvorfor ikke samles og snakke om konkrete løsninger på et strukturelt nivå? Og samtidig dele erfaringer, og være helt transparente? Så kan vi heller konkurrere om hvem som klarer å løse problemet først. Det er gøy!

RINGTE KJERSTIN BRAATHEN

Hun var usikker på om ideen var god, og om folk ville være villige til å dele.

Hun ringte derfor managing partner Atle H.

Carlsen en lørdag morgen. Han sa «kjør på!» Deretter ringte hun konsernsjef Kjerstin Braathen i DNB, som hun har kjent i en årrekke, for å høre hennes mening.

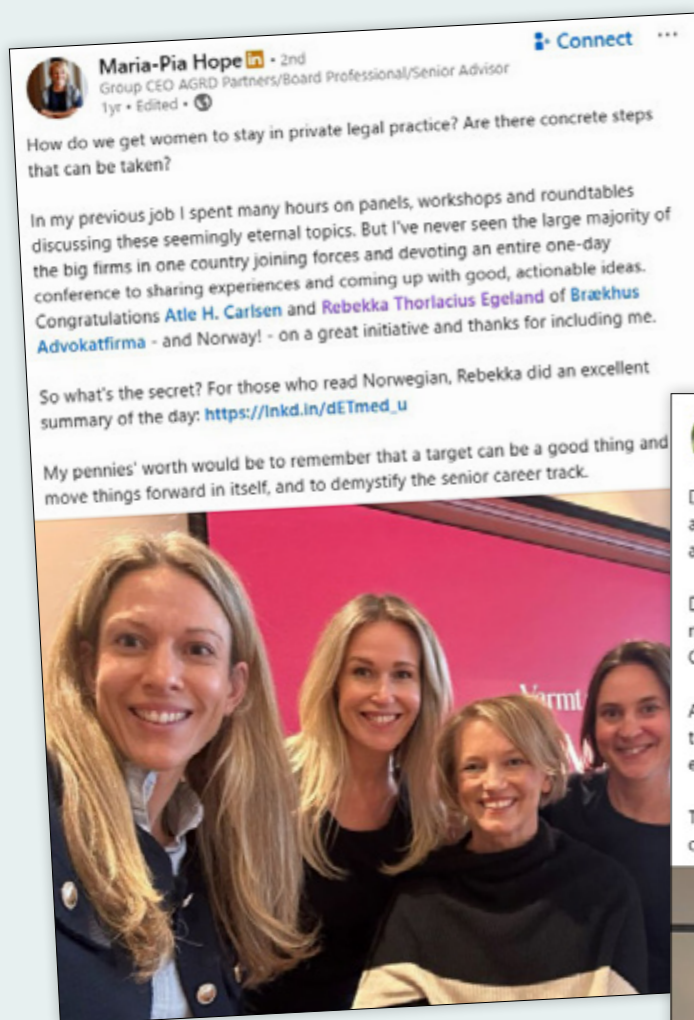
— Finansbransjen har også sine utfordringer med å rekruttere kvinnelige talenter, men DNB har lyktes med veldig mye. De har for eksempel endret måten de rekrutterer på, og har nå en kvinneandel på førti prosent i enkelte avdelinger.

Braathen likte Egelands forslag om å samle partnere fra de 25 største firmaene, og lovet å stille opp for å dele egne erfaringer. Med henne og styreleder i den nye svenske advokatkjempen AGRD Partners, Maria-Pia Hope på laget, kastet Egeland seg over tastaturet.

— Et bransje-problem må løses på bransjenivå, sier Rebekka Egeland.

”
På nettsidene og i sosiale medier ser selskapene og advokatene nokså like ut; vi snakker stort sett om hvite menn i dress som pusher femti eller seksti.

Skjerm-dumper fra LinkedIn.

Disse firmaene var med

Schjødt, BÅHR, Thommessen, Wiersholm, Simonsen Vogt Wig, SANDS, Haavind, Deloitte, PwC, CMS Kluge, Selmer, EY, Arntzen de Besche, Grette (nå Arntzen Grette), Kvale, DLA Piper, KPMG, Hjort, Elden, BDO, CLP, Bull, Føyen og Brækhus.

— I de firmaene som hadde kvinnelig styreleder eller managing partner, tok jeg kontakt med disse. I de øvrige firmaene tok jeg kontakt med andre kvinnelige partnere. Responsen gikk over all forventning.

VIL GI STAFETTPINNEN TIL GUTTA

I juni for halvannet år siden møttes kvinnelige MP'er og partnere fra 24 av de 25 firmaene. Møtet ble svært vellykket, forteller Egeland.

— Det var så befriende å snakke sammen i et åpent rom, der alle hadde de samme utfordringene, og det samme engasjementet. Vi er konkurrenter, men vi er i samme båt.

Gruppen har hatt to påfølgende møter.

— På et treff i januar i fjor var fokuset på oppfølging; hva har fungert bra, hvilke utfordringer har vi møtt underveis, og hvordan kan vi løse dem? Det hadde vært gøy med flere bransjetreff, men nå må gutta på banen.

FREMTIDENS ADVOKATFIRMA

Hun har tenkt mye på hvem som vil bli vinnerne blant advokatselskapene i 2030, og er overbevist om at de vil være de firmaene som både tør og klarer å bryte ut av det etablerte mønsteret.

— Jeg tror ikke at kunstig intelligens vil overta jobbene til advokatene, men jeg er overbevist om at firmaene som klarer å bygge en KI-kultur som

Rebekka Egeland

- Utdannet psykolog (Cand. Psychol), har blant annet erfaring som psykolog i privat praksis og som krisepsykolog for bedrifter.
- Spesialisering i ledelse og organisasjonspsykologi, samt videreutdanning i mindfulness-baserte tilnærminger og mental trening.
- Vært Chief Strategy Officer i Dr. Dropin Group, strategisk rådgiver for tidligere NAV-topp Hans Christan Holte, konsulent og lederutvikler i KEIRON, administrerende direktør i Falck Helse Norge, og daglig leder og partner i Psykologtjenesten AS.
- Er forfatter av bestselgeren «Mindfulness i hverdagen – lev livet nå» (2009), og medforfatter av flere bøker, deriblant Jobbpsykologi (2021), Hverdagspsykologi (2018) og Mindfulness-basert kognitiv terapi (2012).

Rebekka Egeland er ansvarlig for Brækhus' People first-strategi. En del av strategien er å gi advokatfullmektigene trygghet fra første stund, blant annet via et eget mentorprogram og tett oppfølging fra partnere.

setter læring i system og først og fremst lar kunden hente gevinstene, vil ha et betydelig konkurransefortrinn.

Hun tror at KI vil utfordre både pricing og forretningsmodeller.

— De store, verdifulle kundene har allerede signalisert at de kommer til å stille høyere krav om mer forutsigbarhet og transparens knyttet til pris og leveranse. KI vil trolig hjelpe dem med å bli bedre bestillere, og mange vil heller ha fastpris, eller advokattjenester som et slags abonnement.

Fremfor at kvinner må tilpasse seg, bør bransjen tenke helt nytt om overordnet struktur, mener Egeland.

— Riggeren må være attraktiv for kvinnelige talenter, slik at de får lyst til å bli partner og bli værende i advokatbransjen, selv om de stifter familie.

FLERE SUKSESS-KRITERIER

Fremtidens advokatfirma har også utvidet rammene for suksess, tror Egeland.

— De kan ikke bare bruke finansielle mål - KPI'er - og individuelle prestasjoner til å måle suksess, men bør også måle faktorer som indirekte påvirker bunnlinjen. Dette er ferdigheter utover jussen som ledelse, kommunikasjon, kulturbygging, laginnsats og samarbeid, såkalte key behavior indicators, sier hun.

Videre bør selskapene sette seg hårete mål om mangfold i ledelsen og i styrene, mener hun.

— Mangfold gir bedre meningsbrytning. Når mennesker med ulike kjønn, alder, erfaring og personlige egenskaper forenes, kan de utfylle hverandre. Vi trenger både maskuline egenskaper som konkurranseinstinkt, risikovillighet og individuell prestasjon, og feminine egenskaper som inkludering, samarbeid og kollektive resultater i den beste kundeleveransen, sier Egeland.

LEDELSE SOM FAG

Selskapet må investere i å bygge en profesjonell ledelse både på gruppenivå og individnivå.

— Ledelsen må vise retning, men også gi de ansatte psykologisk trygghet til å tørre å feile, være sårbare, og tillate å vise følelser utad. Vi presterer bedre når det er rom for å være hele

mennesker. I tillegg må ledelsen ta vare på folkene sine, og kunne kommunisere godt. Det viktigste for unge talenter er å ha en leder som ser dem og lytter til dem.

Advokatbransjen har få insentiver for å endre seg, hvis den ikke vi må, og spesielt hvis «as is» er lukrativt, påpeker hun.

— Det er nye tider, med ny teknologi, nye kundekrav og forventninger. Kanskje er fremtidens vinnere de advokatfirmaene som tør å tenke nytt, som er både villige og har evne til å endre seg raskt, selv om det gjør litt vondt. •

”
Ledelsen må vise retning, men også gi de ansatte psykologisk trygghet til å tørre å feile, tørre å være sårbare, og vise følelser utad.

Partnere kan «bestille» Rebekka Egeland til ulike formål, for eksempel til performance coaching, leder- og teamutvikling eller ferdighetstrening i kommunikasjon og feedback.

Her åpner Norges første rettssak mot et medlem av kongefamilien

To forsvarere. Fem bistandsadvokater. To aktorer, en fagdommer og to meddommere. Nærmere to hundre journalister. Og én 29-åring som er blitt gjenstand for det som trolig er den mest massive medieomtalen før hovedforhandling i norsk rettshistorie.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Marius Borg Høyby har i det siste halvannet året fått en behandling som er alt annet enn normal. Hvem andre enn Marius er det som opplever å bli pågrepet av ti-tolv uniformerte politifolk fordi han har brutt et besøksforbud over telefon?

Det sa advokat Ellen Holager Andenæs på Høyby-sakens første dag i Oslo tingrett den 3. februar. Hun og kollega Petar Sekulic er Marius Borg Høybys forsvarere.

— Tiltalte er sønn av kronprinsessen og del av kongefamilien. Men han skal behandles likt som enhver annen person som er tiltalt for de samme lovbrud-

dene. Han skal ikke behandles hverken strengere eller mildere på grunn av hvem han er i familie med, det gjelder både skyldspørsmålet og straffeutmålingen, sa aktor Sturla Henriksbø.

38 TILTALEPUNKTER

Høyby er tiltalt for fire tilfeller av sovevoldtekt, for vold i nære relasjoner, for truende atferd og skadeverk, for transport av marihuana, for åtte tilfeller av kjøring i for høy hastighet og for forulemping av to polititjenestemenn. Tiltalen omfatter 38 punkter.

Han erklærte seg ikke skyldig på de mest alvorlige tiltalepunktene.

I sin merknad etter aktorats innledningsforedrag, kritiserte forsvarer

Andenæs både pressens og statsadvokatens håndtering av saken.

— Hvilken annen tiltalt er det som opplever titusener av avisartikler i norske og utenlandske medier? Og i tillegg opplever bokutgivelser på hvem vet hvor mange eksemplarer, og at flere bøker er varslet? Det er faktisk ikke mulig for meg å gi en beskrivelse av hvordan dette har innvirket på Marius' liv og psykiske helse de siste atten månedene, sa Andenæs.

PSYKOLOGISK EFFEKT

Andenæs mener at påtalemyndigheten har behandlet saken på en litt annen måte enn normalt.

— Jeg ble meget overrasket da statsadvokaten valgte å presentere tiltalen på en pressekonferanse i fjor, i stedet for på en vanlig og rolig måte; bare ved å legge den ut.

— I dette tilfellet innkalte han til pressekonferanse og leste opp tiltalen for norsk og utenlandsk presse. Han sa rett nok at dette var en tiltale, og ikke en dom, men det ble oppfattet som om det som står i tiltalebeslutningen, faktisk har skjedd, sa Andenæs, og la til:

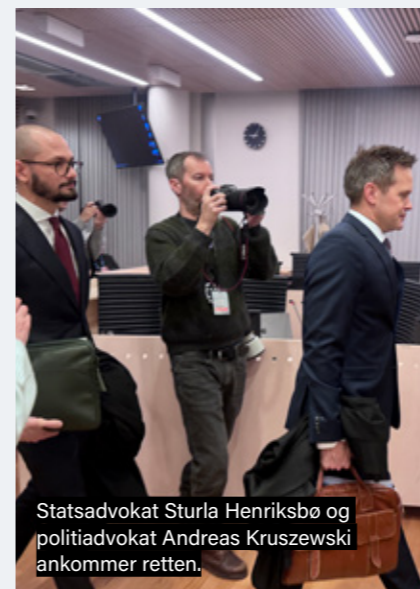
— Man bør ikke undervurdere den psykologiske effekten av en statsadvokats presentasjon, det gjør inntrykk.

Til TV2 sier aktor Sturla Henriksbø at det ikke er uvanlig å innkalle til pressekonferanser i saker med stor medieinteresse, og at det ikke ble gitt noe mer informasjon enn man kunne lese av tiltalebeslutningen.

Saken pågår frem til 19. mars. •

Disse er i retten

- FAGDOMMER: Jon Sverdrup Efstad
- AKTORER: Sturla Henriksbø og Andreas Kruszewski.
- FORSVARERE: Ellen Holager Andenæs og Petar Sekulic.
- BISTANDSADVOKATER: John Christian Elden, Mette Yvonne Larsen, Hege Salomon, Lill Vassbotn og Heidi Reisvang.

Statsadvokat Sturla Henriksbø og politiadvokat Andreas Kruszewski ankommer retten.

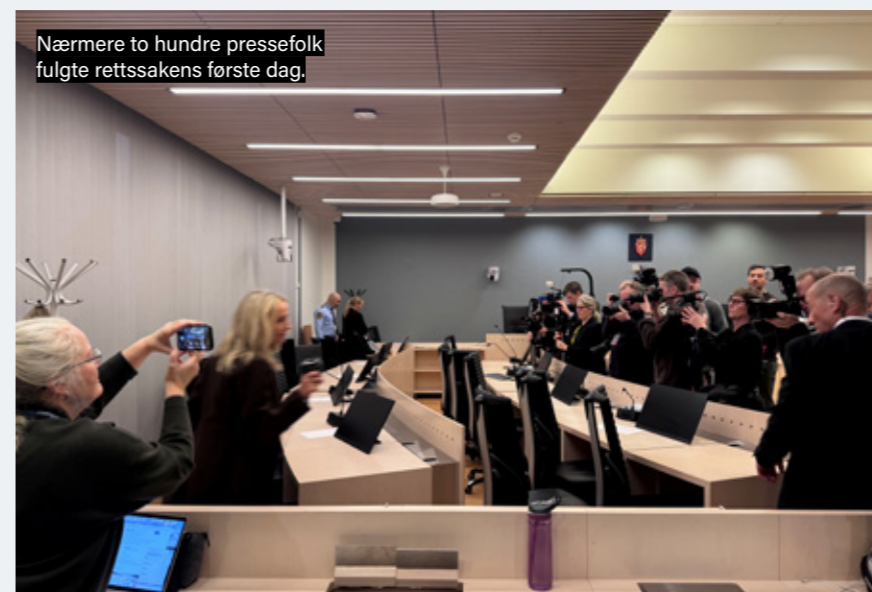
Aktørene håndhilser før hovedforhandlingen starter.

John Christian Elden etter rettens første dag. Foto: Ole Berg-Rusten, NTB

Ellen Holager Andenæs og Petar Sekulic. Foto: Amanda Pedersen Giske, NTB

Nærmere to hundre pressefolk fulgte rettssakens første dag.

Hege Salomon og Mette Yvonne Larsen.

Gjennomgår hele salærordningen

Skal kartlegge hvor mye advokater kan tjene på rettshjelpssatsen

Salærutvalget, som skal foreslå en ny og helhetlig regulering og organisering av salærordningen, inviterer advokater og andre aktører til dialogmøter i Trondheim, Bergen, Oslo og Tromsø for å få innspill og erfaringer fra praksis.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

– Arbeidet er både omfattende og krevende, sier Salærutvalget, her representert ved Hege Skaanes Nyhus, Ivar Kristian Iversen, Mette Yvonne Larsen og sekretær Maren Nyström Baksaaas.

Salærutvalgets medlemmer

- **Ivar Kristian Iversen (leder)**, sorenskriver og tidligere domstolleder, nå dommer i Trøndelag tingrett.
 - **Mette Yvonne Larsen**, advokat, leder av Forsvarergruppen.
 - **Jann Ola Berget**, siviløkonom og avdelingsdirektør i Domstoladministrasjonen.
 - **Oddvar Martin Kaarbøe**, professor i helseøkonomi ved UiB.
 - **Hege Skaanes Nyhus**, jurist og avdelingsdirektør i juridisk avdeling hos Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.
- Sekretærer:** Maren Nyström Baksaaas og Stine Winger Minde.

Skal forsvarere, bistandsadvokater, tolker og sakkyndige jobbe på den samme satsen, eller bør de ulike aktørene ha egne regler og godtgjøringsmodeller?

- Bør stykkprisordningen benyttes i mindre eller større utstrekning enn i dag?
- Bør det innføres andre former for standardisering knyttet til sakstyper?
- Hva skal være nivået på godtgjøringen for reise og annet fravær?
- Og hvordan skal salærordningen organiseres og forvaltes?

Dette er noen av spørsmålene som Salærutvalget har fått i oppdrag å utrede. Utvalget hadde sitt første møte i september i fjor, og er godt i gang med arbeidet.

– En viktig del av oppgaven er å sikre at fremtidige ordninger ivaretar uavhengighet, tilgjengelighet og kvalitet i den juridiske bistanden, sier utvalgsleder Ivar Kristian Iversen.

– Vi ser bredt på modeller for fast-

settelse av salær for alle berørte grupper, inkludert forsvarere, bistandsadvokater, tolker og sakkyndige, sier han.

VIL HA BRED INVOLVERING

Salærutvalget ønsker at advokater og andre aktører skal involveres i arbeidet, og arrangerer fire dialogmøter rundt omkring i landet i vinter og på vårparten. Først ut var Trondheim (2. februar), deretter følger tilsvarende møter i Tromsø i mars, i Bergen i april og i Oslo i mai.

– Vi oppfordrer også advokater til å sende oss skriftlige innspill, og har opprettet en egen nettside til dette formålet, forteller Iversen.

I dialogmøtene ønsker utvalget seg

Her kan du gi skriftlig innspill!

innspill om hvordan salærordningen fungerer i praksis.

– Problemstillingene kan være ulike, avhengig av hvor i landet man befinner seg. Et typisk eksempel på dette, er praksis rundt bostedsforbehold, sier Iversen.

Mette Yvonne Larsen, leder av Forsvarergruppen og utvalgets eneste advokat, sier at utvalget gjerne vil ha beskjed om hvor skoen trykker.

– Vi ønsker å høre fra dem som jobber innenfor fri rettshjelpsordningen og på offentlige sats; hva fungerer bra og hva fungerer ikke så bra? Hva kan gjøres bedre? Hvordan sørge for at folk som har et stort rettshjelpsbehov, faktisk får hjelp? Rettshjelpsforskning viser jo at de som har det største behovet, faktisk får minst hjelp, sier Larsen.

KARTLEGER INNTJENINGSMULIGHETER

I utvalgets mandat spesifiseres det at

utvalget skal innhente en ekstern kartlegging av inntjeningspotensialet til advokater som jobber på rettshjelpssatsen, enten heltid eller deltid.

– Advokatforeningen har presentert en del tallmateriale som vi oppfatter at Justis- og beredskapsdepartementet har et litt ulikt syn på. Derfor skal vi få en ekstern, nøytral part til å vurdere tallene. Dette vil skje i første halvår 2026, sier Iversen.

Utvalget planlegger også reiser til Sverige og Danmark for å se nærmere på hvilke ordninger man har der.

Et spørsmål utvalget er blitt bedt om å se nærmere på, er den store kostnadsøkningen knyttet til bistandsadvokater. Utgiftene til bistandsadvokatene er den utgiftsposten som relativt sett har økt mest siden 2015.

ULIKE LOVGRUNNLAG

– Det er et stort tema for oss at det

er ulike lovgrunnlag for de forskjellige aktørene. Å få oppnevnt forsvarer og tolk er en EMK-beskyttet rettighet, mens en del andre og viktige grupper som bistandsadvokater og sakkyndige er regulert på et annet grunnlag. Så et spørsmål er om godtgjørelsen og reguleringen skal differensieres ut fra et menneskerettsperspektiv eller ikke, sier Mette Yvonne Larsen.

Et mål er at salærordningen skal bli mer forutsigbar og lettere å praktisere, forteller hun.

– Dette området har aldri vært gjenstand for en samlet gjennomgang, og regelverket er fragmentert. Derfor vurderer vi også om det må gjøres noe med strukturen i regelverket, sier Larsen.

Salærutvalget skal levere sin utredning innen utgangen av 2026. •

Ivar Kristian Iversen ledet dialogmøtet i Trondheim.

Dialogmøte i Trondheim

Salærutvalgets første åpne dialogmøte ble avholdt i Trondheim tinghus 2. februar. Advokatforeningen, Foreningen for sakkyndige psykologer, Statsforvalteren i Trøndelag, Barneverns- og helsenemnda, Norske tolkeforening, Nasjonal enhet for rettspsykiatrisk sakkyndighet, Trøndelag tingrett og Frostating lagmannsrett holdt innlegg. Det var åpent for spørsmål fra publikum.

Synspunktene som kom fra salen, handlet blant annet om stykkpriser, differensiering av sats for kvelder og helger, at bostedsforbeholdet ikke oppheves og ulik praktisering for fratrekk for lunsj.

2 milliarder kroner

I 2024 ble det brukt over 2 milliarder kroner til salær fra det offentlige, fordelt på 1,6 milliarder kroner til særskilte straffesaksutgifter og 652 millioner kroner til fri rettshjelp.

I 2023 gikk om lag 65 prosent av de særskilte straffesaksutgiftene til forsvarere, 15 til 20 prosent til bistandsadvokater og mellom 5 og 10 prosent til henholdsvis tolker og sakkyndige.

Kilde: Salærutvalgets mandat

TEMA LYD- OG BILDEOPPTAK

Hva skjer når bevis skal kjøres i reprise i lagmannsretten?

Lyd- og bildeopptak fra sivil- og straffesaker skal snart kunne gjenbrukes i alle landets lagmannsretter. Mange røster er kritiske til at den norske ankeprosessen nå endres på en grunnleggende måte, uten en bred diskusjon.

TEKST: NINA SCHMIDT FOTO: GORM KALLESTAD, NTB

På nytt er det effektivitetshensyn som kan trumfe rettssikkerheten, skriver den erfarne forsvareren Frode Sulland på Facebook.

Store endringer er nå på gang – noen vil si endelig, mens andre betakker seg.

Stortingets justiskomite har frist til 10. februar med å avgi sin innstilling til et forslag til endringer i domstolloven, tvisteloven og straffeprosessloven som endrer reglene om gjenbruk av lyd- og bildeopptak i retten.

Den foreløpige datoen for Stortingets samlede behandling av proposisjonen (Prop.163 L (2024-2025)), er 24. mars.

Domstoladministrasjonen har fått 25 millioner kroner bevilget i årets budsjett til å rulle ut lyd- og bildeopptaksutstyr i domstolene.

- MANGLER AVKLARING

Fra advokat- og juristhold er spørsmålene mange: Hva skjer med den tiltaltes rett til å forklare seg ansikt til ansikt med dommerne som skal avgjøre saken? Hva med dommerens mulighet til å stille egne spørsmål til vitner og sakkyndige? Hva med alt du ikke kan se i et opptak; som kroppspråket til den tiltalte under en vitneforklaring?

I episoden «Hindre justismord var målet: Nå har VAR nådd domstolen» i Katrine Holters jusspodkast Rett & Slett, drøfter fire erfarne jurister hva som kan skje når gjenbruk av opptak blir den nye normalen.

– Domstoladministrasjonen har fått midler på plass, og nå skal utstyret rulleres ut. Men det som mangler fortsatt, er en avklaring på hvordan i herrens navn vi skal bruke det, uttaler lagdommer Per Jordal i Gulating lagmannsrett i podkasten.

Gulating har vært med i Opptak i retten-prosjektet, og har erfaring med gjenbruk av saker fra Rogaland tingrett.

– I mitt daglige virke er det masse spørsmål knyttet til dette, og mye er problematisk, sier Jordal.

Han mener at Justis- og beredskapsdepartementet burde ha vurdert hensynene som taler for og imot og avklart hva man ønsker å oppnå, før man vedtar at man skal drive med gjenbruk i lagmannsretten.

Gjenbruk ble solgt inn som effektiviserende, men fører ikke til mindre tidsbruk, påpeker Jordal.

INGEN SAK UTEN LØSE TRÅDER

Som dommer har man hele tiden spørsmål til partene, minner han om.

– Men ved gjenbruk kan vi ikke stille spørsmål der og da, eller forfølge et tema slik vi ønsker. Det er det mest frustrerende med lyd- og bildeopptak. Jeg har ikke hatt én slik sak der det ikke har vært noen løse tråder, der jeg har tenkt at det der, det skulle jeg gjerne visst noe mer om.

Også podkastgjest Mette Yvonne Larsen, Forsvarergruppens leder, er skeptisk, mens den tredje del-

tageren i samtalen, førstelagmann Monica Hansen Nylund fra Hålogaland lagmannsrett, har svært positive erfaringer. Sistnevnte domstol har vært med i prosjektet Opptak i retten og praktisert gjenbruk i åtte år allerede.

– Jeg blir nervøs når en erfarne dommer sier at han lar spørsmålene fare, fordi det er så upraktisk. Når en dommer ønsker å spørre om noen, så har han som regel en veldig god grunn. Hvis vi hadde fått et mer vanntett system, ville det vært lettere å ha troen på dette, sier Mette Yvonne Larsen.

EN RETTSSAL I HVER RETTSKRETS

Ifølge gjeldende rett - tvisteloven § 13-7 og straffeprosessloven § 23 – så skal det foretas opptak under hoved- og ankeforhandling av partsforklaringer, vitneforklaringer og sakkyndiges forklaringer.

Men når dette likevel ikke har skjedd, skyldes det en unntaksbestemmelse, der det heter at *opptak kan unnlates når retten ikke har tilgjengelig nødvendig utstyr for opptak*.

Som følge av den generelle mangelen på utstyr i domstolen, har dette vært den praktiske hovedregelen.

”
Hvis vi hadde fått et mer vanntett system, ville det vært lettere å ha troen på dette.

METTE YVONNE LARSEN

Men nå skjer det noe: I år skal Domstoladministrasjonen starte arbeidet med å installere opptaksutstyr i minst en rettsal i alle landets rettskretser.

KAN ELLER SKAL?

Nå strides jurister om bestemmelsen om gjenbruk bør være en kan- eller en skal-bestemmelse.

I straffeprosessloven § 331 femte ledd heter det at opptak skal spilles av.

Justis- og beredskapsdepartementet gikk i sitt høringsnotat fra oktober 2024 inn for å endre fra «skal» til «kan», men har snudd, etter høringsinnspill blant annet fra Hålogaland lagmannsrett, Oslo tingrett og Domstoladministrasjonen.

Å endre fra «skal» til «kan» vil kunne gi feil signaler, mener departementet nå, og viser til at lagmannsrettene må vurdere om gjenbruk av opptak i den enkelte sak er forsvarlig og hensiktsmessig.

En kan-bestemmelse vil kunne gi ubegrunnede praksisforskjeller i de ulike lagmannsrettene og også mellom de enkelte dommere, frykter departementet.

INGEN ÅPEN HØRING

Advokatforeningen er kritisk til en skal-bestemmelse. Det er også Dommerforeningen, Borgarting lagmannsrett, og flere andre domstoler.

Også i sivile saker foreslås det at alle lagmannsretter skal spilles av opptak (tvisteloven § 23-2 fjerde ledd).

Saksordfører i justiskomiteen er Finn Krokeide (FrP). Han opplyser at det ikke har vært noen åpen høring i saken, men at man har kunnet sende inn skriftlige innspill.

Advokatbladet har tatt turen til Sverige for å snakke med advokater og dommere om hvordan de opplever gjenbrukspraksisen. I Sverige har gjenbruk av lyd- og bildeopptak i lagmannsretten vært hovedregelen i 18 år.

Vi har også snakket med førstelagmann Nylund i Tromsø og lokale advokater, og besøkt Per Jordal i Bergen. •

SVERIGE HAR GJENBRUKT LYD- OG BILDEOPPTAK I 18 ÅR

Siden 2008 har gjenbruk av lyd- og bildeopptak vært hovedregelen i svensk ankebehandling. Den beste gevinsten er at hovrätten har fått en tydeligere overprøvingsfunksjon, ifølge president Mari Heidenborg.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

STOCKHOLM:

For snart tjuze år siden ble det gjennomført en rettsreform i Sverige. Den tok utgangspunkt i proposisjonen «En modernare rättegång», og nærmest over natten ble det innført gjenbruk av lyd- og bildeopptak fra tingsrätten, tilsvarende tingretten her hjemme, i hovrätten, altså lagmannsretten.

Som reformer flest, gikk heller ikke denne smertefritt. Særlig var debatten i forkant preget av skepsis, forteller Mari Heidenborg.

– Det var mange dommere som var negative, og man undret seg over hvordan det ville bli i domstolen når vi skulle sitte og se på videoopptak. Man var redd for at det skulle bli mindre dynamiske forhandlinger, og at det ville bli vanskeligere å rekruttere dommere fordi det rett og slett ville bli kjedelig, sier hun.

Det overordnede målet var at hovrätten skulle få en tydeligere funksjon: Overprøving fremfor omprøving.

»

I rettssalene til Svea Hovrätt møtes det nye og moderne med det gamle og historiske.

Rettsalene til Svea hovrätt er fulle av skjermer, men det er primært ikke her at opptakene fra tingsrätten gjennomgås. Det gjøres vanligvis i egne rom utenfor rettsalen.

– Den største og mest positive endringen, er at hovrätten blir en ren overprøving med fokus på de rettslige spørsmålene, sier Mari Heidenborg. Foto: Maria Ø. Robertsen

– Hensikten var at hovrätten skulle dømme på det samme materialet som underinstansen. Tidligere hørte man ofte vitnene på nytt i hovrätten, noe som innebar at materialet retten dømte ut fra, skilte seg mye fra tingsrätten. Det ble mer en omprøving i stedet for en overprøving. Det mente man at var uheldig i forhold til instansordningens prinsipp.

FRA FØDESTUE TIL VIDEOAVSPILLING

I Sverige finnes det 48 tingsrätter og seks hovrätter. Heidenborg er president for Sveriges både eldste og største ankedomstol, nemlig Svea Hovrätt. Den ble grunnlagt i 1614, ligger sentralt plassert i Gamla stan og brer seg utover den vesle øya Ridderholmen. Her finnes det ni dømmende avdelinger, og årlig får domstolen inn rundt 17.000 saker.

Advokatbladet møter Heidenborg i sal seks. Faktisk var det nettopp i dette rommet at kong Gustav III av Sverige ble født tilbake i 1746. Det var riktignok før hovrätten flyttet inn.

Nå har det gått 18 år siden det ble vedtatt at den normale ordningen skulle være at forklaringer i lagmannsretten ble tatt opp via video fra tingsrätten. Heidenborg mener det har «funget veldig bra».

” Tidligere hørte man ofte vitnene på nytt i hovrätten, noe som innebar at materialet retten dømte ut fra, skilte seg mye fra tingsrätten.

– Dommerne i hovrätten ser på dette som en godt innarbeidet arbeidsmåte nå. Det er klart at det har blitt en tydeligere overprøving med mer fokus på de rettslige spørsmålene, siden prøvings-

grunnlaget er det samme som i tingsrätten. Generelt er dommerne positive til at vi kan konsentrere oss om de rettslige aspektene i saken, sier hun.

Ifølge Heidenborg er det flere fordele med det «nye» systemet.

– Vitnene setter pris på at de kun trenger å forklare seg for retten én gang. Forhandlingene er ofte ganske uproblematisk fordi det er mindre logistikk, og vi forebygger risikoen for at noen vil tilpasse eller endre forklaringen sin mellom to rettsinstanser, sier hun.

AKTØRENE SER OPPTAK HVER FOR SEG

Når saksbehandlingen starter, møtes partene i retten hvor man sammen gjennomgår krav og saksfremstilling. Deretter skiller aktørene lag, og retts medlemmer går gjennom alle forklaringer alene. Rettere sagt: Fagdommerne og meddommerne ser opptakene sammen, men uten at hverken parter eller advokater er til stede. Tidli-

Svea Hovrätt ble grunnlagt i 1614. Den ligger sentralt plassert i Gamla stan og brer seg utover den vesle øya Ridderholmen.

gere så aktørene opptakene i fellesskap i rettsalen. Heidenborg minnes at det føltes unødvendig.

– Ofte måtte forsvarerne uansett se på opptakene i forkant for å forberede seg skikkelig. Det ble også et spørsmål om tillit, altså at partene kunne stole på at vi i retten faktisk så ordentlig på de innspilte forklaringene. I dag opplever jeg at det finnes en slik tillit. Det er arbeidsbesparende for både advokater og påtalemyndighet, og det frigjør rettsaler siden vi kan sitte i vanlige møterom og se på.

– Hva bruker man alle skjermene i rettsalen til da?

– Hvis det er veldig korte vitneutspøringer, pleier vi å ha partene til stede og spille dem av her, men oftest brukes skjermene i partenes saksfremstilling for å vise for eksempel klipp fra overvåkningskameraer, kart, tekniske bevis eller bilder.

– Hvem har så det tekniske ansvaret?

– Det kommer an på hvor mye teknikk det er. Hvis vi har eksterne men-

nesker med digitalt, kan det være mye å holde styr på, og da har vi av og til med en protokollfører som er teknisk kyndig. I de aller fleste tilfeller styrer dog en av dommerne teknikken, og det er som regel veldig enkelt.

– IKKE MER EFFEKTIVT

Hovrättspresidenten mener rettsikkerheten i Sverige er bedre nå enn før reformen.

– Det er fordi vi har det samme materialet som i tingsrätten. Ved behov kan man stille tilleggs spørsmål. Partene kan be om det, eller retten kan se at noe trenger mer utredning, og da kaller vi inn personen. Dette gjelder eksempelvis dersom det ikke er stilt spørsmål om et bestemt forhold eller det har kommet frem nye bevis, sier hun.

– Når det gjelder kroppsspråk, er opptakene veldig tydelige. Man ser vitnene i nærbilde og man ser deres ulike skiftninger. Man får et veldig godt bilde av hvordan de uttrykker seg, så det oppfattes ikke som et problem at

man ikke lenger har partene fysisk foran seg.

At rettsreformen har ført til økt effektivitet i domstolen, er ikke Heidenborg så sikker på. Opptakene fra tingsrätten redigeres nemlig ikke og spilles av i sin helhet.

– Et problem vi har merket er at utspørringene i tingsrätten har en tendens til å bli veldig lange. Vi må høre hele opptaket i hovrätten, selv om de relevante spørsmålene ofte er stilt i løpet av den første timen og resten bare er gjentakelser. Det pågår nå en diskusjon i Sverige om hvordan vi kan få mer konsentrerte forklaringer, forteller Heidenborg.

– Før reformen ble innført, spøkte man med at dommerne bare skulle sitte med popcorn og se på video. At det skulle bli mindre dynamisk. I dag verdsetter de fleste at vi er en juridisk instans som foretar nettopp en rettslig overprøving. Foreløpig har vi heller ikke hatt problemer med å rekruttere dommere. •

”

Dynamikken blir annerledes, men det er bra for rettssystemet at det blir mer objektivt og mindre menneskestyrt.

KRISTOFFER LÖF

Anton Freszals og Kristoffer Löf.

SVENSK ANKEBEHANDLING:

Tilspisset tvekamp i tingretten

– Tyngdepunktet i prosessen skal ligge i førsteinstans. Det er der slaget står, og man skal ikke bruke overinstansen til å reparere sine feil.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

STOCKHOLM:

Det sier Kristoffer Löf. Han er partner i Sveriges største advokatfirma, Mannheimer Swartling. Her jobber rundt 650 juridiske hoder med forretningsjuss hver dag, fordelt på seks kontorer.

Fra et advokatperspektiv er det selve stemningen som er den største forskjellen på ankesystemet før og nå, mener Löf.

– I førsteinstans opplever vi hele saken sammen med retten. Det blir ofte en stemning i salen som nesten kan være suggestiv. Man sitter sammen og opplever det samme, sier han.

– Men den opplevelsen trenger ikke alltid å være den korrekte. Det er jo som en dramatisering. Man oppnår noe i utspørringene som fremkaller en følelse, og den følelsen kan ha betydning for utfallet. I hovrätten, når man ikke har dette, blir hele saken mer klinisk. Det er som om man har vasket bort de subjektive følelsene.

JUSS UTEN PATOS

Mannheimer Swartling er plassert i hjertet av den svenske hovedstaden, kun et steinkast fra velkjente Stureplan. Bare resepsjonsområdet ved inngangen er i seg selv gigantisk etter norsk målestokk.

Advokatbladet møter Löf sammen med hans kollega, senioradvokat Anton Freszals. Begge er erfarne prosedyreadvokater, og Freszals har i tillegg flere år bak seg som dommer både i tingsrett og hovrätt.

De to advokatene mener den svenske ankebehandlingen både gir bedre rettssikkerhet, bedre kontradiksjon og lavere sakskostnader.

– Jussen skal behandles klinisk. Uten innblanding av følelser. Det styrker rettssikkerheten. Kontradiksjonen blir også bedre,

fordi du kan legge fram saken din med full kunnskap om hva slags bevis vi diskuterer. I tingsrätten er det ofte diffust hva et vitne skal høres om, og mangel på forutsigbarhet kan bli en utfordring, mener Löf.

– Prosesskostnadene holdes også nede fordi man ikke trenger å forberede nye avhør eller preppe vitner, legger Freszals til.

– Klienter reagerer ofte på hvor lange og dyre prosessene er i tingsrätten. Alt som kan korte ned tiden og gjøre det billigere er noe klienter liker.

SLAGET STÅR I TINGSRÄTTEN

Tradisjonen i Sverige er at en dommer «nesten aldri» stiller spørsmål til et vitne, hverken i sivile saker eller straffesaker, ifølge Löf.

– Tyngdepunktet i prosessen skal ligge i førsteinstans. Det er der slaget står, og man skal ikke bruke overinstansen til å reparere sine feil. Hvis parten ikke har sørget for at den nødvendige informasjonen er der i tingsrätten, så er det partens problem. Partene legger fram sine sannheter, og så velger dommerne mellom dem, sier han.

Likevel finnes det rom for at vitner kan kalles inn i ankerunden.

– Det skjer, men det er ganske strengt begrenset hva du får endre og jeg har aldri hørt om at en dommer i hovrätten ber om et nytt vitne. Du kan beskrive omstendighetene med en annen vektlegging eller belyse dem fra et annet perspektiv, men omstendighetene i seg selv ligger fast.

I straffesaker er man mer sjenerøs og tillater ofte korte tilleggsavhør hvis den tiltalte har noe mer å si, tilføyer Freszals.

– I straffesaker er det heller ikke de samme reglene mot å komme med nye bevis eller påstander. •

Frykter skriftlig ankebehandling

– Systemet fungerer bedre enn antatt, men har også svakheter, sier den svenske forsvarsadvokaten Ghita Hadding Wiberg. Hun retter særlig kritikk mot at hovrätten ser på opptak fra tingsrätten uten at partene er til stede.

TEKST: MARIA ØVINDSDATTER ROBERTSEN FOTO: THEA N. DAHL

STOCKHOLM:

På den ene siden fungerer det bra, på den andre siden ikke, sier strafferettsadvokat Ghita Hadding Wiberg.

Wiberg er partner i advokatfirmaet KRIM, som ligger et steinkast unna Stockholms stadshus. De siste årene har hun arbeidet med større internasjonale straffesaker med tilknytning til blant annet Rwanda, Iran og Syria.

I Sverige ble gjenbruk av lyd- og bildeopptak i hovrätten innført i 2008. Wiberg, som har jobbet som advokat i over tretti år, forteller at mange var kritiske til ordningen i forkant.

– Mange, særlig advokatene, mente at dette ikke kom til å gå bra. Vi var redde for at rettssikkerheten ville svekkes, og at ordningen ville bli vanskelig å gjennomføre.

– I dag tenker jeg derimot at det har blitt bedre enn vi trodde. Samtidig er det noen sider av ordningen som ikke er helt heldige.

SVÆRT HØY SAKSMENGDE

Wiberg mener at ordningen på flere områder er hensiktsmessig og fungerer godt.

– Saksmengden i domstolene er svært høy, særlig når det kommer til straffesakene. Dette fører til at det kan ta to til tre år fra en sak er til behandling i tingsrätten, før den skal opp

i hovrätten. I slike tilfeller er opptak positivt med hensyn til at tingrettsbehandlingen er nærmere hendelsen i tid.

Dersom advokatene i forkant av ankebehandlingen mener det er grunnlag for ytterligere utspørring, blir dette også som regel innvilget, påpeker Wiberg.

– Da ordningen ble innført, var hovrätten opprinnelig ganske restriktive med å godkjenne tilleggsutspørringer. Mitt inntrykk er at retten er blitt lempeligere med tiden, og at det i dag er en relativt myk praksis.

– NYANSER GÅR TAPT

I motsetning til hva hun fryktet i forkant, er det heller ikke knyttet store tekniske utfordringer til ordningen, forteller Wiberg.

– Opptakene er mye bedre enn det jeg trodde det kom til å bli, både når det kommer til lyd og bilde. Det føles nesten som om vitnet er til stede.

Samtidig innebærer opptakene flere begrensninger, påpeker hun.

– Det er naturligvis forskjell på å spørre ut et vitne i levende live versus å se en forklaring på en skjerm, selv om opptaket har god kvalitet. Man mister mimikk og kroppsspråk – for eksempel er det vanskelig å se at et vitne rødmer.

– Bevisvurderinger er komplekse, og det er mange forhold som skal bedømmes. Hvordan et vitne for eksem-

Ghita Hadding Wiberg er en anerkjent strafferettsadvokat. I 2024 ble hun kåret til årets advokat av Sveriges advokatsamfund for sin fremstående innsats.

Advokatfirmaet KRIM

• ANSATTE: 15

• ARBEIDSOMRÅDER:
Strafferett, familierett,
asyl- og utlendingsrett

”
Det er naturligvis forskjell på å spørre ut et vitne i levende live versus å se en forklaring på en skjerm, selv om opptaket har god kvalitet. Man mister mimikk og kroppsspråk.

pel reagerer på et spørsmål, vil kunne være av betydning. Dette fører til at det er nyanser som kan gå tapt når man bare har lyd og bildeopptak.

SITTER IKKE SAMMEN

Da ordningen med lyd- og bildeopptak ble innført, ble opptakene fremvist i retten med partene til stede. For å øke effektiviteten blir partene i dag sendt hjem mens retten gjennomgår bevisopptakene, forteller Wiberg.

– Dette opplever jeg som det mest problematiske med hensyn til rettssikkerheten ved dagens ordning. Det handler ikke om at jeg ikke stoler på at dommerne gjør en grundig jobb. Men

jeg tror det er viktig at det sikres at rettens aktører har det samme utgangspunktet. Samtidig tror jeg også at alle er litt mer påskrudde når man ser opptakene i fellesskap.

Jobben som advokat blir også vanskeligere når opptakene ikke gjennomgås i fellesskap, synes hun.

– Det kan ha gått flere år fra tingsrättens behandling, til saken skal opp i hovrätten. Da husker man kanskje lite av hva som ble sagt under vitneutspørringen og man blir nødt til å høre gjennom en mengde opptak i forbindelse med saksforberedelsene.

– Til en viss grad mener jeg at ordningen innebærer en risiko for at man

ikke får ivaretatt klientens interesse på samme måte som tidligere.

FRYKTER ØKT SKRIFTLIG BEHANDLING

I lys av denne utviklingen og den økende saksmengden i domstolen, frykter Wiberg at ankebehandlingen på sikt blir skriftlig.

– Med hensyn til den store saksmengden vi har, tror jeg dessverre at det er retningen vi går i. Det er jeg kritisk til. Jeg forstår at vi skal effektivisere, men vi kan ikke effektivisere for enhver pris. Da velger man å fire på rettssikkerheten, for at systemet skal fungere. •

HYLLER GJENBRUK:

- Færre utsettelse, mer skånsomt og mindre kostbart

I Hålogaland lagmannsrett i Tromsø har dommerne åtte års erfaring med gjenbruk av lyd- og bildeopptak, og ser nesten bare fordeler med ordningen. Nøkkelen ligger i gode forberedelser, sier førstelagmann Monica Hansen Nylund.

TEKST OG FOTO: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN

TROMSØ:

Spørsmålet om gjenbruk av lyd- og bildeopptak i ankebehandlingen har et prinsipielt tilsnitt: Skal lagmannsretten foreta en fullstendig omprøving av saken, eller overprøve tingrettens dom? Jeg mener det bør være det siste, forklarer Monica Hansen Nylund.

Hun er førstelagmann i Hålogaland lagmannsrett.

Siden 2018 har domstolen vært med på prøveprosjektet Opptak i retten med gjenbruk av lyd- og bildeopptak, og de har gode erfaringer med ordningen.

– Rent teknisk fungerer det bra. Vi opplever at tingrettsdommerne har blitt vant til de ekstra oppgavene, og kvaliteten på lyd og bilde er veldig god, sier Nylund.

FLERE FORDELER

Gjennom prosjektet har domstolen erfart at det er flere fordeler med å gjenbruke lyd- og bildeopptak, forteller hun.

– Både tvisteloven, straffeprosessloven og Domstolkommisjonen legger opp til at lagmannsrettens behandling skal være en konsentrert overprøving av tingrettens dom. Gjenbruk av forklaringer gir et godt grunnlag for slik overprøving, dersom bevisførselen tilrettelegges det som er tvistepunktene for lagmannsretten.

Hun peker videre på at ordningen sparer vitner og sakkynndige for å møte opp i retten på nytt.

– Dette er særlig skånsomt overfor sårbare aktører, som fornærmede i straffesaker.

– I flere saker har vi også erfart at ankeforhandlingen kan gjennomføres som planlagt takket være opptakene. Vi slipper utsettelse som følge av at vitner eller sakkyndige er i utlandet, syke eller av andre grunner ikke kan møte opp i retten.

SKAL IKKE OVERDRIVES

Gjenbruk av opptak er også kostnadseffektivt for private parter i sivile saker og for det offentlige i straffesaker, og gir

forutsigbarhet for tidsbruken i ankeforhandlingen, mener Nylund.

Tidsbesparelsen under selve ankeforhandlingen skal samtidig ikke overdrives, påpeker hun.

– Effektiviteten er ikke nødvendigvis det mest fremtredende i alle sakene, men man kan spare tid dersom det er gjort et grundig forarbeid. Når tiden kommer for automatisert transkripsjon av opptakene, ligger det også til rette for tidseffektivisering.

ALDRI NEKTET SUPPLERENDE SPØRSMÅL

Nylund forteller at i prøveprosjektet har domstolen lagt seg på en relativt fleksibel linje.

– Vi bruker aldri opptak dersom det ikke er forsvarlig. Nå som vi har holdt på med dette i åtte år, har vi nok i tillegg blitt litt mildere innstilt til hva som er hensiktsmessig. Dersom vi eksempelvis ser at det vil ta uforholdsmessig lang tid for advokatene å gå gjennom opptakene i forkant, beslutter vi heller at forklaringene gis på nytt.

Terskelen for å stille supplerende spørsmål er dessuten lav.

– Den er ekstremt lav, jeg tror aldri vi har sagt nei. Det vi ser, er derimot at det sjelden er behov for det. Men dersom enten vi dommere eller partene mener det er nødven-

Monica Hansen Nylund ble utnevnt til førstelagmann ved Hålogaland lagmannsrett året før prøveprosjektet med lyd- og bildeopptak ble satt i gang.

dig, så legger vi til rette for det, selv om vitnet ikke er kalt inn.

NOEN VAR SKEPTISKE

Reaksjonene på ordningen fra dommerkollegiet var i starten blandet, forteller Nylund.

– Noen var veldig fremoverlente og syntes at dette var spennende, andre var skeptiske. Dette skyldtes kanskje at man var vant til umiddelbar bevisførsel, hvor dommeren styrte saken selv. Noen ble nok bekymret for at man ble prisgitt en dårlig administrering i tingretten.

– Nå er det enighet om at det er en god ordning. Det er litt ulike syn på i hvilken grad det er hensiktsmessig å gjenbruke opptak i stedet for ny forklaring i den enkelte sak. Dette ligger til forberedende dommer å avgjøre.

Meddommerne har heller ikke store utfordringer med ordningen.

– Vi gjennomførte noen undersøkelser da vi startet prosjektet i 2018 og 2019. Disse viste at meddommerne synes gjenbruk av lyd og bilde fungerer bra. Det ble blant annet pekt på at man kan se og høre vitnet godt.

STILLER HØYERE KRAV

– Hva er den største ulempen med ordningen?

”

Det er litt ulike syn på i hvilken grad det er hensiktsmessig å gjenbruke opptak i stedet for ny forklaring i den enkelte sak. Dette ligger til forberedende dommer å avgjøre.

– Om det er en ulempe vet jeg ikke, men en utfordring er at det fører til mer arbeid for dommerne under saksforberedelsen.

– Jeg prøver å si til mine kollegaer som ikke har prøvd ordningen at suksessen ligger i en god forberedelse. Det tar mer tid enn hvis man bare kjører på med en ny runde. Fordelen er at man får et skreddersydd opplegg som passer godt til saken, og som fortrinnsvis gir bedre kvalitet og effektivitet.

KAN FORSTÅ DELER AV KRITIKKEN

Nylunds inntrykk er at også advokatene er blitt mer positive til ordningen i løpet av prosjektet.

– De som er vant til det, liker det godt. Vi har hatt møter med en del av de større advokatfirmaene og med straffesaksaktørene. Jeg opplever at vi i all hovedsak får positive tilbakemeldinger.

Hun kan til en viss grad forstå innvendingene fra advokatene som er kritiske.

– Fra deres ståsted kan jeg forstå at det blir vanskeligere å rigge saken på en helt annen måte i lagmannsretten enn den var i tingretten. Men å si at det ikke er tilstrekkelig rettssikkert at tiltalte ikke får begynne helt på nytt som om hen aldri har avgitt forklaring for tingretten, har jeg lite forståelse for at skal være et viktig moment.

Hun peker på at det nærmest er konsensus blant rettsaktørene om at det skal gjøres opptak i tingretten for å sikre bevis.

– Av den grunn mener jeg at de som er kritiske til gjenbruk må tenke over hvordan man da skal forholde seg til disse opptakene.

– Ofte vil opptak av forklaringer fra tingretten som ikke skal gjenbrukes i lagmannsretten, bli begjært avspilt av en av partene som et tillegg til en ny forklaring. Da havner vi i en situasjon der bevisførselen vil bli mer omfattende enn den er i dag.

– Dette mener jeg kritikerne bør utfordres på, legger hun til.

HOVEDREGELEN MÅ VÆRE «SKAL»

Når Stortinget i vår skal behandle om lagmannsrettene som hovedregel «skal» eller «kan» bruke opptak fra tingretten under ankebehandlingen, er Nylund tydelig i sitt syn.

– Som vi skrev i høringssvaret vårt, mener Hålogaland lagmannsrett at det bør innføres en «skal»-regel. Vår erfaring fra prøveprosjektet er at dette var avgjørende for å få en ensartet praksis. Skal vi få erfaringer med ordningen, kan vi ikke overlate beslutningen til den enkelte dommer.

– Jeg frykter dessuten at en «kan»-regel vil føre til tidkrevende diskusjoner i planmøtene. Dette vil man unngå med en «skal»-regel. •

– Forklaringene bør gis muntlig

Gjenbruk av lyd- og bildeopptak i ankeforhandlinger medfører dobbeltarbeid og er en stor kostnadsdriver for advokatene, mener Tromsø-advokat Hallvard Østgård. Han har erfaring med gjenbruk fra prøveprosjektet i Hålogaland lagmannsrett.

TEKST OG FOTO: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN

TROMSØ:

Selve gjennomføringen av ankeforhandlingen i saker med lyd- og bildeopptak fra tingretten går fint. Men min opplevelse er at terskelen for å kalle inn et vitne på nytt er for høy, sier advokat Hallvard Østgård.

Østgård er partner i advokatfirmaet Østgård i Tromsø og har erfaring fra flere saker med gjenbruk av opptak fra tingretten.

– Lagmannsretten ønsker at man forholder seg til opptakene, og man må begrunne hvorfor det er nødvendig at vitnene avgir forklaring i tillegg til opptakene. I sum fører dette til at man i mange tilfeller ikke henter inn vitner på nytt.

– Resultatet er at hvis en forklaring er uklar, eller at aktørene i tingretten har gjort en dårlig jobb, så blir det gjerne stående slik. Prinsipielt er ikke det bra.

IKKE UTELUKKENDE NEGATIVT

Opptak i tingretten har samtidig positive sider, påpeker Østgård.

– Jeg har flere ganger opplevd at vitner endrer forklaring mellom ting- og lagmannsretten. I slike tilfeller vil opptak fra tingretten kunne være et effektivt middel til å konfrontere vitnet. Opptak er derfor viktig i bevissikringsøyemed.

– Jeg er derfor ikke negativ til at vi har en ordning for opptak i tingretten. Det er måten det gjenbrukes på i lagmannsretten som jeg er kritisk til.

Ordningen ville vært langt mer effektiv dersom parter og vitner avgår ny forklaring under ankeforhandlingen, og opptakene fra tingretten ble brukt som supplement, mener han.

I en del saker vil det være en stor belastning for vitner, som fornærmede, å forklare seg på nytt. I disse tilfellene vil gjenbruk av opptak være svært egnet.

EN KOSTNADSDRIVER

I tillegg til at terskelen for å føre et vitne på nytt er høy, er ordningen også svært arbeidskrevende for advokatene, mener Østgård.

– I forkant av ankeforhandlingen må advokaten gjennomgå alle opptakene og lage en oversikt over hvilke deler

av forklaringene som skal avspilles i retten. Dette tar mye tid.

– I tillegg medfører dette dobbeltarbeid: Dersom saken omfatter tre dager med vitneavhør, må man først høre gjennom alt på forhånd. Deretter bruker man like lang tid på å høre forklaringene i lagmannsretten.

Ordningen er derfor en stor kostnadsdriver for advokatene, påpeker han.

HVERKEN «KAN» ELLER «SKAL»

I lys av sine innvendinger mot ordningen, mener Østgård at lovgiver hverken bør gå inn for en «kan»- eller «skal»-bestemmelse når spørsmålet skal opp til behandling i Stortinget denne våren.

– Hovedregelen i loven bør være at forklaringene skal gis muntlig i ankebehandlingen. Dersom det er ønskelig, kan det heller inntas en bestemmelse om at lagmannsretten, i saker som er særlig egnet for det, kan beslutte gjenbruk av opptak.

Et godt eksempel på saker hvor slike hensyn kan slå inn, er straffesaker med sårbare aktører, påpeker han.

– I en del saker vil det være en stor belastning for vitner, som fornærmede, å forklare seg på nytt. I disse tilfellene vil gjenbruk av opptak være svært egnet. Dette er et godt eksempel på tilfeller som bør falle innenfor unntaket fra muntlig forklaring. •

– Ordningen er kommet for å bli

Gjenbruk av lyd- og bildeopptak er et spennende prosjekt, men er foreløpig for tidkrevende for advokatene, mener Tromsø-advokat Jens Johan Hjort.

TEKST OG FOTO: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN

TROMSØ:

Vitnebevis er sårbart og har mange feilkilder. En gang var jeg på en forelesning med den danske jusprofessoren Eva Smith som har skrevet doktoravhandling om dette. Hun fant blant annet at minnet kan bli påvirket av spørsmålene som stilles i første instans. Dette kan føre til at man ubevisst gir et annet svar i ankebehandlingen.

– I lys av dette tenker jeg at det er positivt at forklaringer fra tingretten gjenbrukes i lagmannsretten, sier advokat og partner i Tromsø-firmaet Rekve Pleym & Co, Jens Johan Hjort.

Hjort har selv erfaring med å bruke lyd- og bildeopptak under ankeforhandlingen, og er i utgangspunktet positivt innstilt.

– Jeg tror dette er kommet for å bli. Men det er flere sider ved ordningen som ikke er gode nok slik det er i dag.

– TAR FOR LANG TID

Hjort forteller at både han selv og flere av hans kollegaer har erfart at ordningen tar mye tid for advokatene, særlig fordi dokumentutdragene fra ting- og lagmannsretten organiseres på ulik måte.

– Dette er det mest problematiske sett fra vårt ståsted. Under innledningsforedrag og utspørringen i tingretten henviser man ofte til dokumentutdraget. I forkant av ankebehandlingen må man innarbeide nye referanser i innledningsforedrag og parts- og vitneforklaringer. Det kan være en omfattende jobb.

– Dette poengterte jeg for saksforberedende dommer i en sak jeg hadde med lyd- og bildeopptak, og foreslo at vi kunne bygge videre på utdraget fra tingretten. Dette fikk jeg ikke gehør for.

– Det vil uansett ta lang tid å gå gjennom opptakene før ankebehandlingen for å peke ut hvilke deler av opptakene som er relevante i lagmannsrettens behandling. Derfor er det viktig at andre

omstendigheter som medfører unødvendig tidsbruk lukes bort.

– BLIR NOE ANNET

Også betydningen av at et vitne er til stede i retten har vært oppe til diskusjon blant hans kolleger.

– Det blir jo noe annet når en forklaring kommer fra en skjerm. Det fører til en mer passiv tilnærming og mangel på tilstedeværelse som stiller større krav til rettens aktører.

Langt viktigere er det at parten selv opplever rettsprosessen som rettferdig, mener han.

– Dette er helt grunnleggende. Men mitt inntrykk er at så lenge partene er til stede i retten, og får spilt av opptakene, er ikke dette et problem.

Det er dessuten flere fordeler ved å gjenbruke opptak, synes han.

– For det første bidrar opptak til økt notoritet rundt hva som faktisk ble sagt i tingretten. I tillegg ligger forklaringene i tingretten nærmere hendelsen i tid, og er ikke påvirket av tidligere behandling.

IKKE EGNET I ALLE TILFELLER

Selv om gjenbruk av opptak i stort er positivt, tror Hjort at det er enkelte saker som er mindre egnet for en slik ordning enn andre.

– Dette kan for eksempel være tilfeller der det mellom ting- og lagmannsrettens behandling kommer inn nye forhold som gjør at saken vinkles på en annen måte i ankebehandlingen.

– Av den grunn mener jeg at man bør gå inn for en «kan»-regel slik at det kan gjøres en vurdering av om gjenbruk av opptak er hensiktsmessig i hvert enkelt tilfelle. •

Jens Johan Hjort er tidligere leder av Advokatforeningen, og tidligere ordfører i Tromsø.

Det er flere sider ved ordningen som ikke er gode nok slik det er i dag.

Overprøving - eller omprøving?

Konstituert førstelagmann Rolf Strøm og lagdommer Per Jordal i Gulating lagmannsrett mener man nå står i fare for å endre lagmannsrettens funksjon helt uten debatt og kun gjennom en forskrift.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

BERGEN

Siden august 2019 har et utvalg av Gulating lagmannsretts saler rommet teknologien til å kunne gjenbruke opptak fra Rogaland tingrett i ankeforhandlinger. Opplevelsene er delte, men konklusjonen likevel utvetydig: Selv om domstolene er klare for at gjenbruk skal ruller ut som hovedregel, gjelder ikke det for det norske rettssystemet. Ennå.

– Det handler først og fremst om prosessen, sier lagdommer Per Jordal.

– Teknologien har gått foran den strukturelle debatten om hva som bør være lagmannsrettens funksjon. Ved at opptak skal gjenbrukes, forandrer man hele rollen til lagmannsretten gjennom en forskrift – fullstendig strippet for debatt, konstaterer han.

MISTER ROMMET

I tillegg til bekymringen for at ankesystemet endres uten at noen egentlig har diskutert hvordan og hvorfor, mener Jordal det er flere grunner til å være skeptisk til prematur gjenbruk av lyd og bilde i domstolene.

– Det som spesielt burde vært vurdert, er motforestillingene, slik som den fysiske situasjonen. Vi ser ansiktet tettere på skjermen enn i virkeligheten, men vi mister likevel mye kommunikasjon og språk. Når jeg sitter live, kan jeg se reaksjoner hos fornærmede og fange rommet. Vi mister også hensynet til meddommerne. De blir invitert inn for å sitte og se på en skjerm, og de sliter med å få med seg hva som skjer fordi de ikke får rommet med seg, fortsetter lagdommeren, som for øvrig også er medlem av det uavhengige Salærrådet.

– De andre lagmannsrettene, bortsett fra Hålogaland, har null erfaring, og nå skal alle finne opp kruttet på nytt. Man burde samlet erfaringene og funnet retningslinjer før man rullet det ut til alle, mener han.

FLERE FORDELER

Rolf Strøm, som for tiden er konstituert førstelagmann i Gulating, påpeker at gjenbruk også har flere fordeler ved seg.

”
Jeg er mest bekymret for at dette er nok et element i en digitalisering som bit for bit endrer dommerrollen og våre forutsetninger for å gjøre en god jobb.

PER JORDAL

– Vi har talt, fornærmede og vitner tilgjengelig selv om de har reist til et annet land eller er syke. Det gir større forutsigbarhet, mindre risiko for utsettelse og bedre flyt. Man kan se rent faktisk hvor lang tid saken vil ta. Opptak er jeg helt for. Det er gjenbruken som er utfordrende fordi man ikke har avklart om lagmannsretten skal drive omprøving eller overprøving, mener han.

Jordal samtykker til at det er «mye positivt» med den nye ordningen, men er tydelig på at han likevel savner en debatt om hva nytt teknologisk utstyr i domstolene betyr for rettssikkerheten.

– Rettssalen i Norge er en av de få plassene der du kan treffe beslutningstakerne ansikt til ansikt. Med gjenbruk mister man deler av dette møtet. På et tidspunkt finner vel noen ut at vi kan sitte spredt fordi rettssaler er dyre. Vi skal være forsiktige med å svekke rammen rundt arenaen der det faktisk skjer.

BA OM «KAN»

I høringsrunden var Gulating lagmannsrett blant dem som mente ordlyden bør baseres på «kan».

– Det må være et mål at lagmannsrettene klarer å

Her står Rolf Strøm og Per Jordal i Gulating lagmannsretts største sal – fullstappet med skjermer. – Til å begynne med var vi plaget av litt dårlig teknikk, men de siste årene synes jeg den tekniske kvaliteten har vært god, sier Strøm.

– I praksis fungerer gjenbruk av opptak fra tingretten stadig bedre, men ikke med stadig større begeistring blant dommerne. Det har vært litt motsatt kurve, sier Per Jordal.

– Generelt synes jeg det er gode ankeforhandlinger med lyd og bilde. Vi har det slik at det er den som fører bevisene som også håndterer teknikken, så det er ikke et dommersvar nødvendigvis, sier Rolf Strøm.

kjøre en felles praksis. Vi mente det var tilstrekkelig at opptak kan avspilles, men regelen er nå at de skal avspilles. Det gir i hvert fall et grunnlag for enhetlig praksis, mener førstelagmann Strøm.

– Vi skal ikke låse oss til at vår gamle modell er den eneste gullstandarden, men vi skal være kritiske. Et opptak fra tingretten er uansett bedre enn et telefonavhør, og det er et kvalitetsmessig fremskritt at forklaringene er sikret.

– Jeg er mest bekymret for at dette er nok et element i en digitalisering som bit for bit endrer dommerrollen og våre forutsetninger for å gjøre en god jobb, tilføyer Jordal.

– Når jeg administrerer en sak nå, sitter jeg med tre skjermer og skal håndtere vitner, kamera og digital deltakelse samtidig. Det utfordrer fokuset på saken. Det inviterer til en grundig diskusjon om hva vi skal med retten, og hvilke forutsetninger vi har for å gjøre jobben. Med avspilling av opptak blir også terskelen for å stille nye spørsmål i retten høy. Ettersom selv uskyldige spørsmål kan gi store kontradiksjonsproblemer, er det opplagt en risiko for at dommerne

brenner inne med spørsmål som ville vært stilt om det var umiddelbar bevisførsel.

RISIKERER DOBLE SAKSKOSTNADER

Foreløpig er det lite som tyder på at gjenbruk av opptak fra tingretten har stort av effektivitetsgevinster. Faktisk kan det se ut til at man heller risikerer at sakene i førstinstans eser ut når aktørene vet at slaget står der.

– Jeg tror advokatstanden har sovet litt i timen her. Mange forsvarere har nok ikke tenkt over hva som ligger i dette. Hvis du hadde en dårlig dag i tingretten, så låser de deg der, kommenterer Jordal.

Dersom en part ønsker å bytte advokat mellom første- og anneninstans, kan det være kostnadsdrivende, fortsetter Strøm.

– Advokatbytte er ofte forbundet med at man ønsker å se saken på en ny måte, men systemet legger ikke til rette for det ennå. Dersom den nye advokaten skal lytte seg gjennom en hovedforhandling for å komme på høyde, blir det en dobbel runde i sakskostnadene. Men dette kan løse seg med automatisk transkripsjon, som er varslet å være like rundt hjørnet. •

– Forsvarerne er ikke blitt hørt

– Det er ikke hensiktsmessig å innføre en regel om at opptak fra tingretten alltid skal brukes i lagmannsretten, sier advokat og medlem av Forsvarergruppen, Jon Anders Hasle.

TEKST: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN FOTO: GORM KALLESTAD, NTB

Bevissikring er en god ting. Det beste eksempelet på dette er Liland-saken: Hadde ikke ekteparet tatt opptak i retten, ville situasjonen trolig vært en annen. At bevissikring er positivt, er noe de fleste er enige om. Det er gjenbruket som er utfordringen, sier advokat Jon Anders Hasle.

Han driver Advokatfirmaet Hasle, som holder til i Tønsberg, Oslo og Ski-en.

Som advokat med tretti års fartstid i strafferetten stiller Hasle seg kritisk til at videoopptak skal være hovedregelen i lagmannsretten.

– Jeg mener ordningen foreløpig er mangelfullt utredet. Til tross for at det har vært et prøveprosjekt i Gulating og Hålogaland lagmannsrett, har forsvarernes synspunkter i liten grad blitt hørt. Den største utfordringen, slik vi i Forsvarergruppen ser det, er at ordningen nå trolig skal rulles ut uten at det har vært noen egentlig prinsipielle diskusjoner rundt dette.

IKKE TILPASSET MEDDOMMERE?

Det er flere sider av ordningen som er prinsipielt problematiske, og som det er behov for å utrede ytterligere, mener Hasle.

– For det første er det et spørsmål i hvilken grad ordningen er tilrettelagt for meddommerne. Under rettssaken vil de få forelagt de ferdig klippede opptakene, uten å ha deltatt i planmøtet hvor man ble enige om hvilke deler av opptakene som skal vises i retten. Dette kan skape spørsmål og uklarhe-

ter rundt de delene man ikke får fremvist.

– Videre er det noe annet å se på et opptak, enn å ha et menneske til stede i rettsalen. Et spørsmål som i den sammenhengen bør utredes, er også i hvilken grad det å se et opptak på video påvirker dommernes evne til å følge med og holde fokus. Jeg tror meddommerne er særlig utsatt, fordi de ikke har deltatt i planleggingen av saken.

– STRAFFESAKER ER OFTE DYNAMISKE

Fra perspektivet til en forsvarer utfordrer ordningen også flere grunnleggende forhold, mener Hasle.

– Straffesaker er dynamiske. Det kommer ofte frem nye bevis, eller vitner som endrer forklaring mellom ting- og lagmannsretten. Det vil i disse tilfellene være utfordrende dersom man låses til en forklaring fra tingretten, og bare kan stille oppfølgings spørsmål fremfor en ny fullstendig utspørring. Jeg frykter at det i praksis vil bli vanskeligere å gjennomføre en tilfredsstillende eksaminasjon.

– Et annet punkt er at man er prisgitt kvaliteten på det som er gjort i tingretten opp mot utspørring. Dersom dommeren eller prosessfullmektigene har hatt et annet fokus, eller ikke boret dypt nok i det omtvistede temaet, vil forsvarerjobben i lagmannsretten bli utfordrende.

Hasle mener dette særlig kommer på spissen dersom det er bytte av forsvarer mellom instansene, og den nye forsvareren har en annen innfallsvinkel eller strategi.

”
Med den nye ordningen fratas klienten muligheten til å legge frem sin sak på nytt i lagmannsretten. Det vet jeg at mange vil se på som en urimelighet.

Jon Anders Hasle er advokat (H) og partner i advokatfirmaet Hasle. Her med advokat Marius Dietrichson (til v.) under rettssaken etter drapet på Jonas Aarseth Henriksen fra Honefoss.

– Med den nye modellen vil man i stor grad være fanget av hvordan saken ble anlagt i tingretten.

TOK MYE TID

Selv har Hasle hatt én sak i lagmannsretten hvor lyd- og bildeopptak ble benyttet. Dette opplevde han som tidkrevende.

– Saksforberedelsen var veldig vanskelig og tok mye tid, selv om jeg også førte saken i tingretten. Hadde jeg tatt over saken før ankebehandlingen, ville det vært en svært omfattende prosess. I tillegg til å sette meg inn i sakens dokumenter, måtte jeg også ha hørt gjennom alle lydopptakene fra tingretten for raskt å kunne avgjøre hvilke deler av disse som er relevante. Jeg tror derfor ikke at ordningen vil være særlig

ressursbesparende for forsvarerne, heller tvert imot.

INGEN NY SJANSE

For personer som aldri tidligere har vært i domstolsystemet, tror Hasle at ordningen vil kunne ha en særlig uheldig slagside.

– Jeg har flere ganger erfart at klienter som aldri tidligere har vært i retten blir påvirket av stundens alvor, og kanskje ikke evner å belyse alle relevante forhold i sin forklaring. Med den nye ordningen fratas klienten muligheten til å legge frem sin sak på nytt i lagmannsretten. Det vet jeg at mange vil se på som en urimelighet.

– Når det er sagt, så er det ikke nødvendigvis slik at alle disse betenkelighetene vil få gjennomslag dersom

ordningen utredes. Og jeg vil tro at bruk av lyd- og bildeopptak vil være midt i blinken i noen tilfeller. Men jeg mener at spørsmålene i alle fall må vurderes grundig før ordningen gjennomføres.

VIL HA KAN-BESTEMMELSE

I lys av betenkelighetene ved ordningen mener Hasle at Stortinget bør lande på en «kan»-bestemmelse.

– Forsvarergruppen mener at det ikke er hensiktsmessig å innføre en regel om at det alltid skal være gjenbruk av opptak fra tingretten. Vi tror heller det bør åpnes for at det gjøres en vurdering i hvert enkelt tilfelle.

– I de tilfellene der det er betenkeligheter knyttet til gjenbruk, bør det være rom for å ikke bruke det. •

ADVOKATFORENINGEN PÅ LOBBY-TURNÉ PÅ STORTINGET

Kjemper for «kan»- bestemmelser i loven

– Vi er veldig opptatt av å få på plass lydopptak, men bruken må ikke bli en tvangstrøye, sier Bettina Banoun, leder av Advokatforeningens utvalg for sivilprosess og voldgift. Dette var hovedbudskapet da Advokatforeningen møtte stortingspolitikere i januar.

TEKST OG FOTO: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN

”
Det er dette vi er opptatt av; en rettssikker og effektiv ordning som får ned sakskostnadene og som gjør at resultatene blir bedre.

BETTINA BANOUN

Da Justis- og beredskapsdepartementet sendte et forslag til endring av reglene om gjenbruk av lyd- og bildeopptak på høring i 2024, foreslo de at bestemmelsene i tvisteloven og straffeprosessloven skulle utformes som «kan»-regler.

I proposisjonen som ble lagt frem året etter, gikk departementet derimot inn for at lagmannsretten «skal» gjenbruke opptak fra tingretten, når vilkårene ellers er oppfylt.

Dette er Advokatforeningen kritisk til.

– Vi er opptatt av rettssikkerhet og effektivitet. Vi ønsker at det skal gjøres lydopptak i retten, men vi ønsker ikke at de brukes på en ineffektiv måte, sier Wiersholm-partner Bettina Banoun.

I løpet av januar har foreningen hatt flere møter med partiene på Stortinget for å formidle sitt syn på saken.

I likhet med flere av lagmannsrettene og Dommerforeningen mener Advokatforeningen at det bør være opp til domstolene å vurdere om lyd- og bildeopptak skal gjenbrukes eller ikke.

DE HAR SKOENE PÅ

I møtene på Stortinget er det viktigste for forenin-

gen å belyse synet til flere av rettens aktører, forteller Banoun.

– Vi ønsker å formidle hva de som har skoen på mener om spørsmålet. Både flere av lagmannsrettene og Advokatforeningen går inn for en «kan»-ordlyd, fordi vi mener det er det mest effektive.

En «kan»-regel vil også være fordelaktig fordi det gir rom for tilpasninger i takt med den teknologiske utviklingen. Erfaringene fra prøveprosjektet med opptak i retten, tyder også på at en automatisk avspilling av opptak i anke-domstolen kan være mer tidkrevende og ikke tidsbesparende, påpeker hun.

– Den siste tiden har det, med rette, vært betydelig fokus på sakskostnader ved å ta saker til retten. En viktig årsak til økningen i sakskostnader, er økningen i avvikling av hovedforhandlingene. Sammenlignet med andre land, har Norge svært

Samfunnskontakt Martin Kaasgaard Nielsen, leder i lovutvalget for sivilprosess og voldgift, Bettina Banoun, og generalsekretær Merete Smith før et møte på Stortinget i januar.

To lovutvalg bak uttalelse

Høringsuttalelsen er i hovedsak utarbeidet av Advokatforeningens lovutvalg for strafferett og straffeprosess, samt lovutvalget for sivilprosess og voldgift.

Lovutvalget for strafferett og straffeprosess består av Bernt Heiberg (leder), Anders Brosveet, Julie Conradi-Larsen, Christian B. Hjort, Ann Johnsen, Tonje Lilaas Larsen, Stian Mæland, Karl Nicolai Vogt Skjerdal, Simen Perminow Skjønsberg, Silje Elisabeth Stenvaag og Frode Sulland.

Lovutvalget for sivilprosess og voldgift består av advokatene Bettina Banoun (leder), Mohsin Veysel Ramani, Ole Kristian Rigland, Carl Edvard Roberts, Atle Skaldebø-Rød og Mira Tengedal Torstenbø.

lange rettssaker – både i straffesaker og sivile saker.

– Fra advokatståsted synes det lite hensiktsmessig å innføre en «skal»-regel som departementet med åpne øyne antar at i mange tilfelle vil medføre lengre og dyrere ankeforhandlinger, samtidig som man sier man arbeider for å kutte i sakskostnadene, sier Banoun.

Skal det bli noen realitet i å få ned sakskostnadene, må det skapes en forståelse i domstolene om at tid ikke er en ubegrenset faktor ved avvikling av rettssakene, mener hun.

– I enkelte tilfeller vil det for eksempel være mer effektivt å fremlegge en transkribert forklaring for tingretten, supplert av en mer spisset vitneerklæring og ha en mulighet for et kort tilleggsavhør, fremfor å gjenbruke hele opptaket.

– Det er dette vi er opptatt av; en rettssikker og

effektiv ordning som får ned sakskostnadene og som gjør at resultatene blir bedre, legger hun til.

STØTTET DEPARTEMENTETS HØRINGSNOTAT

I sitt høringssvar, som ble inngitt i 2025, ga Advokatforeningen uttrykk for at de støttet departementets forslag om en «kan»-regel.

Ifølge foreningen vil en slik ordlyd gi dommerne fleksibilitet til å vurdere hensiktsmessigheten i den enkelte sak.

«For det første vil det kunne gi forberedende dommer den nødvendige fleksibiliteten til å vurdere både hensynet til muntlighet kontra prosesseffektivitet i den enkelte sak, herunder om bruken av opptakene faktisk vil medføre en tidsbesparelse. Saksforberedende dommer fremstår som den best egnede til å foreta en slik vurdering etter innspill fra partene».

Første behandling av saken i Stortinget er 24. mars. •

Starter utrulling av opptaksutstyr til alle landets 59 rettssteder

En skal-regel for gjenbruk av lyd- og bildeopptak er viktig for å sikre likhet og forutsigbarhet i domstolene, mener Domstoladministrasjonen.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Leif Otto Østerbø er direktør i Domstoladministrasjonen.

Den ferske direktøren i Domstoladministrasjonen (DA), Leif Otto Østerbø, mener at en skal-regel for gjenbruk av opptak er avgjørende for å få satt regelverket i arbeid.

– Vi må hindre at vi får ulike kulturer ved ulike domstoler, og må ha en tydelig hovedregel. I dag er det ulik praksis i domstolene på mange områder. Vi jobber nå for å få likere og mer forutsigbar praksis, noe vi mener vil være positivt for både parter, advokater og dommere, sier Østerbø.

– Hvis vi skal klare å ta en slik kulturendring, så trenger vi en helt tydelig hovedregel, sier han.

Så lenge skal-regelen inneholder forbeholdet «så langt det er forsvarlig», så vil de tilfellene der gjenbruk ikke er egnet, bli fanget opp, mener han.

I Sverige la ankeinstansen opp til gjenbruk svært hurtig, minner han om.

– Der er både dommere og advokater fornøyde med prosessen, og mener den gir både kostnadsmessige gevinster og gode avgjørelser.

PÅVIRKER ARBEIDSMÅTENE

Innføringen av lyd- og bildeopptak – og utviklingen av kunstig intelligens - vil påvirke arbeidsmåtene for advokater og dommere i både første- og andreinstans, påpeker Østerbø.

– Dette gir et behov for å se nærmere på lagmannsrettens rolle; fra dagens mulighet for full omkamp for partene, til en mer spisset overprøving av de omtvistede punktene, sier han.

Han ser frem til at Justis- og beredskapsdepartementet skal behandle Domstolkommissjonens andre delrapport (NOU 2020: 11 Den tredje statsmakt), spesielt knyttet til ankeinstansens rolle.

- BEVIS KAN TILPASSES

Domstolkommissjonen mente at dagens ordning, der tingrettsbehandlingen nærmest blir en slags prøverunde, er uheldig, kostnadsdrivende og hever terskelen for at tvister bringes inn for domstolene.

«Omprøvingen medfører at det i ankerunden bare i liten grad foretas en kvalitetskontroll med behandlingen i førsteinstans. I tillegg er det en risiko for at ankebehandlingen

baseres på et svakere bevisgrunnlag. Forklaringer og bevis kan tilpasses i lys av tingrettsbehandlingen, og bevisbildet kan i tillegg bli svekket på grunn av tiden som går», skrev Domstolkommissjonen.

UTE PÅ ANBUD

Domstoladministrasjonen har nå et anbud ute for anskaffelse av lyd- og bildeopptaksutstyr.

– Vi har brukt mye tid på å utarbeide en god spesifikasjon. Behovet for manuelle operasjoner skal være minst mulig, og utstyret skal være enkelt for dommerne å betjene. Utstyret som skal rulles ut, vil ha bedre kvalitet enn det som ble brukt i prøveprosjektene.

Anbudet går ut til påske, men hvor fort utstyret kan installeres, avhenger også av kapasiteten til leverandørmarkedet.

– Planen er at vi skal montere opptaksutstyr i noen prøvesaler i Oslo tingrett i rettsferien. Så nå er det bare å begynne å forberede seg, sier han.

NYE REGLER MÅ PÅ PLOSS

Mye regelverksarbeid er på gang knyttet til hjemmel for opptak, innsyn, lagring og gjenbruk. I det store og hele er det foreslått å videreføre dagens regler knyttet til datasikkerhet og personvern, forteller Østerbø.

– Hvor lenge opptakene skal lagres, er også et spørsmål. Et forslag er at opptaket kun lagres i en nokså kort periode, men at en transkripsjon av opptaket lagres mye lenger.

Stortinget har i perioden fra 2022 til 2025 bevilget 38 millioner kroner til en full digital sal med lyd og bilde på hvert eneste rettssted i Norge, altså til 59 saler.

– Vi må erkjenne at det som er bevilget til formålet er såpass beskjedent at vi må forvente en veldig lang innføringsperiode før opptak blir det vanlige i norske rettsaler. Men vi er veldig glade for de pengene vi har fått, og det er bra at politikerne forstår viktigheten av lyd- og bildeopptak.

Å ha lyd- og bildeopptak som dokumentasjon på hva som har skjedd i retten, er svært viktig i et rettssikkerhetsperspektiv, påpeker han.

– Det er få land i Europa som ikke har det. •

” Vi må hindre at vi får ulike kulturer ved ulike domstoler.

– Lovforslaget går for langt

Dommerforeningen mener at Stortinget bør vente med å innføre en skal-regel for gjenbruk av opptak i lagmannsretten til det tekniske utstyret er på plass, og at spørsmålet om gjenbruk bør inngå i en samlet vurdering av ankeinstansens rolle.

TEKST: NINA SCHMIDT

Retten til anke er et grunnleggende prinsipp, og bevisumiddelbarhet står sterkt i den norske rettstradisjonen. Spørsmålet om en forklaring skal avspilles eller ikke, bør ikke avhenge av om tingretten hadde utstyr eller ikke. At den tekniske situasjonen skal være med på å avgjøre et såpass prinsipielt spørsmål, mener vi er uheldig.

Det sier Torbjørn Saggau Holm, leder av Dommerforeningen og til daglig sorenskriver i Vestre Finnmark tingrett i Alta.

Han understreker at Dommerforeningen mener at det er svært positivt at man nå endelig skal komme i gang med å installere utstyr for lyd- og bildeopptak av forklaringer i norske domstoler.

Men lovforslaget i proposisjonen som nå ligger til behandling i Stortinget går for langt, mener foreningen.

INNFØRES REFORM UTEN DEBATT

– Forslaget legger opp til en hovedregel om at opptakene fra tingretten helt eller delvis «skal» avspilles, i stedet for at parter og vitner møter og forklarer seg i lagmannsretten. Dette skal gjelde i både sivile saker og straffesaker som har vært gjennomført i tingrettsaler med opptaksutstyr.

– Dette innebærer at det nå gradvis innføres en reform av ankeprosessen i lagmannsrettene, uten en bred lovgivningsprosess eller offentlig debatt, noe som er betenkelig, sier Holm.

Saker der tingretten ikke har opptaksutstyr, vil bli behandlet som i dag, mens saker der tingretten har opptaksutstyr, vil få et helt annet preg, med en hovedregel om avspilling i stedet for forklaringer fra møtende parter og vitner.

En slik tosporet ordning er uheldig, mener Holm.

– Man bør i alle fall vente med å innføre en skal-regel til utstyret er på plass. Det er jo heller ikke lagt opp til at alle rettsaler skal få opptaks- og avspillingsutstyr. Selv om ordningen rulles ut, så vil den ikke gjelde alle; bare én rettsal pr. rettssted skal i første omgang få det nødvendige utstyret. Hele innretningen av systemet bærer preg av

Torbjørn Saggau Holm er leder i Dommerforeningen og sorenskriver i Vestre Finnmark tingrett. Foto: Kari Hegstad

manglende finansiering og manglende teknisk utstyr, derfor bør ikke dette innføres som et skal-system, sier Holm.

STØTTER EN KAN-REGEL

Derfor bør Stortinget heller lovfeste en ordlyd som sier at lagmannsretten «kan» benytte opptak der det er hensiktsmessig og forsvarlig, mener Dommerforeningen.

– Da kan domstolene utnytte fordelene ved at det foreligger opptak, samtidig som man ikke får en like fundamental endring av ankeprosessen som ved en «skal»-regel. Etter at man har fått erfaringer med en slik lovregulering, bør spørsmålet om hvordan ankesaker skal gjennomføres inngå i et større lovgivningsarbeid om ankeinstansens rolle og funksjon, sier Holm. •

” Innretningen av systemet bærer preg av manglende finansiering og manglende teknisk utstyr.

Astri Aas-Hansen (A)
Justis- og beredskapsminister

Politikerne delt om «kan» eller «skal»

FrP og MDG ønsker en kan-bestemmelse for gjenbruk av opptak. Ap, KrF og Rødt går inn for en skal-ordlyd, mens Høyre og Venstre ikke har tatt endelig stilling.

TEKST OG FOTO: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN

I mars skal regjeringens forslag til endring av reglene om gjenbruk av lyd- og bildeopptak førstegangsbehandles i Stortinget. Ap-regjeringen går inn for en skal-bestemmelse.

KrF støtter forslaget, opplyser politisk rådgiver Knut Jørgen Kirkeberg. Også FrP er positive til opptak, men ønsker en «kan»-bestemmelse.

– FrP mener at avspilling av opptak er en viktig rettssikkerhetsgaranti og kan bidra til etterprøvhetsgaranti i bevisbedømmelsen under ankeforhandlingen, sier Finn Krokeide.

Han sitter i justiskomiteen, og er saksordfører for proposisjonen.

Partiet går inn for en «kan»-regel fordi avspilling i enkelte tilfeller vil være mer tidkrevende enn å gjennomføre nye forklaringer, opplyser han.

– Vi mener at ankeforhandlingen bør konsentreres om de omtvistede bevis- og rettspørs-

Justisminister Astri Aas-Hansen.

målene, og at ressursbruken må stå i forhold til sakens karakter og betydning. I den sammenheng tror vi at en «skal»-regel vil fungere mot sin hensikt.

Også MDG støtter en «kan»-ordlyd.

– Vi deler bekymringen som blant annet Advokatforeningen påpekte i sitt høringsinnspill, om at man med en «skal»-bestemmelse vil kunne miste viktig fleksibilitet. For eksempel bør tiltalte som ønsker å forklare seg på nytt for lagmannsretten, ha anledning til det. Dette berører sentrale rettssikkerhetsgarantier, sier andre nestleder i justiskomiteen, Julie Stuestøl.

– MÅ HA ROM FOR SKJØNN

Storingsrepresentant Mirell Høyre-Berntsen sier at SV er positive til økt bruk av lyd- og bildeopptak i lagmannsretten når det styrker rettens vurderingsgrunnlag og partenes rettssikkerhet.

Samtidig understreker hun at bruken ikke må svekke ankeretten eller den reelle prøvingen av saken.

– Domstolen må ha rom for skjønn der opptakene ikke gir et forsvarlig grunnlag. På nåværende tidspunkt er vi kritiske til en generell «skal»-bestemmelse. Et klart utgangspunkt for avspilling kan være fornuftig, men lagmannsretten må beholde muligheten til å gjøre konkrete vurderinger.

Hverken Venstre eller Høyre har tatt endelig stilling til saken ennå.

I Stortingets spørretime 4. februar sa justisminister Astri Aas-Hansen at utstyr til lyd- og bildeopptak har vært et prioritert område for regjeringen de seneste årene.

– Lyd- og bildeopptak skal bidra til å sikre at forklaringer i domstolene er etterprøvbare. På sikt kan opptak i kombinasjon med regelverkendringer også bidra til effektivisering av ankebehandlingen, sa hun. •

Dette sier loven

«Kongen kan i forskrift gi regler om at opptak foretatt etter § 23 (i utpekte domstoler) skal spilles av for helt eller delvis å tre i stedet for direkte forklaring for retten, når hensynet til forsvarlig saksbehandling ikke taler imot det. Kongen kan gi nærmere regler om avspilling i forskrift.»

Ordlyden «i utpekte domstoler» foreslås fjernet fra bestemmelsen.

Straffeprosessloven § 331 femte ledd, og tvisteloven § 23-2 fjerde ledd (bare lovhensikten er forskjellig, i sistnevnte vises det til § 13-7.)

JUSNYTT

Fagsidene er skrevet av stipendiat ved UiT Norges arktiske universitet **Gjermund Aasbrenn**. Han har vært førstekonsulent i Justisdepartementets lovavdeling, advokatfullmektig i Artzen de Besche, dommerfullmektig og konstituert tingrettsdommer ved Sør-Trøndelag tingrett, utreder i Høyesterett og konstituert lagdommer ved Hålogaland lagmannsrett.

E-post: gjermund.aasbrenn@uit.no

Nytt i rettsutviklingen

Nr. 1/2026

Sivilprosess

Etter tvisteloven § 29-15 første ledd er hovedregelen at anke over kjennelse eller beslutning til lagmannsrett avgjøres etter skriftlig behandling. I Rt-2013-1389 avsnitt 13 er det understreket at dette er «[d]en store hovedregel». Bestemmelsens andre ledd gjør det imidlertid påkrevd med muntlige forhandlinger «når hensynet til forsvarlig og rettferdig rettergang tilsier det». Avgjørelsen i **HR-2026-9-U** klargjør ytterligere hva som skal til for at det er påkrevd med muntlige forhandlinger ved anke over kjennelse eller beslutning til lagmannsrett.

SIDE 48

Barnerett I

De fleste som har en viss erfaring med foreldretvister, har opplevd at det har vært fremsatt påstander om vold eller overgrep. Dette kan være krevende å håndtere på flere måter. Ankeutvalgets dom i **HR-2026-115-U** gir veiledning for håndteringen av noen av de rettslige sidene ved tematikken.

SIDE 48

Av Gjermund Aasbrenn

Kapitaliseringsrenten i ekspropriasjonssaker

Høyesterett i storkammer har nå – i **HR-2025-2364-S Nome kommune** og **HR-2025-2365-S Steinkjer kommune** – avklart at den standardiserte renten fortsatt er fire prosent i ekspropriasjonssaker. Dette gjelder selv om en kapitaliseringsrente på 2,5 prosent ble forskriftsfestet i 2022 for personskadesaker.

SIDE 46

Straffeprosess

Høyesteretts avgjørelser **HR-2025-2580-U** og **HR-2026-70-U** bør være en vekker for alle aktørene i fengslingsakene, men kanskje særlig for dommerne. Utgangspunktet må stadig være at retten i en fengslingsak kan nøye seg med de opplysningene den får seg forelagt, men retten kan i visse tilfeller ha plikt til å innhente opplysninger av eget tiltak. Selvmordsrisiko er åpenbart et rødt flagg for en slik plikt.

SIDE 47

Arbeidsrett

I Rt-2013-342 *beredskaps-hjem* kom Høyesterett til at en beredskapsforelder i et statlig beredskapshjem var oppdragstaker, ikke arbeidstaker etter arbeidsmiljøloven § 1-8. Spørsmålet Høyesterett stod overfor i **HR-2025-2516-A** var om løsningen skulle bli den samme for 31 fosterforeldre i beredskapshjem i Oslo kommune. Svaret var ja.

SIDE 51

Bla om og les mer »

Høyesterett i storkammer: Den standardiserte kapitaliseringsrenten i ekspropriasjonssaker er fortsatt fire prosent

Når en erstatning for et fremtidig tap skal beregnes til nåverdi, benyttes en kapitaliseringsrente. Jo høyere rentesatsen er, desto lavere blir erstatningen. Dette er forklart på en instruktiv måte i HR-2024-967-A *Vinterbro* avsnitt 28–33.

I flere sakstyper – blant annet personskade- og ekspropriasjonssaker – har det vært operert med en standardisert kapitaliseringsrente. I storkammerdommen i Rt-2014-1203-S *Kapitaliseringsrente I* – som var en personskadesak – ble den standardiserte kapitaliseringsrenten nedjustert fra fem til fire prosent. Denne renten er også lagt til grunn i ekspropriasjonssaker, se for eksempel HR-2024-967-A *Vinterbro* avsnitt 38.

Høyesterett i storkammer har nå – i **HR-2025-2364-S Nome kommune** og **HR-2025-2365-S Steinkjer kommune** – avklart at den standardiserte renten fortsatt er fire prosent i ekspropriasjonssaker. Dette gjelder selv om en kapitaliseringsrente på 2,5 prosent ble forskriftsfestet i 2022 for personskadesaker.

Standardrenten skal likevel ikke følges blindt. Dette forklares slik i HR-2025-2365-S *Steinkjer kommune* avsnitt 45:

«Det kan unntaksvis anvendes en avvikende rentesats. En høyere rentesats skal legges til grunn om avkastningsforholdene i næringen tilsier det. En lavere rentesats forutsetter spesielle forhold ved den enkelte eiendom. Spørsmålet om høyere eller lavere rentesats hører under skjønnsretten og krever i tilfelle en nærmere begrunnelse.»

Begrunnelseskravet er presisert slik i avsnitt 53:

«Det kan ikke stilles strenge krav til begrunnelsen for ikke å fravike standardrenten. Det er en avvikende rente som i tilfelle krever en nærmere begrunnelse [...]»

HR-2025-2364-S *Nome kommune* inneholder også noen generelle synspunkter på når tidligere høyesterettspraksis kan fravikes, og for mange vil nok dette være vel så interessant som den unektelig noe tekniske rentejussen. Vi er da i avsnitt 68–70:

«Spørsmålet blir etter dette om det er grunnlag for å fravike

den klare høyesterettspraksisen om en standard kapitaliseringsrente på 4 prosent. Hensynene til rettsikkerhet, forutberegnelighet og likhet for loven tilsier at slik fravikelse krever tungtveiende grunner. Som utgangspunkt gjelder dette også når Høyesterett – som nå – er samlet i storkammer.

Om fravikelse av slike rettsoppfatninger viser jeg til Jens Edvin A. Skoghøy, 'I hvilken utstrekning bør rettsoppfatninger av Høyesterett kunne fravikes?' i *Lov, sannhet og rett. Norges Høyesterett 200 år*, 2015 på side 269 følgende. Han fremholder at grunnlag for fravikelse blant annet kan være at det har skjedd en regelendring, at ny fagkunnskap, faglig utvikling eller endring i samfunnsforhold gir grunnlag for fravikelse, eller at rettspraksis ikke bygger på en tilstrekkelig bred og inngående vurdering. Skoghøy tilføyer at disse elementene ikke uten videre kan være avgjørende, men at det også må foretas en totalvurdering av om tidligere rettspraksis bør fravikes.

I noen grad kan det nok være en smakssak hvordan man vil gruppere de enkelte momentene, men som et utgangspunkt er jeg enig i disse synspunktene. Jeg ser derfor på om det i vår sak foreligger slike forhold som Skoghøy nevner.»

Slike forhold forelå altså ikke i den aktuelle saken.

Endelig avklarer HR-2025-2364-S *Nome kommune* at Høyesterett – som etter skjønnsprosessloven § 38 har begrenset prøvingskompetanse ved anke over overskjønn, slik at det som kan prøves, er om det foreligger «feil i rettsanvendelsen eller den saksbehandling som ligger til grunn for avgjørelsen» – likevel kan prøve nye rettslige grunnlag som er påberopt først for Høyesterett, forutsatt at det er forsvarlig, se avsnitt 98.

Nøkkelavsnitt i HR-2025-2364-S Nome kommune: 50, 52, 67, 69, 70, 81, 85, 89, 95, 106, 124 og 125.

Nøkkelavsnitt i HR-2025-2365-S Steinkjer kommune: 42–45.

Straffeprosess: Varetektsfengsling og selvmordsrisiko

Det følger av Grunnloven § 94 og straffeprosessloven § 170 a at varetektsfengsling ikke kan besluttes hvis det vil være et uforholdsmessig inngrep.

Høyesterett har i flere avgjørelser bygget på at dersom varetektsfengsling innebærer at den siktede ikke mottar hjelp som er tilstrekkelig til å oppfylle minstekravene til nødvendig helsehjelp, slik den siktede har krav på etter pasient- og brukerrettighetsloven, vil det normalt foreligge et uforholdsmessig inngrep, se se nest **HR-2025-2580-U** avsnitt 15.

Med uttrykket nødvendig helsehjelp siktes det til en individuell helsefaglig vurdering av siktedes behov, noe som innebærer at det er den konkrete helsehjelpen som har betydning. Er det dokumentert at siktede har et særlig behov for helsehjelp, vil det normalt ikke være tilstrekkelig å vise til de generelle ordningene for helsehjelp i fengselet, jf. avsnitt 16 i samme avgjørelse. Av påfølgende avsnitt fremgår det videre at det, hvis det fremkommer opplysninger om selvmordsrisiko, er særlig viktig at domstolen avklarer hvilken helsehjelp siktede mottar. Dette følger av statens positive plikt til å hindre selvmord under varetekt, jf. EMDs dom 15. oktober 2024 i saken Haugen mot Norge, der Norge hadde krenket EMK artikkel 2.

I HR-2025-2580-U hadde siktede blitt varetektsfengslet i tingretten, og han anket til lagmannsretten. Forsvareren anførte for lagmannsretten at fortsatt fengsling ville være uforholdsmessig på grunn av siktedes psykiske helsetilstand, og hun beskrev selvmordstanker hos siktede og tidligere selvmordsforsøk. Rettsboken fra tingretten underbygget at siktede hadde betydelige psykiske utfordringer. Lagmannsretten vurderte imidlertid ikke anførselene konkret ut over en kort bemerkning om at det ikke var anført «noe avgjørende nytt i anken». Denne begrunnelsen var ikke tilstrekkelig i lys av de anvisningene som følger av rettspraksis, mente Høyesterett, og lagmannsrettens kjennelse ble opphevet.

Men historien slutter ikke der. Påtalemyndigheten parerte med begjæring om fengslingsforlengelse, og fikk også denne gangen medhold i både tingretten og lagmannsretten. Siktede anket så

igjen til Høyesterett, som igjen opphevet lagmannsrettens kjennelse, se **HR-2026-70-U**.

Høyesterett understreket at når retten først har lagt til grunn at det foreligger selvmordsrisiko, stilles det «særlige krav til opplysning av saken og rettens vurdering av om fortsatt fengsling er forholdsmessig», jf. avsnitt 9. Videre ble det presisert at «det må avklares hvilken helsehjelp siktede faktisk mottar», og at retten, hvis det ikke er mulig å innhente konkrete opplysninger fordi siktede ikke har fritatt fengselets helsepersonell for taushetsplikten, «må vurdere hvilken betydning dette skal tillegges», se avsnitt 10. Dette henger sammen med prinsippet i straffeprosessloven § 294 om at retten skal «våke over at saken blir tilstrekkelig opplyst».

Allerede i Rt-2011-1598 avsnitt 12 fremholdt ankeutvalget at «[d]ette er et grunnprinsipp i straffeprosessen som også må gjelde for varetektsfengsling og som innebærer at retten må sørge for at saken er tilstrekkelig godt opplyst til at det kan treffes en forsvarlig avgjørelse». Høyesteretts uttalelser i HR-2026-70-U må videre innebære at retten i sin begrunnelse må gå eksplisitt inn på betydningen av siktedes eventuelle valg om ikke å frita for taushetsplikt, og si noe mer konkret om hva den utleder av dette enn helt enkelt bare å si at «forholdet er vurdert» eller liknende.

Lagmannsretten hadde heller ikke denne gangen gitt en tilstrekkelig begrunnelse. Den hadde nemlig basert sin vurdering på opplysninger om de generelle ordningene for helsehjelp i fengselet, uten å avklare hvilken helsehjelp siktede faktisk har fått tilbud om, jf. avsnitt 15. Ankeutvalget tilføyde ellers at påtalemyndigheten nødvendigvis må ha en sentral rolle ved klarleggingen av om siktede har et særlig behov for helsehjelp, og hvilken behandling og annen oppfølging han tilbys i fengselet, se avsnitt 16.

Høyesteretts avgjørelser bør være en vekker for alle aktørene i fengslings sakene, men kanskje særlig for dommerne. Utgangspunktet må stadig være at retten i en fengslings sak kan nøye seg med de opplysningene den får seg forelagt, men retten kan i visse tilfeller ha plikt til å innhente opplysninger av eget tiltak. Selvmordsrisiko er åpenbart et rødt flagg for en slik plikt.

Plan- og bygningsrett: Bygningsmyndighetenes handlingsrom ved ulovlighetsoppfølging

Sivilombudet har av eget tiltak tatt opp – og uttalt seg om – forståelsen av plan- og bygningsloven § 32-1 andre ledd. Bestemmelsen gir kommunen adgang til å unnlate å forfølge overtredelser av «mindre betydning». Uttalelsen kom **1. desember 2025 (SOM-2025-261)**.

Essensen: Sivilombudet kom til at plan- og bygningsloven § 32-1 andre ledd åpner for at kommunen kan avslutte en sak uten først å konstatere om tiltaket er ulovlig, dersom kommunen har et forsvarlig beslutningsgrunnlag. Tiltak som er avhengig av dispensasjon for å kunne godkjennes kan etter en konkret vurdering anses som overtredelser av «mindre betydning». Kommunen kan avslutte en igangsatt oppfølging når den gjenstående delen av ulovligheten er av «mindre betydning».

Skatterett: Ikke bortfall av utflyttingsskatt ved gaveoverføring til person bosatt i Norge

Skattedirektoratet har i en **bindende forhåndsuttalelse 9. desember 2025 (BFU-2025-14)** lagt til grunn at bestemmelsen om bortfall av utflyttingsskatt i skatteloven § 10-70 niende ledd, ikke får anvendelse ved gaveoverføring til person bosatt i Norge. Bestemmelsen må forstås som uttømmende med hensyn til bortfallstilfellene. Eller sagt på en annen måte: Det er ikke grunnlag for å tolke bestemmelsen utvidende. Dette gjaldt selv om forbudet mot dobbeltbeskatning var en tolkningsfaktor som trakk i motsatt retning.

Ny offentlig salærsats

Med virkning fra 1. januar 2026 økte **den offentlige salærsatsen** med 60 kroner, fra 1.315 kroner til **1.375 kroner**. Ved salærfastsettelsen skal som vanlig salæroppgaven honoreres etter den timesatsen som gjaldt da arbeidet ble avsluttet, jf. også salærforskriften § 3 andre ledd.

Samtidig trådte også **endringer i salærforskriften** i kraft. Nå skal satsen justeres årlig, og godtgjøring for tid brukt på reise skal ta utgangspunkt i den aktuelle aktørens sats. Godtgjøring til tolker i oppdrag som godtgjøres etter salærforskriften, ble redusert fra 4/5 til 2/3 av salærsatsen.

Ny forsinkelsesrente og inkassosats. Standardkompensasjonen uendret

Forsinkelsesrenten ble 1. januar 2026 fastsatt til **12 prosent p.a.** (ned fra 12,25 prosent p.a.).

Inkassosatsen er oppjustert til 750 kroner (opp fra 700 kroner).

Standardkompensasjonen for inndrivelseskostnader er fastsatt til **460 kroner** (uendret).

Sivilprosess: Muntlige forhandlinger ved anke over kjennelse eller beslutning til lagmannsrett

Etter tvisteloven § 29-15 første ledd er hovedregelen at anke over kjennelse eller beslutning til lagmannsrett avgjøres etter skriftlig behandling. I Rt-2013-1389 avsnitt 13 er det understreket at dette er «[d]en store hovedregel». Bestemmelsens andre ledd gjør det imidlertid påkrevd med muntlige forhandlinger «når hensynet til forsvarlig og rettferdig rettergang tilsier det». Dette vil gjelde blant annet i tilfeller der en rett til muntlig forhandling kan utledes av EMK artikkel 6 nr. 1, noe som illustreres av **HR-2026-9-U**. Saken gjaldt tvangsfravikelse av fast eiendom etter heving av leieforhold etter husleieloven, jf. tvangsfullbyrdsloven § 13-2 tredje ledd bokstav d. Verken tingretten eller lagmannsretten avholdt muntlige forhandlinger. Slik saken lå an, var det en saksbehandlingsfeil at lagmannsretten ikke hadde avholdt muntlige forhandlinger, og lagmannsrettens kjennelse ble opphevet.

Ankeutvalget tok utgangspunkt i at tvangsfullbyrdsloven § 5-8, jf. § 6-1

forutsetter at avgjørelser under tvangsfullbyrdelse som hovedregel blir truffet på grunnlag av skriftlig behandling, men at tvistelovens regler gjelder ved anke til lagmannsrett, jf. tvangsfullbyrdsloven § 2-12. Utgangspunktet etter EMK artikkel 6 nr. 1 er at det skal holdes muntlig forhandling i minst én instans i saker som avgjør borgerlige rettigheter og plikter. Retten til muntlige forhandlinger er likevel ikke absolutt, jf. Rt-2008-257 avsnitt 46 flg. og EMDs storkammerdom 23. november 2006 *Jusila mot Finland* avsnitt 42. Det avgjørende er stadig «om det under en muntlig forhandling vil kunne frembringes noe av betydning for avgjørelsen som ikke like forsvarlig kan bedømmes etter en skriftlig behandling», jf. Rt-2008-257 avsnitt 49. Ankeutvalget utledet ellers av EMDs dom 13. juni 2018 *Mirovni Institut mot Slovenia*, som det sies i avsnitt 16 i HR-2026-9-U:

«Unntak fra utgangspunktet om rett til muntlig forhandling i minst én instans er [...] blant annet aktuelt i saker som gjel-

der rettslige eller tekniske spørsmål, og i saker som ikke nødvendiggjør troverdighetsvurderinger eller reiser omtvistede faktiske bevissspørsmål som skaper behov for muntlighet. Domstolen må på en rettferdig og forsvarlig måte kunne avgjøre saken på grunnlag av partenes skriftlige innlegg og øvrige dokumenter.»

Den aktuelle saken passerte ikke denne testen, blant annet med henvisning til at det var krevd muntlige forhandlinger for tingretten og tatt forbehold om dette for lagmannsretten, at saken reiste omtvistede bevissspørsmål hvor troverdighetsvurderinger inngikk, at det rettslige nåløyet for å nå frem med begjæringen om fravikelse, var trangt, og at det dreide seg om nettopp fravikelse, som er jo inngripende og av stor velferdsmessig betydning.

Det generelle poenget er at avgjørelsen i HR-2026-9-U klargjør ytterligere hva som skal til for at det er påkrevd med muntlige forhandlinger ved anke over kjennelse eller beslutning til lagmannsrett.

Barnerett I: Samværsfastsettelse etter barneloven ved påstander om vold eller overgrep

De fleste som har en viss erfaring med foreldretvister, har opplevd at det har vært fremsatt påstander om vold eller overgrep. Dette kan være krevende å håndtere på flere måter. Ankeutvalgets dom i **HR-2026-115-U** gir veiledning for håndteringen av noen av de rettslige sidene ved tematikken.

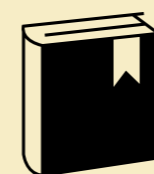
Saken gjaldt spørsmål om samværsfastsettelse for en datter født i 2017. Mor hadde stanset samvær fastsatt i et tidligere rettsforlik med henvisning til at datteren skulle ha fortalt at far hadde dyttet henne. Dette foranlediget en ny foreldretvist. Samværet ble gjenopptatt en periode, for så å bli stanset igjen av mor, denne gangen fordi datteren skulle ha fortalt at far hadde lugget henne. Tingretten fastsatte nullsamvær i sin dom, mens lagmannsretten fastsatte samvær med et omfang som etter en opptrappingsperiode ville ligge opp mot definisjonen av «vanlig samvær» i barneloven § 43 andre ledd.

Det følger av barneloven § 48 første ledd at «[a]vgjerdet om foreldres ansvar, flytting med barnet ut av landet, kven barnet skal bu fast saman med og samvær, og handsaminga av slike saker, [...] først og fremst [skal] rette seg etter det som er best for barnet». Videre anviser andre ledd: «Ved avgjerda skal det takast omsyn til at barnet ikkje må bli utsett for vald eller på anna vis bli handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa vert utsett for skade eller fare.»

I avsnitt i 25 i HR-2026-115-U understreket ankeutvalget at det «ikke kreves sannsynlighetsovervekt for at mistanke om vold eller overgrep skal legges til grunn, men det må foreligge forhold som underbygger påstanden».

Lagmannsretten hadde i og for seg tatt et riktig rettslig utgangspunkt her, men lagmannsrettens dom ble likevel opphevet i ankeutvalget. Ankeutvalget bemerket at tingretten og lagmannsretten hadde vurdert saken «grunnleggende forskjellig», jf. avsnitt 22. Tingretten hadde i stor grad bygget på vurderinger fra den rettsoppnevnte sakkyndige, og denne avgjorde forklaring for lagmannsretten som sakkyndig vitne. Lagmannsretten fant for sin del «grunn til å legge mindre vekt på» vurderingene fra den sakkyndige. Lagmannsretten syntes i stedet å legge avgjørende vekt på at barnet, slik lagmannsretten oppfattet det, ikke hadde fortalt om voldshandlinger til barneverntjenesten, og at opplysningene om vold var kommet via mor. Lagmannsretten kommenterte ikke at det i den beskrivelsen som ble gitt av den sakkyndige for tingretten, blant annet fremkom at barnet hadde fortalt om dytting til fastlegen, og at hun først fortalte om luggingen til en venninne. Lagmannsretten klargjorde i det hele tatt ikke hvorfor den vurderte hendelsesforløpet annerledes enn tingretten.

I tillegg til poenget om at det ikke kreves sannsynlighetsovervekt for at mistanke om vold eller overgrep skal legges til grunn, men det må foreligge forhold som underbygger påstanden, viser ankeutvalgets dom at kravene til lagmannsrettens begrunnelse skjerpes på punkter hvor lagmannsretten konkluderer annerledes enn tingretten. Det siste er også kjent fra andre områder, for eksempel når det gjelder kravene til domsgrunner i straffesak ved frifinnelse i tingretten og domfellelse i lagmannsretten, se til illustrasjon HR-2018-2109-U avsnitt 12.

Nye lover i kraft

På Advokatbladet.no ble det 1. januar 2026 publisert en oversikt over lover som trådte i kraft 1. januar 2026. Lover som trådte i kraft 1. januar 2026 omtales derfor ikke her. Med denne reservasjonen har følgende lover trådt i kraft siden sist – det vil si i perioden 22. november 2025–23. januar 2026:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

- Lov 22. desember 2025 nr. 115 om endringer i **barnevernsloven**, straffeloven, **passloven** og **ID-kortloven** (utreiseforbud ved fare for skadelig utenlandsopphold mv.). (Delt ikraftsetting. Følgende trådte i kraft i kraft 23. januar 2026: Endringsloven del I (passloven), Endringsloven del III (ID-kortloven). Endringsloven del IV (barnevernsloven).)
- Lov 22. desember 2025 nr. 116 om **kompensasjonsordning for kjemikalieskade oljepionerer**. (22. desember 2025.)
- Lov 22. desember 2025 nr. 117 om endringer i **folketrygdlova** og enkelte andre lover (oppfølging av tiltak i forslaget til statsbudsjett for 2026 m.m.). (Delt ikraftsetting. Følgende trådte i kraft 22. desember 2025: Endringsloven del IV (lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd) § 4-8 femte ledd, § 4-10 andre ledd, 4-20 tredje ledd, § 8-2 tredje ledd, § 8-47 fjerde ledd første punktum, § 11-12 fjerde ledd første punktum, § 11-27 første ledd, § 11-28 første til tredje ledd, § 15-9, § 17-5 tredje ledd andre og tredje punktum, § 17-9, § 17A-3 andre ledd andre og tredje punktum og § 17 A-6. Endringsloven del VI (lov 12. februar 2010 nr. 4 om pensjonsordning for oppdragstaker i beredskapshjem eller spesialisert fosterhjem). Endringsloven del VIII (lov 10. juni 2025 nr. 31 om endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (nye pensjonsregler for personer med særaldersgrense).

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet

- Lov 19. desember 2025 nr. 112 om endringer i **ekomloven**. (19. desember 2025.)

Finansdepartementet

- Lov 22. desember 2025 nr. 118 om endringer i **Svalbardskatte-loven**. (22. desember 2025.)
- Lov 22. desember 2025 nr. 119 om endringer i **skatteloven**. (22. desember 2025.)
- Lov 22. desember 2025 nr. 120 om endringer i **skattebetalingsloven**. (22. desember 2025.)
- Lov 22. desember 2025 nr. 122 om endringer i **skatteforvaltningsloven**. (22. desember 2025.)
- Lov 22. desember 2025 nr. 123 om endringer i **supplerings-skatteloven**. (22. desember 2025.)
- Lov 22. desember 2025 nr. 124 om endringer i **innkrevingsloven**. (22. desember 2025.)

Klima- og miljødepartementet

- Lov 27. mai 2025 nr. 21 om bevaring og bærekraftig bruk av marint naturmangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon. (17. januar 2026.)

Barnerett II: Domstolene kan fastsette barnebidrag selv om NAV allerede har fattet vedtak om bidrag

Kompetanse til å fastsette barnebidrag ligger både hos NAV og hos domstolene. NAV har en generell kompetanse, men kan velge å henvise saken til domstolene hvis det er mer hensiktsmessig. Det blir i så fall opp til den parten som mener å ha krav på bidrag, å reise søksmål for domstolene for å få bidraget fastsatt. Domstolenes kompetanse er på den andre siden begrenset til bestemte søksmålsituasjoner. I tillegg til saker som NAV har henvist, kan domstolene behandle bidragskrav i sammenheng med ekteskapsaker og foreldretvister. Disse reglene følger først og fremst av barneloven § 70.

I **HR-2025-2517-A** har Høyesterett avklart at domstolene kan fastsette barnebidrag selv om NAV allerede har fattet vedtak om bidrag. Spørsmålet oppstod i forbindelse med en foreldretvist. Før dette hadde NAV fastsatt barnebidrag med null, og vedtaket ble opprettholdt i en gyldighetssak for domstolene. Men dette var altså ikke til hinder for at domstolene kunne fastsette barnebidrag i foreldretvisten.

Nøkkelavsnitt: 53, 69 og 73.

Avgiftsrett: Overføring av bolig fra aksjeselskap til eneaksjonær utløser vanlig dokumentavgift

Etter Stortingets dokumentavgiftvedtak § 1 andre ledd er avgiften begrenset til 1.000 kroner «[v]ed tinglysning av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper». Vanlig dokumentavgift er til sammenlikning 2,5 prosent av salgsverdien. Gjennom **HR-2025-2540-A** er det nå avklart at «boligaksjeselskap» i den aktuelle bestemmelsen ikke omfatter selskaper som har bare én aksjonær og er eier av en eiendom med kun én bruksenhet. «Boligaksjeselskap» må i stedet forstås som et selskap med samme formål som et borettslag, men organisert som et aksjeselskap.

Nøkkelavsnitt: 46–48.

Strafferett I: Beviskravet og kravene til domsgrunner i straffesaker

HR-2025-458-A – som ble avsagt i mars 2025 – inneholder flere generelle uttalelser om beviskravet og kravene til domsgrunner i straffesaker. Den konkrete saken gjaldt sovevoldtekt, men de generelle uttalelsene har overføringsverdi til flere sakstyper. Høyesterett minnet blant annet om at bevisbedømmelsen ikke er helt ubundet av normer selv om den er «fri». Videre trakk Høyesterett inn uskyldspresumsjonen og beslutningsteori, og sa også en del om troverdighetsvurderinger. Det ble da pekt på at vitnep psykologisk forskning viser at ytre faktorer ved en person, slik som fremtoning, kroppsspråk og måten å snakke på, gir et usikkert grunnlag for å bedømme om en forklaring er sannferdig. Det sentrale i troverdighetsvurderingen bør derfor heller være innholdet i forklaringen.

Høyesterett har nå – i **HR-2025-2472-A** – avsagt en ny dom som supplerer den tidligere dommen i HR-2025-458-A. Den nye dommen inneholder dessuten generelle uttalelser om tilrettelagte avhør som bevis.

Tiltalte var domfelt både i tingretten og lagmannsretten for blant annet seksuell omgang med barn under 14 år. Det problematiske – slik Høyesterett så det – var at lagmannsretten hadde lagt vesentlig vekt på at fornærmede tidligere hadde fortalt til andre at hun hadde vært utsatt for overgrep. Lagmannsretten kommenterte imidlertid ikke at de tidligere forklaringene var betydelig mindre detaljerte enn den senere forklaringen som lå til grunn for tiltalen. Høyesterett påpekte at det ikke er uvanlig at barn unnlater å fortelle om overgrep som har skjedd, eller at forklaringen gis gradvis. Slik lagmannsrettens dom var utformet, ble det likevel stående uforklart hvordan lagmannsretten hadde vurdert betydningen av at tiltalen bygget på en forklaring som ble gitt mange år etter at handlingen skulle ha funnet sted, og som gikk lenger enn det fornærmede tidligere hadde uttrykt.

Når det så gjelder tilrettelagte avhør som bevis, er det verdt å merke seg at det, ifølge Høyesterett, vel å merke så lenge de norske reglene om gjennomføring av tilrettelagte avhør er fulgt fullt ut, ikke kreves at retten i den enkelte saken også skal foreta en såkalt Al Khawaja-test. Denne testen handler om siktedes rett til krysseksaminasjon, og er utviklet av EMD for tilfeller der et vitne ikke møter i retten. Se om dette i avsnitt 30. Poenget er formentlig at de hensynene som Al Khawaja-testen skal ivareta, allerede er ivaretatt når de norske reglene om gjennomføring av tilrettelagte avhør er fulgt fullt ut. Disse reglene tar dessuten opp i seg de særlige hensynene som gjør seg gjeldende i saker som involverer barn som vitner. Konsekvensen blir i neste omgang, som det sies i avsnitt 31–32:

«Når avspilling av tilrettelagt avhør skjer i stedet for personlig avhør, må det klare utgangspunktet være at retten skal forholde seg til forklaringen i dette avhøret på samme måte som når fornærmedes forklaring er avgitt i retten. Det medfører også at de sentrale momentene ved troverdighetsvurderingen som er beskrevet i det jeg har sitert fra HR-2025-458-A, gjelder på samme måte. Det utgangspunktet som er fremhevet i avsnitt 36 – at ytre faktorer som fremtoning, kroppsspråk og måte å snakke på gir et usikkert grunnlag for vurdering av troverdighet – gjelder ikke mindre når retten må bygge på et opptak av et avhør av et barn, uten at retten har annen kunnskap om barnet eller om-

stendighetene knyttet til avhøret enn det som er opplyst i saken. Også ved tilrettelagte avhør er det innholdet i forklaringen som er det sentrale, og som så må sammenholdes med øvrige bevis.

Som ved andre vitneforklaringer må retten bedømme en forklaring avgitt i et tilrettelagt avhør ut fra alminnelig vitnep psykologisk kunnskap. Når fornærmede er et barn, må det omfatte kunnskap om barn som vitner. Jeg nevner i denne sammenheng at Domstoladministrasjonen i 2024 ga ut et kompendium om gjennomføring og bruk av tilrettelagte avhør, Tone Davik, *Tones ti bud. Tilrettelagte avhør av barn i saker om vold og seksuelle overgrep*. Det er grunn til fremheve at det er anerkjent at barn gjerne lar være å fortelle om overgrep som har skjedd, se Prop. 112 L (2014–2015) side 51 med henvisninger til vitnep psykologisk forskning. Dette medfører at det kan gå lang tid før barn forteller om seksuelle overgrep, og at det ikke sjelden skjer gradvis, uten at dette nødvendigvis gjør forklaringene inkonsistente og mindre verdt som bevis. Samtidig er det en alminnelig erfaringssetning at minner kan svekkes over tid, og at det kan ha festet seg inntrykk som ikke svarer overens med det som faktisk skjedde, se blant annet Tim Brennen og Sverre Blandhol, *Rettspsykologi*, 2025 side 87–88.»

Nøkkelavsnitt: 29–32, 37, 55–56, 62–63 og 70–71.

”

Tiltalte var domfelt både i tingretten og lagmannsretten for blant annet seksuell omgang med barn under 14 år. Det problematiske – slik Høyesterett så det – var at lagmannsretten hadde lagt vesentlig vekt på at fornærmede tidligere hadde fortalt til andre at hun hadde vært utsatt for overgrep. Lagmannsretten kommenterte imidlertid ikke at de tidligere forklaringene var betydelig mindre detaljerte enn den senere forklaringen som lå til grunn for tiltalen.

Strafferett II: Frihetsberøvelse uten fysisk hindring

Straffeloven § 254 om frihetsberøvelse retter seg mot «[d]en som ved innesperring, bortføring eller på annen måte rettsstridig fratatt noen friheten». Høyesteretts dom i **HR-2025-2546-A** avklarer at det ikke er noe absolutt krav etter bestemmelsen at gjerningspersonen har fratatt fornærmede friheten ved en fysisk hindring. Psykisk press, trusler eller forledelse kan legge så sterke bånd på fornærmede at vedkommende er fratatt friheten i bestemmelsens forstand. Det avgjørende er om fornærmede reelt er fratatt muligheten til å bevege seg omkring etter egen fri vilje.

Nøkkelavsnitt: 63 og 69–70.

Strafferett III: Diverse straffutmåling

Til slutt kommer en skissemessig oversikt over noen nye høyesterettsavgjørelser om straffutmåling:

▪ **HR-2025-2541-A:** Betydningen av særlig krevende omsorgsansvar. Domfelte hadde begått omfattende økonomisk kriminalitet. Spørsmålet for Høyesterett var om domfeltes omsorgsansvar for en sterkt funksjonshemmet datter kunne begrunne samfunnsstraff eller betinget fengsel. Straffen ble satt til fengsel i 2 år og 1 måned, hvorav 8 måneder ble gjort betinget. Høyesterett fremholdt at hensynet til barnet talte klart for en straff i frihet, men at sterke allmennpreventive hensyn gjorde samfunnsstraff uaktuelt. For å redusere belastningen for barnet – som ellers hadde en mor med begrenset omsorgskapasitet – ble det likevel avsagt deldom. Det ble også vist til muligheten for tilrettelegging under soningen samt ulike hjelpetiltak fra kommunen som, i samarbeid med moren, kunne redusere belastningen ytterligere.

▪ **HR-2025-2473-A:** Kan produksjonspotensial i cannabisplantasjer beregnes uten å vurdere plantenes kjønn? I en sak om straffutmåling for forsøk på å dyrke 175 cannabisplanter, hadde lagmannsretten lagt til grunn at forventet produksjonsmengde måtte halveres fordi en del av plantene kunne være hannplanter, som gir et klart lavere THC-utbytte enn hunnplanter. Høyesterett kom imidlertid til at det som utgangspunkt ikke er nødvendig å ta stilling til om avlingen inneholder hannplanter. Bare i tilfeller hvor dyrkingen må antas å være utført av personer med særlig lav kompetanse, eller hvor det foreligger andre forhold som tilsier særlig lav produksjonsevne, kan plantenes kjønnssammensetning ha betydning for beregningen av produksjonspotensialet. Ved en profesjonelt anlagt produksjon kan man normalt se bort fra forekomsten av hannplanter.

▪ **HR-2025-2472-A:** Befatning med fremstillinger av seksuelle overgrep mot barn. Det dreide seg om en periode på nærmere sju år. Materialet viste grove overgrep mot barn ned til ca. 1–2 årsalder. Lagmannsretten hadde tatt utgangspunkt i en fengselsstraff på ett år og seks måneder, og førstvoterende hadde «ikke merknader til dette utgangspunktet», se avsnitt 76.

▪ **HR-2026-167-A:** Forvaring. Jan Helge Andersen ble idømt forvaring med en tidsramme på to år etter gjenåpningen av Baneheia-saken. Saken er spesiell, men avgjørelsen gir likevel en viss veiledning om bruken av sakkyndige erklæringer og om tolkingen av forvaringsbestemmelsen når det har gått lang tid siden det straffbare forholdet ble begått.

Arbeidsrett: Fosterforeldre i beredskapshjem er oppdragstakere, ikke arbeidstakere

I Rt-2013-342 *beredskapshjem* kom Høyesterett til at en beredskapsforelder i et statlig beredskapshjem var oppdragstaker, ikke arbeidstaker etter arbeidsmiljøloven § 1-8. Spørsmålet Høyesterett stod overfor i **HR-2025-2516-A** var om løsningen skulle bli den samme for 31 fosterforeldre i beredskapshjem i Oslo kommune. Svaret var ja.

Det er ellers verdt å ta med at Høyesterett bygget videre på uttalelsene i HR-2025-2364-S om når tidligere høyesterettspraksis kan fravikes, jf. egen omtale av denne avgjørelsen. I avsnitt 43 i HR-2025-2516-A ble tonen slått an slik:

«I beredskapshjem-dommen kom Høyesterett til at statlige beredskapsforeldre skal anses som oppdragstakere. Når Høyesterett på denne måten har gitt uttrykk for en bestemt rettsoppfatning, er utgangspunktet at denne skal legges til grunn i senere avgjørelser – avgjørelsen har prejudikatsvirkning. Spørsmålet i denne saken må derfor være om dommen fra 2013 også har prejudikatsvirkning for beredskapshjem i regi av Oslo kommune og, i så fall, om det foreligger grunnlag for å fravike prejudikatet. Hensynene til rettssikkerhet, forutberegnelighet og likhet for loven tilsier at slik fravikelse krever tungtveiende grunner, jf. blant annet HR-2025-2364-S *kapitaliseringsrente II* avsnitt 69–70.»

Den tidligere avgjørelsen hadde prejudikatsvirkning, idet lovgiver hadde lagt til grunn at det ikke er forskjeller mellom de statlige og de kommunale beredskapshjemmene. Tungtveiende grunner – som altså markerer terskelen for prejudikatfravikelse – forelå ikke. EØS-retten ledet ikke til noe annet resultat.

Nøkkelavsnitt: 49, 85, 93, 95, 100 og 110.

Nytt rettsgebyr

Den 1. januar 2026 ble **rettsgebyret** hevet med 31 kroner, fra 1.314 kroner til **1.345 kroner**.

Gir lovbrøyttere ansikt og stemme

Har juristene sjel?

Forfatter: Erik Nadheim
Forlag: Prego Mobile
Antall sider: 204
Pris: 299 kroner

Advokat SIGURD KLOMSÆT, Advokatfirmaet Klomsæt & Co

I en artikkel i Dagbladet i 1960 spurte Jens Bjørneboe «Har juristene sjel?» Bakgrunnen var en avisartikkel om en 64 år gammel mann som var dømt til to års ubetinget fengsel for å ha stjålet kroner 5,30 og en halvflaske eksportøl.

Bjørneboe mente at for å ikke evne å se at dommen var en absurd urettferdighet «må man enten være åndssløv eller ... huff, jeg hadde nær sagt: eller jurist!» Bakgrunnen for den strenge straffen var at mannen hadde en rekke tidligere dommer.

I sin nye bok forteller Erik Nadheim 35 sannferdige historier fra sin praksis som advokat. Gjennom mer enn førti år som advokat har jeg møtt de samme juristtypene som Nadheim beskriver. Vi arbeidet sammen i perioden 1995 til 2001, blant annet som forsvarere for fetteren til Birgitte Tengs i lagmannsretten, for de etterlatte etter «Partnair-ulykken og i flere andre saker.

Jurister fyller ulike roller i straffesakene. Noen er forsvarsadvokater, som Nadheim og jeg, andre er i politiet, i påtalemyndigheten og som dommere. Forfatteren lar leserne selv gjøre seg opp egen mening om de juridiske aktørene har sjel.

Men Nadheim viser også sider ved straffesakenes hovedpersoner — de mistenkte, siktede, tiltalte, domfelte — som langt fra alltid samsvarer med fordomsfulle stereotypier. Han makter med historiene å gi lovbrøyttere ansikt og stemme. De er forskjellige, som alle oss andre. Men felles for dem er at

også de hadde drømmer, lengsler og behov, som ofte kolliderte med virkeligheten. Noen har hatt uflaks med foreldre, oppvekstvilkår, evne til konsentrert skolearbeid, valg av venner, arbeidsmuligheter eller sykdom. Da kan sammenstøtet med samfunnets makttapparat bli brutalt.

Boken setter juristene inn i tankevekkende sammenhenger og historiene belyses med en rekke sitater om jurister fra verdenslitteraturen. Til slutt avsløres det hva Bjørneboe selv svarte på spørsmålet om juristenes sjelsliv. Dette er tankevekkende lesning for alle som er opptatt av rettsikkerhet og juristprofesjonen.

Boken setter juristene inn i tankevekkende sammenhenger og historiene belyses med en rekke sitater om jurister fra verdenslitteraturen.

språklig litteratur om voldgift i Norge, besluttet vi å skrive denne boken. Den bygger på noen av våre tidligere arbeider på norsk», skriver forfatterne i forordet.

Boken har følgende kapitler:

What is arbitration? A brief history of arbitration in Norway. Characteristics of arbitration in Norway today. The legal sources. Advantages and disadvantages of arbitration. Which disputes can be resolved by arbitration? The arbitration agreement. The role of ordinary courts. Appointment of arbitrators. The arbitral tribunal's management of the case. The tribunal's decisions. Review of arbitral awards. Invalidity. Drafting arbitration clauses. Case law. Literature.

Forfattere: Borgar Høgetveit Berg, Ola Ø. Nisja
Forlag: Universitetsforlaget
Antall sider: 160
Pris: 449 kroner

Arbitration in Norway

«Voldgift står sentralt i det daglige rettslivet, og Norge er et attraktivt sted for voldgift. På grunn av mangelen på engelsk-

Forfatter: Erling Eide
Forlag: Cappelen Damm
Antall sider: 192
Pris: 499 kroner

Grunnrenten - naturens supergave

«Denne boken er skrevet med formål å gi både en oversikt over de viktigste generelle spørsmål knyttet til grunnrenten og en redegjørelse for hvordan grunnrenten og grunnrentebeskatningen behandles i forskjellige næringer», skriver bokens forfatter, professor emeritus Erling Eide ved Institutt for privatrett ved UiO, i forordet.

En rekke offentlige utredninger har behandlet grunnrenten i forskjellige næringer hvor særskilt beskatning er foreslått, påpeker Eide, men det er ikke skrevet en samlet norsk fremstilling om emnet siden Wilhelm Keilhau i 1916 publiserte boken Grundrentelæren, til hans vitende.

På engelsk er ordet grunnrente lettere å forstå for ikke-økonomer; resource rent. Kort sagt er grunnrente den ekstra, «unormalt» høye delen av overskuddet som oppstår fordi noen får utnytte en knapp og verdifull naturressurs som tilhører fellesskapet, ikke bare fordi de er flinke eller tar risiko.

Boken er todelt med 18 kapitler. I del I behandles grunnrenten i historien, grunnrentens størrelse, grunnrentens funksjon, forsvinning og bevaring, forvaltning av retten til å utnytte naturressurser samt grunnrentebeskatning.

Del II omhandler grunnrenten i enkelte næringer: Vannkraft, olje og gass, havbruk, landbasert vindkraft, radio- og telefrekvenser, fiske, mineralutvinning, skog, jordbruk, havbruk og tomtegrunn.

I bokens oppsummerende del viser Eide blant annet til at uenighet om grunnrentens fordeling til tider har skapt hissig debatt.

Forfatter: Jul Fredrik Moløkken Kaltenborn
Forlag: Gyldendal
Antall sider: 336
Pris: 749 kroner

Teknologinøytralitet i rettsystemet Betydningen for den digitale etterforskningsprosessen

«I denne boken introduseres et nytt, praktisk anvendelig begrep for teknologinøytralitet i straffeprosessen, utviklet med utgangspunkt i dagens forståelse av teknologinøytralitet. Avslutningsvis presenteres et forslag til et nytt kapittel om digital etterforskning i straffeprosessloven, som illustrerer anvendelsen av det nye teknologinøytralitetsbegrepet», oppsummerer forlaget.

Forfatteren er førsteamanuensis ved Politihøgskolen, jurist og siviløkonom, og boken bygger på hans doktorgradsavhandling ved UiO.

JUS – Juristenes utdanningscenter

EU og Schengen Forstå rammene Norge er en del av

EU og Schengen utgjør viktige rammer for Norge på en rekke områder. Norge er tett integrert i det europeiske samarbeidet, særlig innen justis-, innvandrings- og forsvarspolitikken. For advokater er det relevant å ha oversikt over hvordan EU fungerer, hvordan regelverk blir til, og hvilken rolle Norge faktisk har – både formelt og i praksis.

«EU OG SCHENGEN» - NORGES TILKNYTNING I ET HELHETLIG PERSPEKTIV

EU er i dag en sentral politisk og rettslig aktør i Europa og globalt. Unionen utvikler ny politikk og nytt regelverk gjennom komplekse beslutningsprosesser, der medlemsstatene deltar direkte, mens Norge er knyttet til samarbeidet gjennom blant annet EØS-avtalen, Schengen- og Dublin-samarbeidet og avtaler på forsvarsområdet.

Dette lærer du:

- Hvilken rolle EU spiller i Europa og verden.
- Hvordan EU utvikler ny politikk og nytt regelverk.
- Norges ulike tilknytningsformer til EU.
- Hvordan man kan jobbe opp mot EU.
- Norsk tilknytning på justis-, innenriks- og forsvarsområdet, inkludert Schengen- og Dublin-samarbeidet.

Kurset ledes av Marte Kristine Fjeld Dystland, som er lovrådgiver i Justis- og beredskapsdepartementet, og gir deltakerne et helhetlig bilde av EUs rolle og Norges posisjon i det europeiske samarbeidet.

Sted: Oslo **Tid:** 7. mai fra 9 til 16. **Pris:** 5350 kroner

Marte Kristine Fjeld Dystland, er lovrådgiver i Justis- og beredskapsdepartementet

Nytt oppslagsverk i entreprise

Et team Haavind-advokater har skrevet en ny versjon av kommentarutgaven til Norges mest brukte byggekontrakt, NS 8407. – Boken er skrevet ut fra hvordan vi selv oppfatter jussen, og både byggherrens og totalentreprenørens interesser er rimelig avveid.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Boken skal oppdateres hvert halvår på Juridika, forteller Johnny Johansen, Henning Nordtvedt og Arve Martin Hyldmo Bjørnvik.

NS 8407,
kommentarutgave

Forfattere: Henning Nordtvedt, Olav Bergsaker, Arve Martin Hyldmo Bjørnvik, Johnny Johansen, Dag Arne Ruud

Forlag: Universitetsforlaget

Antall sider: 880

Pris: 2699 kroner

Det sier partnerne Henning Nordtvedt, Johnny Johansen og Arve Martin Hyldmo Bjørnvik, som sammen med kollega Olav Bergsaker er forfattere av den ferske kommentarutgaven.

Forrige utgave av boken kom i 2013.

– Siden da er det kommet mye ny rettspraksis som avklarer innholdet i kontrakten, det var derfor viktig å oppdatere kommentarutgaven, sier Henning Nordtvedt.

– I tillegg har jo vi som forfattere blitt litt klokere i årenes løp. Så vi har skrevet enda bedre nå enn sist, legger Johnny Johansen til.

Ifølge ham vil boken være nyttig ikke bare for advokater, men også for prosjekt- og byggeledere som jobber med store bygg- og anleggsprosjekter som er ute etter svar på hvordan de skal forstå standardavtalen NS 8407.

VIKTIG OPPSLAGSVERK

Kommentarutgaven fra 2013 har fått en solid posisjon som det viktigste oppslagsverket for alle bransjeaktører som jobber med bygg- og anlegg, ifølge de tre Haavind-partnerne.

– Boken brukes også mye i domstolene, også av Høyesterett, som flere ganger har vist til vår kommentarutgave i sine avgjørelser.

Det har vært en betydelig rettsutvikling innen entreprisefaget de senere årene, påpeker de tre.

– De siste sju-åtte årene har Høyesterett vært langt mer villig til å behandle entreprisaker, noe som har bidratt til verdifull avklaring og rettsutvikling.

STERKT FAGMILJØ

Henning Nordtvedt er leder av Haavinds avde-

ling for bygg, anlegg og anskaffelser, en avdeling som har plukket med seg mange priser i Kapital JUS' årlige kåring av Norges beste advokater.

I fjor ble Johansen kåret til landets beste entreprisadvokat, Hyldmo Bjørnvik tok 6. plassen i samme kategori, mens kollega Sofie Komissar seilte inn på en 8. plass.

– Haavind er et firma i sterk vekst, og på entreprise er vi størst i landet, med 45 advokater på avdelingen. Mange av disse har vært viktige bidragsyttere i arbeidet med boken, sier Nordtvedt.

Den største utfordringen i skrivearbeidet har vært å finne tid, medgir de tre.

– Å skrive en bok ved siden av advokatjobben var enda vanskeligere enn jeg trodde, rett og slett på grunn av tiden det tar. Men også til dels fordi det skjer så mye innenfor dette fagområdet, med hundrevis av nye rettsavgjørelser, sier Nordtvedt.

LITE Å TJENE SOM FORFATTER

Selv om boken er svært kostbar i salg, er den ikke økonomisk innbringende for forfatterne.

– Dette er et klart underskuddsforetak. Når vi likevel har skrevet boken, er det dels fordi vi har stor glede av den faglige fordypningen, og dels for å bygge opp under den sterke posisjonen vi har som firma.

Årsaken til at boken blir så kostbar for kjøperne, er at Norsk Standard krever et høyt vederlag pr. solgte bok fordi NS 8407 er gjengitt i boken.

– Det synes vi burde være helt unødvendig. •

Gjør som Frank, bruk Saga i ditt advokatarbeid

Vi hjelper advokater og jurister å jobbe raskere, tryggere og med høyere presisjon. Saga kombinerer innsikt i juss med moderne AI-teknologi, og gjør komplekse oppgaver enklere å løse. På plattformen håndterer du både store og små arbeidsprosesser effektivt – med kvalitet du kan stole på.

Prøv gratis i dag, og la din AI-reise starte med Saga

Saga

den mest brukte juridiske AI-løsning i Norge

Borgar Dahle
Commercial Lead, Nordics
Tlf: 901 39 960
borgar.dahle@sagalegal.io

Øyvind Rossow
Sales Coordinator, Nordics
Tlf: 986 30 101
oyvind.rossow@sagalegal.io

Familien på tur i fjellheimen i Uvdal

Hun er Schjødts yngste partner i Norge

Malene Reinertsen brenner for å vise at det går an å kombinere livet som småbarnsforelder med partnerskap i et av de største advokatfirmaene.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Ved årsskiftet ble det kjent at Malene Reinertsen var klar for nye eventyr da hun forlot Wikborg Rein etter sju år for å bli partner i Schjødt.

— Den første måneden har vært kjempebra. Det kuleste har vært å merke at det er et reelt behov for min kompetanse, sier hun.

— Etter en halvtime fikk jeg en stor sak, og etter to uker var jeg i retten. Jeg kjenner på en «girahet» og et felles ønske om at jeg skal lykkes. Det er gøy å

oppleve at det ruller med saker umiddelbart.

VEIEN TIL JUSSEN

36-åringen fra Kløfta kommer ikke fra en juristfamilie. Likevel visste hun allerede på barneskolen at det var nettopp advokat hun skulle bli.

— Jeg var veldig glad i å argumentere. Jeg var glad i å ha rett, men på en måte hvor jeg hadde tyngde bak argumentene mine. Gjennom ungdomsårene var jeg politisk aktiv, og landet på at den beste måten å ha en innvirkning og å

— Jeg har et ekstremt konkurranseinstinkt, men har lært å bruke det til å konkurrere med meg selv heller enn de rundt meg. Jeg var veldig tydelig tidlig på at jeg ønsket å bli partner, sier Malene Reinertsen.

”

Jeg legger opp livet på en annen måte enn mange andre. Det gjør meg kanskje til en utradisjonell mamma, men ikke til en dårligere mamma.

”

Å bli partner i et stort advokatfirma er definitivt vanskelig. Det krever dedikasjon og krav til kapasitet som ikke passer for alle, men kravene er de samme uavhengig av kjønn.

Familien storkoser seg med vinteraktiviteter på Beitostolen.

kunne gjøre en endring på, er gjennom å forstå jussen, forteller Reinertsen.

— Det er enklere å argumentere overbevisende om du har jussen med deg.

Etter videregående reiste hun til Bergen for å studere rettsvitenskap. Her fant hun særlig to ting: Mannen i sitt liv, samt sin faglige lidenskap. I dag er Reinertsen gift, har to små barn og arbeider med offentlige anskaffelser.

— Det var i løpet av det tredje studieåret jeg fant ut at jeg ville jobbe med anskaffelser, mimrer hun.

— Da kan man jobbe bredt og kombinere juss med politikk i forvaltningen av offentlige midler.

— Jeg hadde et driv om at jeg skulle bli best i faget mitt. Jeg fikk tips om å begynne på «innsiden» hos en offentlig oppdragsgiver, så jeg jobbet i Forsvaret som juridisk rådgiver i noen år fram til

jeg ble gravid med nummer én. Jeg liker også det kommersielle aspektet, så jeg var samtidig sikker på at jeg skulle over i et advokatfirma etter hvert. Jeg startet derfor som advokatfullmektig i Wikborg Rein etter foreldrepermisjon med første barn.

— IKKE EN TRADISJONELL MAMMA

Selv om Reinertsen har lagt sin politiske karriere på hylla, har hun fremdeles noen fanesaker. En av dem handler om kvinneandelen til partnerskapene i de største advokatfirmaene. Hun er bekymret for at det negative fokuset på hvor vanskelig det er å bli partner, spesielt for kvinner, fort kan bli en slags selvoppfyllende profeti.

— Unge kvinner, særlig med barn, kan begynne å tro at det rett og slett ikke er mulig. Å bli partner i et stort ad-

vokatfirma er definitivt vanskelig. Det krever dedikasjon og krav til kapasitet som ikke passer for alle, men kravene er de samme uavhengig av kjønn. Kvinner har tradisjonelt sett tatt en rolle hjemme som er i konflikt med disse kravene, og kvinner har derfor færre kvinnelige forbilder å se opp til. Nettopp derfor er det viktig å formidle at det er mulig. I tillegg er kvinner kanskje ikke fullt så gode til å si høyt at de ønsker å bli partner, tror Reinertsen.

Hun legger ikke skjul på at livet krever harde prioriteringer for å klare å håndtere småbarnsfasen og partnerskap i Schjødt parallelt.

— Jeg legger opp livet på en annen måte enn mange andre. Det gjør meg kanskje til en utradisjonell mamma, men ikke til en dårligere mamma. Mannen min er også advokat, men jobber

nå i en mer forutsigbar in-house-stilling. For oss ville det vært vanskelig om begge var i store advokatfirmaer med barn på fire og syv år. Det er han som har hovedansvaret for det «tredje skiftet» hjemme.

VIKTIG Å PRIORITERE FAMILIEMIDDAGEN

En vanlig dag hjemme hos Schjødt-partneren starter med at Reinertsen gjør barna klare mens mannen hennes lager frokost og matpakker. Deretter bringer hun den eldste på skolen og den yngste til barnehagen, og er på plass på kontoret rundt klokken ni. Tid til egen trening løses ved å trene før barna står opp, eller i lunsjen.

Det er mannen som henter barna igjen, følger med på timeplaner, organiserer fritidsaktiviteter og lager familiemiddagen. Hovedregelen er at Rei-

nertsen er der når barna våkner, samt fra middag rundt halv seks og frem til de skal legge seg.

— Etter at barna har lagt seg, jobber jeg ofte videre på kveldene. Jeg ofrer kanskje sofatid og TV i hverdagen, men jeg henter energi fra jobben og trives i rollen. Sønnen min sa til meg nettopp at det viktigste er at jeg kommer hjem til middag. Det er da dagens oppdateringer finner sted. Datteren min på fire år har allerede annonsert at hun også vil bli advokat. Det gjør meg glad, for det betyr at hun har en god assosiasjon til det mamma gjør.

For å frigjøre tid har familien vaskehjelp én gang i uken. Fredagskvelden er hellig og i helgene prioriteres kjernetid med familien.

— IKKE VENT FOR LENGE

Reinertsen understreker at hun ikke

Familietid på en lekeplass på Bislett i Oslo.

Familien i bryllup i Uvdal.

Ofte er det fotballcup i helgene. Mannen til Reinertsen er trener.

har fasiten på hvordan hverdagen skal løses med småbarn og partnerskap, men mener at det nytter å snakke med andre som har fått kabalen til å gå opp.

— Finn noen som viser at det går an. Klar å gi slipp på kontrollbehovet på hjemmebane. Jobb strategisk, og ta eierskap til din egen profil og de sakene du liker, råder hun.

For den ferske Schjødt-partneren og mannen, er en tydelig arbeidsfordeling og forventningsavklaring på hjemmebane nøkkelen for å unngå kaos.

— I tillegg er full økonomisk likedeling en viktig forutsetning for oss — det sikrer at innsatsen på hjemmebane verdsettes like høyt som lønnsarbeidet, sier Reinertsen.

— Og ikke vent for lenge med å få barn. Jeg har aldri jobbet i advokatbransjen uten barn, så i mitt tilfelle har livet tilpasset seg dem hele veien. •

I østerrikske Bad Gastein bor du komfortabelt på et av våre flotte hoteller.

Bestill før
31. mars og spar
3000,-
per person

Opplev sommeren i Bad Gastein

– En aktiv ferie for hele familien i Alpene –

Bad Gastein – for eventyrere og livsnytere

Sommeren i Bad Gastein har alt og litt til med et stort utvalg av aktiviteter som passer for alle. Her er fine hoteller, et idyllisk badevann og fantastiske vandringsruter med hyggelige hytter som serverer kortreist mat. Gasteinerdalen er viden kjent for sin fantastiske natur og varme kilder som bare finnes her.

Sommerferie i fantastiske omgivelser

Vår populære familiepakke passer familier med barn opptil 12 år og byr på spennende og lærerike eventyr gjennom Gasteinerdalens storslåtte natur. I løpet av tre dager hygger vi oss med naturnære aktiviteter som å vandre i fjellet, beundre utsikten og utforske dyr og planter. På kveldene arrangeres det morsomme kveldsaktiviteter for barna; det blir filmkveld, poolparty, kunstvernissage og masse annet gøy!

Bestill i dag så er alle gode middager inkludert

Når du bestiller reisen din senest 31. mars, er alle de gode middagene inkludert i prisen. Verdi opptil 3000 kr.

Derfor passer Bad Gastein for barnefamilien

- ✓ Familievennlige hoteller
- ✓ Stort utvalg av aktiviteter
- ✓ Eget familieprogram
- ✓ Varme bad og eventyrland
- ✓ Rikt dyre- og naturliv
- ✓ Kort transfer

STS alperreiser

www.alperreiser.no/familiepakke • 21 31 49 00

REISEGARANTIFONDET
RGF

— KOMMENTAR —

Kan eller skal? Forskjellen kan virke liten for den som ikke må betale regningen

I reglene om avspilling av lyd- og bildeopptak under ankebehandling i lagmannsretten, kan et lite ord få stor betydning for tids- og ressursbruken. Og dermed for partenes kostnader.

Departementets opprinnelige forslag var å endre bestemmelsene slik at det i forskrift kunne gis regler om at opptak «kan» spilles av. De ønsket «å understreke at hverken dagens bestemmelser eller de foreslåtte endringene innebærer noen plikt til avspilling av opptak» i ankesaken.

I høringen fikk denne kan-modellen støtte fra lagmannsrettene i Agder, Borgarting, Eidsivating, Frostating og Gulating – sammen med Dommerforeningen og Advokatforeningen.

Men det var også tunge høringsinstanser som ønsket en «skal»-regel. Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark statsadvokatembeter, Oslo tingrett, Hålogaland lagmannsrett og flertallet i Domstoladministrasjonens styre advarte mot at «kan» kunne føre til at opptak «spilles av sjeldnere enn hva som er forutsatt i loven» og kunne skape ulik praksis mellom lagmannsretter og mellom dommere.

På bakgrunn av høringsinnspillene valgte departementet i Prop. 163 L å gå for «skal». Departementet innser at «det er en risiko for at en avspilling av et opptak i noen tilfeller vil bli mer tidkrevende enn å gjennomføre nye avhør». Høye sakskostnader er den mest debatterte utfordringen i rettsvesenet vårt. Våre rettsprosesser er blant de beste på kvalitet, men veldig mange slår oss på tidsbruk. Og derfor på kostnader. Det hjelper lite at norske advokater er rimeligere enn hva man finner i flere sammenlignbare land, når sakene tar så lang tid. Vi bruker langt mer tid enn våre naboland både i straffesakene og i sivile saker.

Er det ikke så enkelt som at tidsbruken er vår viktigste utfordring, og var ikke ett av de viktigste formålene med lyd- og bildeopptak nettopp å effektivisere rettsprosessene? Bør vi da bruke denne teknologien også der det gjør at tidsbruken ikke går ned – men opp?

Hensynet til effektivitet ligger bak ankesakenes konsentrasjonsprinsipp. Så vel straffeprosessutvalget som departementet ønsker at ankeforhandlingen «skal konsentreres om det som er tatt opp i anken, og som er omtvistet». Så hvorfor tvinge igjennom lange videoavspillinger der det motvirker målet om konsentrasjon og effektivitet?

Når myndighetene skal modernisere samfunnet vårt, får man av og til følelsen av at omfattende teknologibruk er et mål i seg selv. Da den nasjonale digitaliseringsstrategien ble lansert i 2024, var ambisjonen at «Norge skal bli verdens mest digitaliserte land». Jeg så aldri en god forklaring på hvorfor dette var så viktig.

Senere omformulerte regjeringen målet til at vi skal bli «verdens best digitaliserte land». Noe som er langt klokere. Teknologi bør alltid være et middel, og ikke et mål i seg selv.

Også bruken av lyd og bilde i lagmannsretten bør følge prinsippet om best mulig, ikke mest mulig. Domstolen bør ha anledning til å bruke dette som et middel, der det gir en gevinst. Og ikke som et mål i seg selv, også der det øker tidsbruken og partenes kostnader. •

”

Bruken av lyd og bilde i lagmannsretten bør følge prinsippet om best mulig, ikke mest mulig. Domstolen bør ha anledning til å bruke dette som et middel, der det gir en gevinst. Og ikke som et mål i seg selv.

MERETE SMITH,
generalsekretær

Merete Smith

Ser uheldige utviklings- trekk i ny disiplinærpraksis

Skiens-advokat Bjørn Dyrland holder et våkent øye med hvordan Regler for god advokatskikk praktiseres i Advokatnemnda, og har gjort advokatetikk til et fast punkt på hovedstyrets dagsorden.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

SKIEN:

Ytterst på den populære Langbrygga i Skien, i et tidligere diskotek, holder Advokatfirmaet Wexels til. Her er hovedstyremedlem Bjørn Dyrland en av ni partnere. Kontorene ligger inntil Skienselva, der en ny bydel ut mot elvebredden er i ferd med å reise seg.

Rett utenfor sentrum er Google i gang med å bygge en gigantisk serverpark der flere tusen bygg- og anleggsarbeidere er i full sving. Det er nok å gjøre for advokatene i Telemarks «hovedstad».

Advokatetikk er et tema Dyrland brenner for. Han har vært tillitsvalgt i Advokatforeningen i en årrekke; først som kretsleder, og senere som medlem i det som den gang het Disiplinærutvalget, og deretter i Disiplinærnemnden.

MISTET INNFLYTELSE

Advokatene har de senere årene mistet en del av innflytelsen over tolkningen og utviklingen av reglene for god advokatskikk, mener han.

En liten recap: Frem til 2023 hadde Advokatforeningen sju regionale disiplinærutvalg bestående av 87 lokale advokater. Utvalgene var førsteinstans for disiplinærklager. Avgjørelser fra utvalgene kunne ankes videre til Disiplinærnemnden. I dag behandles alle disiplinærklager i Advokatnemnda som første og eneste instans.

— En av de store fordelene med den gamle ordningen, var at tre erfarne advokater var med på alle avgjørelsene. Da man fjernet disiplinærutvalgene, mistet advokatene en stor del av sine påvirkningsmuligheter på RGA-praksis, mener Dyrland.

I «ankeinstansen» Disiplinærnemnden var det fem voterende medlemmer, blant disse to advokater. I dagens Advokatnemnda er det tre voterende, og bare én advokat.

— Det har gått fra veldig bra til mye dårligere, synes jeg.

UHELDIG BEHANDLING

— Det er viktig å fremheve at mitt engasjement, og der jeg er

kritisk, nesten utelukkende gjelder tredjepartsklager, og ikke saker der klagen kommer fra egen klient.

Det har vært flere tilfeller i det siste der tredjepartsklagene har vært veldig uheldig behandlet, mener han.

— Nemnda må være oppmerksom på at innklagede i disse sakene fortsatt har taushetsplikt overfor egen klient. Mens i klager fra egen klient, må klager fritta advokaten fra taushetsplikt.

Videre er han kritisk til tolkningen av punkt 1.3, der det heter følgende: «En advokat skal i sitt virke opptre saklig og korrekt. Advokaten må unngå en opptreden som er egnet til å skade profesjonens og yrkets anseelse.»

— På dette punktet har Advokatnemnda gjort vurderinger som en del advokater nok vil si seg sterkt uenige i. Hva som skader standens anseelse bør det primært være advokatstanden selv som vurderer, ikke en tingrettsdommer og en forbrukerrepresentant. Og nå kan man jo heller ikke klage på avgjørelsene.

Både for advokatenes og klientenes del er det viktig at det ikke legges større restriksjoner på advokatenes arbeid enn det som er strengt nødvendig, påpeker han.

— Advokater har ofte en konfliktfylt hverdag. Man kan ikke forvente at advokaten i enhver situasjon skal forholde seg like rolig og kjølig, uavhengig av hva man blir møtt med av usakligheter. At det gjøres

uskjønnssomme valg underveis må kunne tolereres, uten at det skal representere et brudd på de advokatetiske reglene.

DRØFTELSE I HOVEDSTYRET

Siden Siri Teigum tiltrådte som leder for hovedstyret i mai 2024, har Dyrland hatt en fast etikkpost på agendaen i hovedstyremøtene. Til hvert møte får hovedstyret presentert en eller flere avgjørelser som Dyrland mener bør diskuteres.

— Jeg mente å se noen uheldige utviklingstrekk etter at disiplinærutvalgene ble nedlagt, og synes det er klokt at hovedstyret følger med på beslutningene, sier han.

”
At det gjøres
uskjønnssomme valg
underveis må kunne
tolereres, uten at det
skal representere
et brudd på de
advokatetiske reglene.

NAVN: Bjørn Dyrland

ALDER: 50 år

BOSTED: Skien

STILLING: Partner i advokatfelleskapet Advokatfirmaet Wexels

SPESIALISERT INNEN: Dødsbo, konkursbo og fast eiendomssaker

REPRESENTANT I HOVEDSTYRET FOR

KRETSENE: Buskerud, Telemark og Vestfold

PERIODE: 2022–2026

— Kretsen har faste arrangementer som trekker bra med folk, og medlemmene i kretsen har et godt kollegialt forhold, sier Bjørn Dyrland.

Dyrland med fire av partnerkollegaene, fra v. Morten N. Wexels, Marius Haugstoga, Sindre G. Marqvardsen, som er kretsleder i Telemark, og Frank Gajic Tveit.

Advokatfirmaet Wexels

- Består av ni partnere og to administrativt ansatte.
- Bistår næringslivet, det offentlige og privatpersoner innen de fleste rettsområder.
- Har kontorer i Skien, på Notodden og i Bamble.

Juristene i Advokatnemndas sekretariat, som skriver utkast til avgjørelser, følger debatten digitalt.

— Jeg tror det er nyttig at utkastskriverne får høre hvordan hovedstyret resonnerer rundt spørsmålene. Vi har uten unntak tatt utgangspunkt i konkrete avgjørelser som styret kan være enig eller uenig i. Det tror jeg er nyttig.

Den nye programposten er blitt populær i hovedstyret, forteller Dyrland.

— Jeg opplever at medlemmene synes sakene er interessante. Vi bruker ofte litt tid på dem.

Å være en del av hovedstyret er et privilegium, synes Dyrland.

— Det er lærerikt, spennende og ikke minst veldig hyggelig, og jeg er blitt kjent med mange fine folk. Det er en udelt positiv opplevelse.

ØNSKER FOKUS PÅ ARBEIDSHVERDAGEN

Som hovedstyremedlem og tidligere kretsleder får han en del innspill fra lokale advokater.

— Jeg tror mange av kretsens medlemmer nok skulle ha sett at Advokatforeningen var mer av en interesseorganisasjon for advokater enn en forening som påtar seg å være en påvirkende i det offentlige ordskiftet. Man ønsker heller et større søkelys på medlemmenes arbeidshverdag og interesser. Det har jeg fått tilbakemelding om fra flere kretsmedlemmer. Hvitvaskingsreglene har også ført til stort engasjement.

— Der har man ment at Advokatforeningen ikke har gjort nok, men det mener jeg er en uriktig oppfatning, for her har foreningen gjort mye, men kanskje ikke oppnådd så mye.

Et annet tema advokater i hans kretser er opptatt av, er at faste verv i domstolene skal gå til lokale advokater med kontor i rettskretsen.

— Det har skjedd flere ganger at vervene har gått til andre. Dette har en side til reisefravær og kostnadene knyttet til dette, og til klientene; de skal ikke måtte reise ut av rettskretsen for å få til et møte med en advokat. •

Jus.no

Din kompetanseportal for juridisk etterutdanning

- Over 750 digitale kurs
- Bli JUS-abonnet og strøm så mye du vil
- Her finner du møteplassene for fagmiljøet
- Enkel kontroll og oversikt over din etterutdanning

ADVOKATANSVAR

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat **Toralf Wågheim** ved Advokatfirmaet Riisa & Co. i Bergen. Wågheim er forfatter av boken Advokaters erstatningsansvar.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

Sak 24-153678TVI-TAGD/TKRI

Krav mot advokat etter aksjesalg

En advokat hadde bistått et selskap med salg av aksjer. Klienten mente advokaten hadde opptrådt uaktsomt ved rådgivningen, og fremmet krav om erstatning på om lag seks millioner kroner. Advokaten ble frifunnet.

Dette kommer frem i en avgjørelse fra Agder tingrett, avsagt 30.11.25 (sak 24-153678TVI-TAGD/TKRI).

Bakgrunnen for saken var at advokat A hadde bistått selskap B med salg av aksjene i selskap C. Det ble inngått avtale om salg av 51 prosent av aksjene i C til kjøper D. Kjøpesummen var i overkant av seks millioner kroner. Salget ble inngått på flere vilkår, herunder knyttet til omsetningsmål og at aksjonæren i B skulle jobbe i selskap C i en periode etter salget. Det ble også inngått opsjonsavtale om salg av de resterende 49 prosentene.

Etter avtaleinngåelsen oppstod problemer med driften i selskap C, blant annet ble det likviditetsutfordringer i C med bakgrunn i utestående kundefordringer.

Det var også uenighet om oppfølgingen av fordringene. På denne bakgrunn ble det inngått ulike avtaler mellom partene, blant annet om aksjeoverføringer og salg av utestående fordringer fra selskap C til selger B.

Utfordringene i selskap C fortsatte, og situasjonen aktualiserte mulige misligholdskrav fra kjøper D mot selger B. Det ble da inngått en ny avtale mellom selger B og kjøper D om overføring av de resterende 49 prosent av aksjene i selskap C, men denne gang ble prisen fastsatt til én krone («kr 1-avtalen»). Selskap C gikk senere konkurs.

Selger B mente i etterkant at advokat A hadde vært uaktsom i sin rådgivning ved Bs inngåelse av «kr 1»-avtalen. B mente avtalen var ugunstig for selskapet ved at 49 prosent av aksjene ble

overført for én krone. B mente at det ikke var noe risiko for eventuelle misligholdskrav, og at avtalen ikke skulle vært inngått. Advokaten avviste å være erstatningsansvarlig. Saken ble brakt inn for tingretten.

RÅDGIVNING TIL PROFESJONELLE
Tingretten legger til grunn at aktsomhetsnormen under profesjonsansvaret er streng. Det sentrale i aktsomhetsvurderingen er slik retten uttalte «... om advokaten har misligholdt kravene klienten med rimelighet kunne stille til oppdragsutførelsen».

”

Etter bevisførselen kom retten til at advokatens råd om å signere «kr 1»-avtalen samlet sett var forsvarlig, gitt de opplysningene advokaten hadde tilgjengelig på avtaletidspunktet.

I uaktsomhetsvurderingen pekte retten videre på at klienten var profesjonell, noe som måtte ha betydning for vurderingen:

«Som bakgrunn for rådgivningen legger retten for det første til grunn at [klienten], som tidligere eeneier og fortsatt daglig leder i [selskap C], hadde inngå-

ende kunnskap om selskapets økonomiske situasjon og utfordringene som hadde oppstått ... Denne profesjonaliteten får betydning for aktsomhetsvurderingen. [Klientens] kunnskap og profesjonalitet tilsier at [advokaten] med rette kan stille høyere forventninger til hvordan [klienten] vil vurdere hans råd, herunder foreta egne vurderinger av selskapets verdi.»

Advokaten kunne derfor legge til grunn at klienten hadde gode forutsetninger for selv å vurdere de økonomiske sidene av «kr 1»-avtalen.

Etter bevisførselen kom retten til at advokatens råd om å signere «kr 1»-avtalen samlet sett var forsvarlig, gitt de opplysningene advokaten hadde tilgjengelig på avtaletidspunktet. Avtalen medførte at kjøper D oppga sine potensielle krav mot selger B, og at B ikke skulle betale for kjøpet av de utestående fordringene.

Retten bemerket videre at det ikke var sannsynliggjort noe økonomisk tap for selger B som stod i årsakssammenheng med den anførte uaktsomheten. Retten la til grunn at dersom «kr 1»-avtalen ikke hadde blitt inngått, ville selskap B ikke kommet i en bedre økonomisk situasjon. Retten viste til at selskap C senere gikk konkurs, og det heller ikke var sannsynliggjort at selskap B ville ha oppnådd en høyere salgssum.

Advokaten ble frifunnet. Klienten B ble dømt til å betale sakskostnader på 650.751 kroner, og i tillegg dømt til å betale 100.000 kroner for advokatens egen tidsbruk i saken.

Dommen er anket til Agder lagmannsrett. •

Informasjon om jobb-bytter hentes fra Advokatforeningens medlemsregister. Du kan også sende informasjon direkte til redaksjonen@advokatbladet.no

Frist for innsendelse til neste utgave er 27. mars. Spalten er kun for medlemmer av Advokatforeningen.

ADVOKAT ERIK HANDELAND SELMER har sluttet i MEF Service AS i Oslo og startet i Saag Advokatfirma AS på Fornebu.

ADVOKAT MARAL HOUSHMAND har sluttet i Advokatfirmaet Staff AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Sulland AS i Oslo.

ADVOKAT PETTER PHARO har sluttet i DOF AS i Bergen og begynt i Ernst & Young Advokatfirma AS i Bergen.

ADVOKAT JORUN BJERKE har sluttet i Utdanningsforbundet i Oslo og begynt i LOs juridiske avdeling i Oslo.

ADVOKAT IDA STUBERG har sluttet i Bjerkan Stav Advokatfirma AS i Trondheim og tiltrådt som partner i Steinkjeradvokatene ANS i Steinkjer.

ADVOKAT GUNN CECILIE RINGDAL har sluttet i Advokatfirmaet Hjort AS i Oslo og tiltrådt som partner i Aurlien Vordahl & Co Advokatfirma AS avd. Drammen.

ADVOKAT HEIDI EKREM har sluttet i Advokatfirma Tofte Hald AS i Arendal og tiltrådt som partner i Advokatfirma Wigemyr & Co DA i Kristiansand.

ADVOKAT ERIK BØRRESEN har sluttet i Advokatfirma Tofte Hald AS i Kristiansand og tiltrådt som partner i Sørlandsadvokatene DA i Kristiansand.

ADVOKAT BJØRN-OLAV JOHANSEN har sluttet i Deloitte Advokatfirma AS i Tønsberg og tiltrådt som partner i Cedra Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT ELISE NIKOLINE LINDGÅRD har sluttet i Advokatene Leiros & Olsen AS i Tromsø og begynt i Sedgwick Norway AS i Oslo.

ADVOKAT JO DANIEL WIESE har sluttet i Advokatfirmaet SGB AS i Oslo og startet opp WIESE Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT ERIK FLÅGAN har sluttet i Advokatfirmaet Stray Vyrje & Co DA i Oslo og tiltrådt som partner i Svensson Nøkleby Advokatfirma ANS i Oslo.

ADVOKAT AUDUN KLEPPESTØ har sluttet i Brækhus Advokatfirma AS i Oslo og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Bull AS i Oslo.

ADVOKAT STINE HELÉN PETERSEN har sluttet i Ræder Bing Advokatfirma AS i Oslo og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet GjessingReimers AS i Oslo.

ADVOKAT SVEIN TERJE TVEIT har sluttet i Advokatfirmaet Arntzen Grette AS i Oslo og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Thommessen AS i Oslo.

ADVOKAT TRULS OVE KARLSEN har sluttet i Steinkjeradvokatene ANS i Steinkjer og startet opp Advokatfirmaet Olve AS i Steinkjer.

ADVOKAT HANNE MARTE OLSET har sluttet i AutoSync AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Solver AS i Lysaker.

ADVOKAT LINN TERESE N. ENGVIK har sluttet i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS og begynt i Advokatfirmaet Tell AS avd. Førde.

ADVOKAT GUNN MERETE PAULSEN har sluttet i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS i Førde og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Tell AS avd. Førde.

ADVOKAT MORTEN HENRIKSEN har sluttet i Frost Advokatfirma AS i Kirkenes og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Østgård DA i Tromsø.

ADVOKAT ROLF ERIK DISCH har sluttet i Deloitte Advokatfirma AS i Bergen og tiltrådt som partner i Cedra Advokatfirma AS i Bergen.

ADVOKAT LARS ELIASSEN har sluttet i KPMG Law Advokatfirma AS i Tromsø og begynt i Cedra Advokatfirma AS i Tromsø.

ADVOKAT MAREN SIMONSEN har sluttet i Advokatfirmaet Responsa AS avd. Haugesund og begynt i Borgen Advokatar AS i Haugesund.

ADVOKAT HEIDI JORKJEND har sluttet i Advokatfirmaet Thommessen AS i Oslo og tiltrådt som partner i Wikborg Rein Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT BENEDIKTE AARVIK har sluttet i Advokatene Vikse, Haugland og Bachmann i Haugesund og begynt i Elden Advokatfirma AS i Haugesund.

ADVOKAT METTE STEINSLAND har sluttet i Nasdaq Oslo ASA i Oslo og begynt i Arctic Asset Management AS i Oslo.

ADVOKAT ELSA GIL har sluttet i Nordia Law Advokatfirma AS i Oslo og sammen med advokat Sicilie Tveøy startet opp Advokatfirma Steg AS i Oslo.

ADVOKAT KRISTIN BJELLA har sluttet i Advokatfirmaet Hjort AS i Oslo og startet opp Advokatfirmaet Bjella AS i Asker.

ADVOKAT PETTER CURTEIS-HOHMANN har sluttet i Advokatfirmaet Hohmann AS i Fredrikstad og begynt i Advokatfirmaet Lippestad AS i Oslo.

ADVOKAT STÅLE SKUTLE ARNESON har sluttet i Deloitte Advokatfirma AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Ytterbøl & Co AS i Sarpsborg.

ADVOKAT ANDREAS S. CHRISTENSEN har sluttet i Advokatfirma Christensen Friis-Møller Pettersson DA i Sandvika og tiltrådt som partner i Ro Sommernes Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT GEIR ANDREASSEN har sluttet i KPMG Law Advokatfirma AS i Bodø og begynt i Cedra Advokatfirma AS i Kristiansand.

ADVOKAT NICOLAY ALEXANDERSEN ROOS har sluttet i Aker Offshore Wind Operating Company AS i Lysaker og begynt i Yinson Renewables AS i Oslo.

ADVOKAT VEBJØRN KRAG IVERSEN har sluttet i Advokatfirmaet Haavind AS i Oslo og tiltrådt som partner i Wikborg Rein Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT ULRIK MOTZFELDT har sluttet i Advokatfirmaet Legalis AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Lippestad AS i Oslo.

ADVOKAT NORA MARIE EIKENÆS ASPLIN har sluttet i Advokatfirmaet Selmer AS i Oslo og begynt i Den Norske Legeforening i Oslo.

ADVOKAT KATRINE LILLERUD har sluttet i Advokatfirmaet DLA Piper Norway AS i Oslo og begynt i Schneider Electric Norge AS i Oslo.

ADVOKAT IDA KOLLENBORG PETERSSON har sluttet i Advokatfirma Christensen Friis-Møller Pettersson DA i Sandvika og tiltrådt som partner i Ro Sommernes Advokatfirma AS i Oslo.

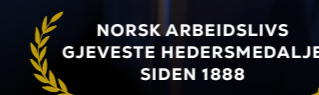
ADVOKAT MARIANNE HAUGER har sluttet i Norsk Fysioterapeutforbund i Oslo og begynt i Hovedorganisasjonen Virke i Oslo.

ANNONSE

Medaljen for lang og tro tjeneste

En personlig, gravert medalje som hedrer lojalitet og innsats i arbeidslivet. Brukes av hundrevis av virksomheter over hele landet, og tildeles medarbeidere som fortjener å bli sett for lang og tro tjeneste.

Ønsker du å hedre noen i din bedrift?
Søk om medaljen i dag.

medaljen.no

TILLATELSE TIL Å VÆRE ADVOKAT VED HØYESTERETT

Geir Hegle
Advokat Geir
Hegle AS,
Trondheim

NYINNMELDTE

Advokatfullmektiger

Anwar Ali Haider HELP Forsikring AS Oslo
Bashir Naveed Ahmad Resolve Partners Advokatfirma AS Drammen
Bayat Mona Advokatfirma Jahaj AS Oslo
Birkeland Julie Advokatfirmaet Selmer AS Oslo
Bjørnson Sebastian Berg Wikborg Rein Advokatfirma AS Oslo
Falch Einar Røer Advokatfirmaet Hjort AS Oslo
Grung Karen Fjellby Advokatfirmaet Wiersholm AS Oslo
Hage Nora Johanne Forsvarer Advokatfirma ASTrollåsen
Hansen Line Moe Advokatfirma Midt AS Steinkjer
Haugrud Martin Advokatfirmaet Wiersholm AS Oslo
Hermann Lene Wikborg Rein Advokatfirma AS Oslo
Hotaki Parnian Adalat advokatfirma AS Oslo
Hovind Julian Salinas Legal24 Advokatfirma AS Oslo
Husby Ane Advokatfirmaet Føyen AS Oslo
Høst Herman Mølmen Deloitte Advokatfirma AS Oslo
Justad Kristoffer Roheim Dalan Advokatfirma DA Oslo
Langeland Jarle Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS Oslo
Leberg Jørgen Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Mangschau-Hammervold Hans Olav Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Mathisen Kristin Margrethe Deloitte Advokatfirma AS Oslo
Nakken Elling Aas Advokatfirmaet Tollefsen AS Sogndal
Narui Arvin Ræder Bing Advokatfirma AS Oslo
Nordli Aksel Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Osnes Hedda Louise Bäärnhjelm Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Pashaeva Nariat Magomedmasrova Advokatfirma Haakstad & Co DA Arendal
Ramstad Even Advokatfirmaet Finn AS Harstad
Ronglan Helene Riise Advokatfirmaet Arntzen Grette AS Oslo
Skoge Kristin Dalan Advokatfirma DA Oslo
Sletten Simen Advokatfirmaet Hjort AS Oslo
Solli Haakon Deloitte Advokatfirma AS Stavanger
Spets Emma Advokatfirmaet Halvorsen & Co AS Lillestrøm
Syed Bilal Haider Advokatfirmaet DLA Piper Norway AS Oslo
Sylte Anna Elise Ullavik Kvale Advokatfirma DA avd. Ålesund Ålesund
Taugbøl Signe Elisabeth Advokatfirmaet Lippestad AS Oslo
Tonningen Diemar Cedric Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Oslo
Wergeland Jesper Advokatfirma Olafsen AS Drammen
Wiegaard Alf Johannes Ro Sommernes Advokatfirma AS Oslo
Wiik Marie Louise Elger Advokatene Berg Ditlev-Simonsen AS Oslo
Woie Gustav Ruthjer Advokatfirmaet Wiersholm AS Oslo
Yuusuf Aweys Aba Advokatfirmaet Ytterbøl & Co AS Fredrikstad
Østengen Julie Victoria Skollevoll Elden Advokatfirma AS Oslo

Fullmektig hos internadvokat

Aass Siri Rødevand HELP Forsikring AS Oslo
Heggset Martin Jentoft Ragde Eiendom AS Oslo
Krohn Cordelia RiskPoint AS Oslo
Malnes Marie Helene KPMG AS Oslo
Tonning Helle Røst Claims Link AS Lysaker
Tveter Simen Andreas Zacco Norway AS Oslo
Wengen Linn-Aurora HELP Forsikring AS Oslo

Fullmektig hos offentlig advokat

Vidnes Annie Kathrine Forsvarsmateriell Oslo

Fullmektig hos organisasjonsadvokat

Gaupås Ingrid Finansklagenemnda Oslo
Jakobsen Selma Kystrederiene Bergen

Internadvokat

Borg Rolf Axel Bertel O. Steen AS Lørenskog
Furset Frida Sørle Fremtind Forsikring AS Oslo
Gilbert Andrew Yara International ASA Oslo
Johannessen Kristoffer Aktas Hydor AS Oslo
Sarellas Orestis Loukianos Assuranceforeningen SKULD (Gjensidig) Oslo

Privatpraktiserende advokater

Helde Roger Advokatfirmaet Ernes AS Oslo
Karlgård Håkon Advokat Karlgård AS Ranheim
Pettersen Julie Tveit Preto Askevold Advokatfirma DA Bergen
Utenlandsk advokat i Norge
Chapei Mariana Magalhaes Advokatfirmaet DLA Piper Norway AS Oslo

GJENINNMELDTE

Advokatfullmektiger

Bovim Bente Valland Ryger Advokatfirma AS Bergen Bergen
Dalheim Benedicte Elisabeth Sandvika Advokatkontor DA Sandvika
Fadnes Celine Elisabeth Marheim Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Oslo
Heggenes Eirik Lauvstad Storbråten Advokatfirmaet Wiersholm AS Oslo
Hordvik Vilde Thunes Advokatfirmaet Rastum AS Bergen
Waage Tonje Botten Borgen Advokatar AS Stord
Internadvokat

Aarre Hans Eide Norsk Hydro ASA Oslo
Eikeland Torbjørn Hafstad NP Bygg AS Oslo
Foss Morten Telenor ASA - Group Legal Fornebu
Helgesen Adrian Reach Subsea AS Haugesund
Horstad Stig Jotun A/S Sandefjord
Kjær Christian Tumyr Haugaland Kraft AS Haugesund
Nilsen Cecilie Holm Gard AS Arendal
Røsland Marit Berger Equinor ASA Fornebu
Wahl Sunniva Katrine Lillebø Nordea Bank ABP, Filial i Norge Oslo

Offentlig ansatt advokat

Leonhardsen Erlend Forsvarsmateriell Oslo

Organisasjonsadvokat

Galtung Mads Vincent Andenæs Handel og kontor i Norge Oslo
Lyche Anne-Beth Næringslivets Hovedorganisasjon NHO Oslo
Skaar Martine Elisabeth MEF Service AS Oslo

Privatpraktiserende advokater

Aanerud Jan Gudmund Advokatfirmaet Hjort AS Oslo
Barr Camilla Angelique Kvale Advokatfirma DA Oslo
Berdal Ragnhild Klungervik SANDS Advokatfirma AS Trondheim
Brekke Andreas Øie Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Brødholt Henrik Advokatfirmaet Bull AS Oslo
Emberland Marius Advokatfirmaet Berngaard AS Oslo
Eriksen Linn Østli Advokatfirmaet Unneland AS Kolbotn
Grotle Olve Advokatfirmaet Grotle Førde
Hårdnes Anne Mette Forbrukeradvokaten AS Oslo
Johansen Anders Bielert Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Oslo
Kittelsrud Gjermund Advokatfirmaet Legalis AS Oslo
Kock Henning Warnberg Advokatfirmaet Kock Tønsberg
Langberget Stein Advokatfirmaet Hartz & Co AS Elverum
Nielsen Kristina Ahm Advokatfirmaet Nielsen Kløfta
Nygaard John Erik Advokat John Erik Nygaard AS Mo i Rana
Sultany Nida Advokatfirmaet SjødinMeling AS
Wilberg Kristin Emilie Kvale Advokatfirma DA Oslo
Ysen Heidi Advokat Heidi Ysen Oslo

MEDLEMMER SOM HAR ENDRET STATUS

Fra aktiv til pensjonist

Backer Jan L. Oslo
Bjørnsen Per Onshuus Haslum
Hillestad Ragnhild Oslo
Humlen Arild Høvik
Johnsen Lasse Kristiansand
Johnsrud Pål Ingeberg

Karlsen Marianne Erdal
Lothe Hans Sandane
Muri Knut Johan Ålesund
Musæus Lars Karsten Oslo
Nesseth Rune Hvalstad
Saugstad Bjørn Oslo
Stenwig John Kåre Bekkestua
Svarva Helge Morten Oslo
Unneland Hans Alfred Hartvik Kolbotn
Vikan Rune Fjerdingby

Setter nye strafferammer for voldtekt

Etter at minstestrafene for voldtekt ble opphevet, tar Høyesterett i storkammer i to saker stilling til hva som er riktig straff for voldtekt. Riksadvokaten tror ikke at lovgiver ønsket en generell nedjustering av straffenivået i voldtektssaker.

«Etter påtalemyndighetens syn bør det i enhver straffutmåling være et tilstrekkelig stort rom for individuelle vurderinger», skriver Riksadvokaten i sluttinnlegget i den ene saken, som gjelder voldtekt av mindreårig.

I den andre saken, som gjelder sovevoldtekt, mener Riksadvokaten at denne type saker som regel vil tilsi en lavere straff enn der det foreligger voldt eller tvang.

I den første saken om sex med barn under 14 år, mener Riksadvokaten at straffen bør være to år og seks måneder, og i sovevoldtektssaken tre år.

ANNONSE

Kapital Jus

JUS tilbyr et unikt annonsemiljø som treffer både næringslivet og advokatene. Magasinet har en redaksjonell profil med artikler innen jus, finans, skatt og annet interessant, skrevet for næringslivsfolk og advokater. Magasinet gir en unik mulighet for annonsering og profilering av juridiske tjenester. Magasinet har lengre levetid enn dagsavisen, og hver tredje leser tar vare på magasinet.

Utgivelser 2026:

27. februar

22. mai

2. oktober

Kontakt Åsa Iversen

+47 481 97 496 // aasa.iversen@hegnar.no

Kapital

Ret fra Kviteseid

I denne spalten tar vi pulsen på advokathverdagen landet rundt.

Kviteseid

DOMSTOL: Øvre Telemark tingrett, med rettssteder i Kviteseid og på Notodden.

Rettskretsen dekker kommunene Hjartdal, Midt-Telemark, Tinn, Fyresdal, Notodden, Kviteseid, Nissedal, Vinje, Tokke og Seljord.

ANTALL ADVOKATKONTORER: Ett

TREKKPLASTER: Kviteseidmarken. Arrangeres årlig i februar, i år den 6. og 7. februar, og er en av Norges mest tradisjonelle handelsmarkeder, med røtter tilbake til 1700-tallet.

LOKAL DELIKATESSE: Kviteseidsmør.

Kviteseid er en bygd med tradisjoner. Stedet har vært en egen administrativ enhet siden middelalderen. Her har det vært regionalt senter for Øvre Telemark i århundrer – et landbrukssamfunn uten noen egentlig tettstedsbebyggelse.

Bygd? Vel, da Bandak – Norsjøkanalen åpnet i 1892, vokste det frem et tettsted: Kviteseidbyen. Selv om Statistisk sentralbyrå bruker navnet Kviteseid om tettstedet også.

Apropos tradisjoner: I Kviteseid kommune ligger også bygda som er kjent som «skisportens vugge». I Morgedal ble OL-ilden tent til tre olympiske vinterleker.

Advokat Ole Daniel Danbolt beskriver Kviteseid som et sted med et veldig engasjert miljø. Opprinnelig er han hedmarking, men han har flyttet til Telemark.

– Det var ikke selve jobben som gjorde at jeg flyttet, men jeg er veldig fornøyd med den jobben her, sier han.

Og altså:

– Her skjer det mye. Folk er veldig flinke til å møte opp på ting, og det er overraskende sosialt her. Jeg vil si at det er en offensiv holdning i Kviteseid.

Selv har han bakgrunn fra musikken i tillegg til jussen.

– Jeg har drevet med musikk siden barneskolen. Det går mye i progressiv tungrock, sier han.

Bandet hans, Egoisma, har spilt inn debutalbumet.

– Det å spille i band gir en fin avkobling, ifølge Danbolt.

– Hva er den største utfordringen ved å jobbe som advokat i Kviteseid?

– Stor variasjon i sakstyper. Det medfører jo en bredde i uli-

Advokat i skisportens vugge

Livet som innflytter i Kviteseid er overraskende sosialt, konstaterer advokat Ole Daniel Danbolt.

– Advokatkontoret er i vekst, og folk har generelt en offensiv holdning.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

ke problemstillinger, men også i min rolle som advokat. Det vil jeg si at har vært interessant.

– Og det morsomste?

– Man blir jo godt kjent med mange veldig fort som innflytter. Det vil jeg si at er artig.

– Kan du trekke frem en utviklingstrend som preger kontoret ditt nå?

– Jeg har bare vært her i ett år. Men vi har utvidet antall ansatte og dermed også kompetanseområdene våre. Det har trolig ført til at vi kan arbeide og levere på flere rettsområder enn vi gjorde tidligere.

”

De aller første tvistesakene jeg jobbet med som fullmektig, lærte jeg veldig mye av. Både rettslig og ikke minst om meg selv i rollen som advokat – både som en formidler og som medmenneske.

arbeider deg erfaring. Men de aller første tvistesakene jeg jobbet med som fullmektig, lærte jeg veldig mye av. Både rettslig og ikke minst om meg selv i rollen som advokat – både som en formidler og som medmenneske. Klientene kan ofte stå i ganske tunge situasjoner.

– Den største saken du har jobbet med det siste året, hva handlet den om?

– Det har vært flere – både større tvistesaker, skiftesaker og konkursbo. Den aller største i både økonomisk omfang og kompleksitet, er nok et av konkursboene.

– Hvilken sak har du lært mest av i karrieren din?

– Den første saken på et nytt rettsområde er alltid lærerik. Det er en utfordring jeg trives godt med. Så er det mye som faller seg naturlig, i og med at du opp-

Det er snø i kommunesenteret ved skisportens vugge – her er Ole Daniel Danbolt advokat.

NAVN: Ole Daniel Danbolt
ALDER: 41 år
STILLING: Advokat hos Advokat Inge M. Evja
SPECIALITET: Kontraktsrett, eiendomsrett og privatrettslige tvister
SKREV MASTEROPPGAVE OM: Opphavsrett; Akkordrekkers opphavsrettslige beskyttelse
FAMILIE: Samboer og hund
BOSTED: Dalen
OPPRINNELIG FRA: Brumunddal

– Hvilken lov bør endres fortest mulig, og hvorfor?

– Vilkårslæren i forbrukerforhold kan ha behov for en redaksjonell endring. Selv om det er presisert gjennom rettspraksis og til dels kodifisert i lov – blant annet i EØS-retten – så er det rettsregler som med fordel kunne ha vært løftet tydeligere inn i de aktuelle lovtekstene. Rettsregelen er klar, men pr. i dag finnes den ikke der hvor forbrukerne gjerne leter etter svaret.

– Hva er bra og ikke fullt så bra med den nye advokatloven?

– Det er positivt at vi har fått samlet en tidligere noe fragmentert regulering i én lov. Det gjør det naturlig mer oversiktlig. Og jeg anser formaliseringen av taushetsplikten som et gode. Det kan ha positiv effekt. På den negative siden er det litt tidlig å konkludere.

– Bruker du eller kontoret ditt kunstig intelligens i arbeidet?

– Nei, i liten grad. Jeg har erfaring med at KI i stor grad

ønsker å stryke deg medhårs. Det kan være ganske farlig i et yrke der presisjon er avgjørende.

– Hva ville vært et teknologisk drømmeverktøy for deg som advokat?

– Et verktøy som automatisk godtar færrest mulig nødvendige cookies. Kanskje ikke direkte knyttet til den daglige driften som advokat, men all tid spart er positivt.

– Hvem er ditt faglige forbilde?

– Ingen konkrete, men høyesterettsdommer Gunnar Aasland var en ener. Et godt juridisk hode med et godt språk.

– En bok som har vært med på å forme deg?

«Fatu-Hiva» av Thor Heyerdahl. Den vant vel ikke akkurat Nordisk råds litteraturpris, men den ga meg kanskje et nytt perspektiv på tid. Som han skriver: Det var større plass mellom timene før i tiden. •

Musikkentusiasten

Knappenålsstillhet i salen, et publikum som sitter spent i påvente av første tone, og telefonen skrudd på lydløs: For prosedyreadvokat Anders Eide Røyneberg er musikk en viktig kilde til avkobling fra en hektisk arbeidshverdag.

TEKST: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN

Navn: Anders Eide Røyneberg
Tittel: Managing associate, advokat
Arbeidssted: Advokatfirmaet Thommessen, Oslo
Sivil status: Samboer
Spesialisering: Tvisteløsning

– Jeg vokste opp med foreldre og besteforeldre som var veldig interessert i klassisk musikk. På bilturer hørte vi på eventyr lest av Minken Fosheim om livet til Mozart, Grieg og andre komponister. Bestefar tok meg med i Konserthuset og den gamle operaen i Oslo, forteller Thommessen-advokat Anders Eide Røyneberg.

Røyneberg forsøkte seg også ved pianoet uten at dette, ifølge ham selv, ble en stor suksess.

– Jeg er et kulturskolebarn. Da jeg var ganske ung, ble jeg sendt til en streng russisk pianolærerinne på Vestby kulturskole. Man fant fort ut at jeg ikke hadde selvdisiplinen som var nødvendig for spillelede.

– I voksen alder skulle jeg selvfølgelig ønske at jeg tok det mer seriøst, ler han.

JAZZ PÅ SVENSKA

Til tross for at det aldri ble noen karriere som pianist, er musikken blitt et viktig verktøy i en hektisk advokathverdag, forteller han.

– Det hjelper meg til å koble av. Å dra på en konsert gir meg et pusterom. Da legger man vekk telefonen og har utelukkende fokus på musikken. Det er fint.

Det er ikke bare Bach og Mozart som strømmer fra Røynebergs høyttalere, påpeker han.

– Det er ganske varierende hva jeg lytter til, og det avhenger av humøret. Jeg hadde en kort raptus i tenårene hvor jeg hørte på hiphop og thrash metal. Dette er det ikke så mye av nå lenger. Men jeg hører blant annet en del på jazz. Jeg er spesielt glad i en plate som heter «Jazz på svenska» av Jan Johansson.

– Kan du anbefale en aktuell kulturopplevelse som våre lesere bør få med seg?

– På mitt program denne våren står det to konserter. Den ene er i Oslo Konserthus med det som etter min mening er verdens beste klarinettist, nemlig Martin Fröst. Den andre er en konsert i Operaen i mai med Daniil Trifonov ved pianoet. Begge konsertene er verdt å få med seg, og de er ennå ikke utsolgt.

Serie-tips!

– På mitt program denne våren står det to konserter. Den ene er i Oslo Konserthus med det som etter min mening er verdens beste klarinettist, nemlig Martin Fröst.

– Jeg hører blant annet en del på jazz. Jeg er spesielt glad i en plate som heter «Jazz på svenska» av Jan Johansson.

– Hva gjør sterkest inntrykk på deg – bildekunst, musikk, litteratur, film eller teater?

– Det er nok de konsertene hvor det er knappenålsstillhet, og hele salen sitter ytterst på stolen. Dette opplevde jeg blant annet første gang jeg hørte Brahms' første symfoni i Wien. Det husker jeg veldig godt.

– Hva er din favorittserie på TV/streaming for tiden?

– Jeg ser en del på serier for å koble av. Nylig så jeg Netflix-serien «The Residen-

ce», som er en slags komiserie som tar utgangspunkt i et mord begått i Det hvite hus. Jeg gleder meg også til den nye sesongen av «White Lotus». Ellers hadde jeg stor sans for HBO-serien «Succession».

– Hvem vil du utfordre som neste advokat ut?

– Jeg vil gjerne utfordre Siri Wennevik! Hun bor i Singapore og arbeider med shipping for det internasjonale advokatfirmaet HFW. Det hadde vært gøy å høre hva hun konsumerer av kultur der nede.

Sosiale medier

Maria Hessen Jacobsen is with **Arnfinn Hallanger** at Elden Advokatfirma AS. January 16 at 12:11 PM · Oslo · 🌐

En glede å meddele at jeg har gitt Rettsikkerhetsprisen videre til min kollega **Arnfinn Hallanger**. Han er så flink og grei og det er i min interesse å holde meg inne med ham.

At Donald Trump ikke fikk Nobels fredspris, men så fikk Nobels fredspris likevel, har inspirert flere.

Tonje Hovde Skjelbostad 🇳🇴 · 2nd
 Leder og jurist.
 2d · Edited · 🌐

Connect

For noen år siden var det "vanlige folks tur" til å få advokatbevilling. I dag var det derimot tur for å levere inn advokatbevillingen. 🙌 (Helt frivillig, fikk jeg behov for å presisere.)

Siste arbeidsdag hos **Advokatfirmaet Legalis AS, Legal24 Advokatfirma AS** etter snart 6 bra år! Har lært noe nytt hver dag, blitt kjent med utrolig mange dyktige og trivelige folk - både i selskapene og i andre sammenhenger! Tusen takk for bra dager på jobb, godt samarbeid og mye moro. Ingen nevnt, og ingen glemt! 🙌

På nyåret blir det nye utfordringer i Advokattilsynet. Det gleder jeg meg til! Der ser det for øvrig ut som kortformen av e-posten min blir **ToSk@tilsynet.no...** Sats på det jobber en kreativ sjel der som kan gi meg en triveligere e-post... **Vigleik Johannesen**

Det koster å bli den aller første direktøren av Advokattilsynet. Ikke bare må det vinkes adjø til bevillingen – det må leses pensum også. Den tildelte e-postadressen vil hun gjerne bytte – ToSk@advokattilsynet.no – selv om noen advokater sikkert kunne ha moret seg over den.

Tonje Hovde Skjelbostad 🇳🇴 · 1.
 Direktør i Advokattilsynet
 1d · 🌐

Er jeg lite kreativ på LinkedIn om dagen? Derfor 🙌

Pensum denne uken.... (Bare 1274 sider...)

Emilie Enger Mehl er her: **Frankrike**. · 1d · 🌐

Et nytt kapittel 🙌 De siste årene har vært intense og rike på erfaringer. Åtte år på Stortinget og i regjering har flydd forbi. Det er spesielt å se tilbake på hvordan verden så ut da vi gikk i regjering høsten 2021, og alle omveltningene siden. Spennet har vært stort, fra de nære ting i hverdagen rundt i landet, til omfattende kriser og det sikkerhetspolitiske alvoret som har preget mye av mitt virke og verden rundt oss. Alt i mellom, og alle sammenhengene. Jeg har lært enormt mye underveis. Nysgjerrigheten på mer kunnskap, større forståelse og flere perspektiver har også bare vokst. Etter valget tok livet en ny vending, og selv om det har vært vemodig, har det også gitt rom for å utforske livet og verden på en ny måte. For drøyt to uker siden begynte jeg på en MBA ved INSEAD, i første omgang i Frankrike, og blir ferdig i desember. Jeg er takknemlig for alt som har vært, og det som kommer fremover, og gleder meg til nye utfordringer. 🙌

Etter åtte år på Stortinget, tre år som statsråd og flere runder som reality-deltaker på TV, er Emilie Mehl klar for nye eventyr. Denne gangen som student i Frankrike.

Brynjar Nielsen Meling · 41 · 🌐

Et lite skråblikk. Etter at også personer som jeg ikke hadde forventet det av, går litt av hengslene. Dette er altså tanker – skrevet ned her og nå på en flytur. Det er ikke dikt, men et og annet rim og en og annen rytme. Det er heller ikke en invitasjon til debatt. Kun til ettertanke

Hva er det som er så inderlig godt
 Med å se på – og lese om – medmenneskers fall?
 Og ærlig talt hvis de attpåtil bor i et slott
 Så betyr vel bare det at de har en høyere pidestall ?

Hva er det som pirrer oss alle så veldig
 Og får oss til å fremstå som indignerte moralister!
 Og fråter ekstra mye i skjebnen til den som er så uheldig
 at det blir offentlig når hele livet brister?

Så er spørsmålet – er det bare journalistene som er så slemme?
 Som dukker i dypt ned i fadesen og fisker i det gjørmete vannet
 Eller mater de bare oss åtseldyr som sitter trygt hjemme
 Bak den fromme fasaden og er så inderlig «liksom-dannet»

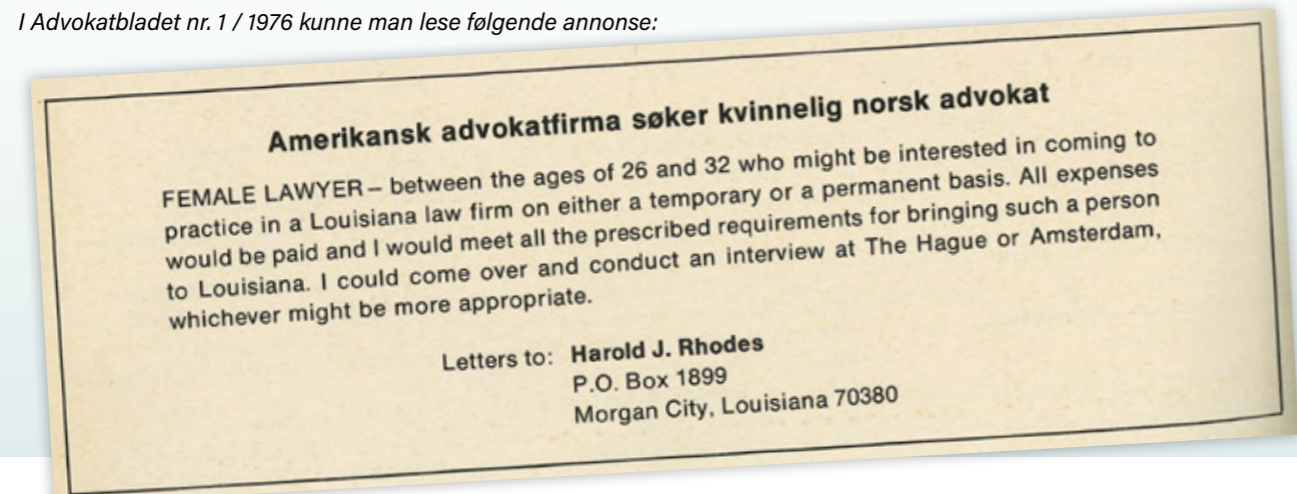
Så håper jeg – at jeg – hver dag under solen – ikke skal tåle urett mot andre – som Øverland sa: så inderlig vel!
 og i tillegg forsøke å ta med meg – det jeg lærte på søndagsskolen
 om at steinkast er forbeholdt den – som ikke har syndet selv

👍 209 🗨️ 29 🔄 12

Parallelt med at Stortinget stemte for å beholde monarkiet, Marius Borg Høyby møtte i retten tiltalt for 38 lovbrudd og kronprinsesse Mette-Marit må redigjøre for tidligere, tilsynelatende personlig, kontakt med Jeffrey Epstein, har Brynjar Meling skrevet på rim om etikk og moral.

SØKTE NORSK KVINNELIG ADVOKAT TIL USA

I Advokatbladet nr. 1 / 1976 kunne man lese følgende annonse:

Domstol	↓	Makt-symbol	Smerte-påfører	Vokser	↓	Viktig tema i aml.	↓
Går til sak mot				Trenes			
↳							
Spa						Svar	
Gammel-dags							
↳							
Krydder						Ha	
Samles						Slite	
↳				Lang			
§		Ledelse				Tilårs-kommen	
Kikke		Er-klæring		Tau			
			Møbel	For-bløffet			
↳							
Blødme		M.m.				Siden	
		Banke					
Robust						Naboer	
Fengsles							
↳							

Løsningsordet finner du ved å sette sammen bokstavene i de gule rutene til et ord eller et navn.

Send løsningen til redaksjonen@advokatbladet.no innen **27. mars**.

Vinner i nr. 6/25 var Tiril Røssum-Tokerud, Askim.

VI GRATULERER!

Løsningsordet var **ERSTATNING**.

Annonseinformasjon

31.000 lesere print
(Tall fra Kantar, 2025)

280.000 sidevisninger nett

Annonsestørrelser Priser

1/1 side 210x280 29150 kr

1/2 side 193x123 21550 kr

1/4 side 193x58/92x125 13.7500 kr

Se vår MEDIEFOLDER på advokatbladet.no/annonser

Ønsker du å annonsere?

Kontakt vår annonsesjanger

Mona Jørgensrud

Mobil 911 73 473

mona@salgsfabrikken.no

Advokatbladet stilling
Advokat- og juristbransjens egen jobbportal

Juridika

Effektiv tilgang til faglig tyngde

Få de sterkeste juridiske argumentene når du trenger dem mest. Juridika gir deg relevant og oppdatert juridisk litteratur, skrevet av landets fremste jurister.

Alt samlet på ett sted.

Prøv gratis på juridika.no

THOMMESSEN

Førstevalget
når forståelse for
din virksomhet
er viktig

Advokatfirmaet Thommessen AS
Oslo • Bergen • Stavanger • London
thommessen.no